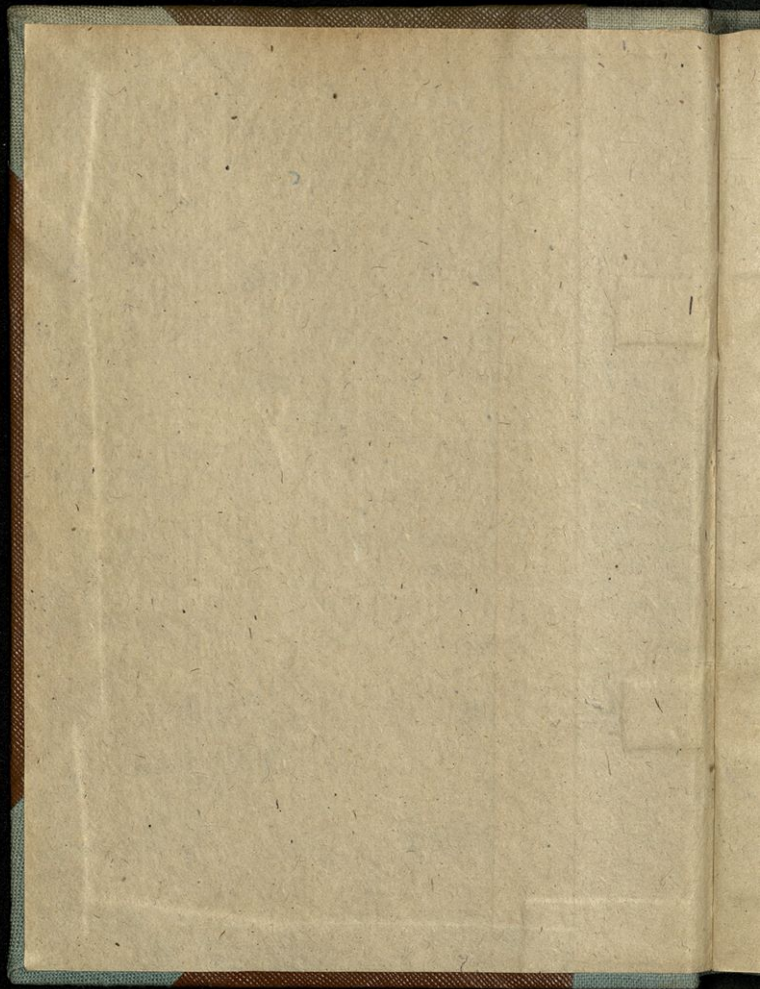
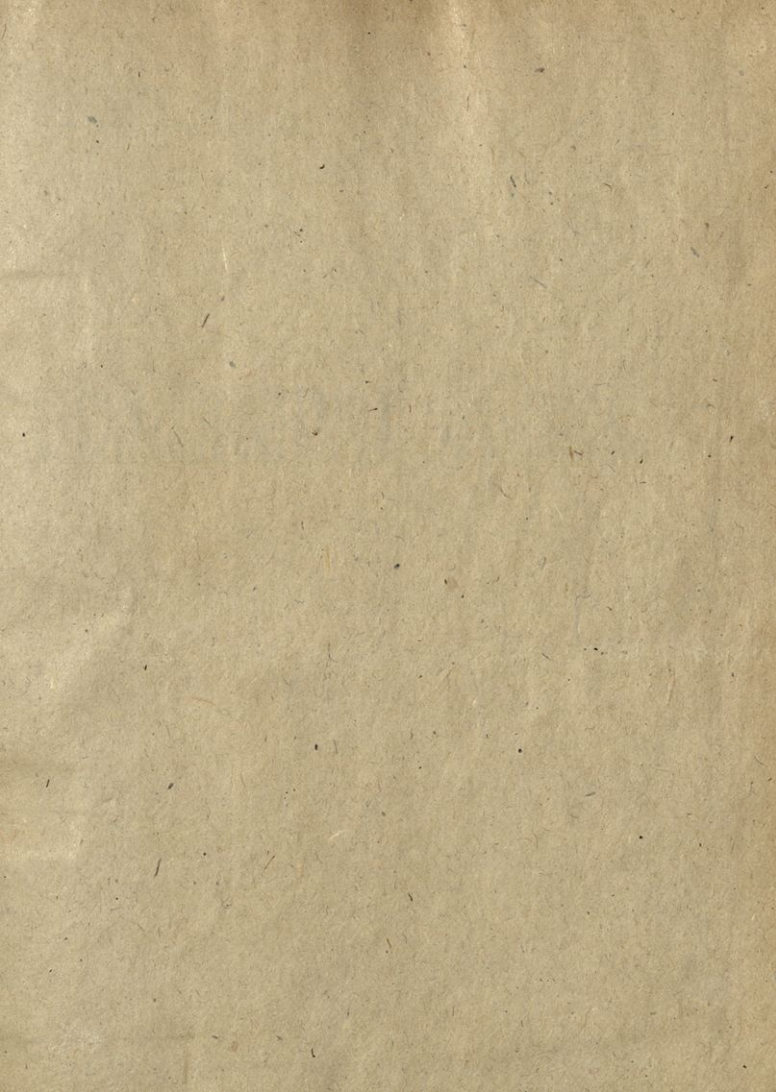
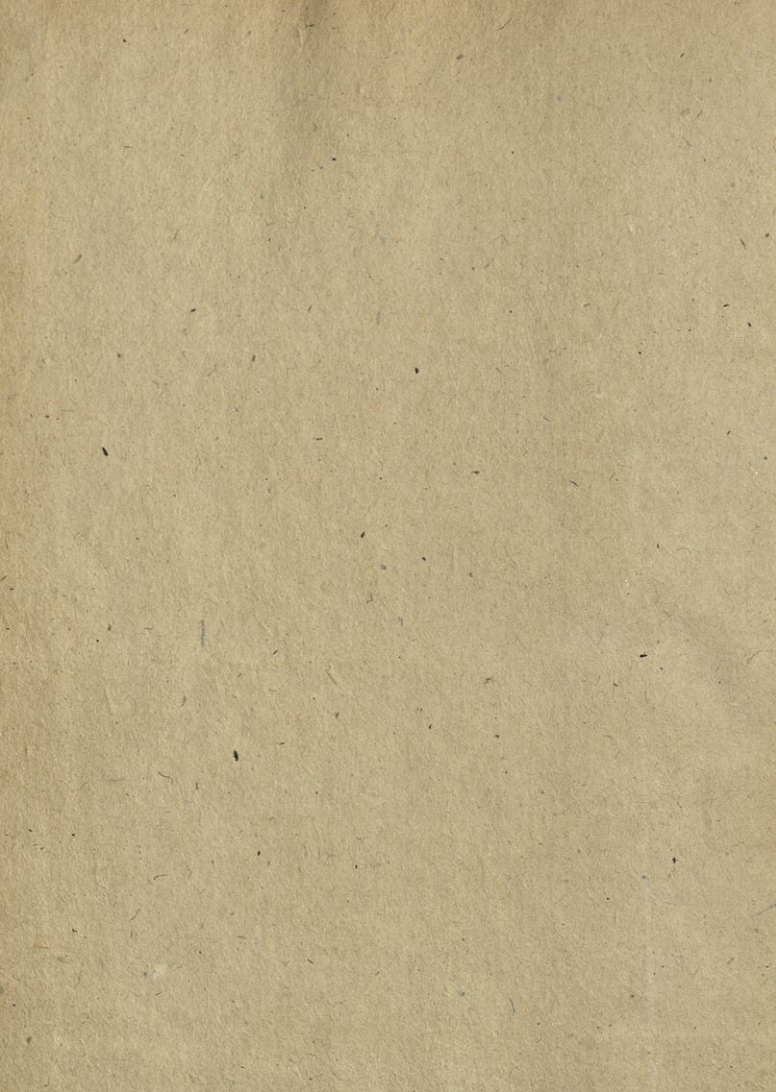

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

108075

BLAŽ BEVK:

DOMORODNI GLASI.

T R S T
TISKARNA BRUNNER & DRUG.
1915.

108075

108075

Motto :

*Naš narod hira, mine,
Ves soj je le mladine;
Krepóst naj jo prešine,
Za hrabre, bojne čine.*

Q 4914 / 1950

GORICA.

Gorica je v ravnini ob levem bregu Soče,
Ki s hribov pridrvi viharo in deročje.
Planinskih trav vonjava in višnjevitost gorá.
Pretaka z njo se v strugi zelena rast gorjá.
Pokazal je Kupidon prirode ves sijaj
In z biseri oazo, pretvoril to je v raj
Krog venčani vrhovi, visokih so gorá;
Škrlatozlati blesk, soj sinjega morja.
Narava vse vezi in sile spretno spaja;
Umetnost le molči, ker soj ji nje ugaja.
Več tisoč zvezd azurja, z zefirji tu igra;
Priroda se božanska človeštvu ne uda.
Ko v cvetju klije pomlad, Gorica oživi;
Z okolico razgrne priroda ves svoj sij.
Dehteči šop jazmina sto lie je krasotie,
Vinogradov in gričkov, gozdov, livad, goric.
Tik mesta vidiš grič na katerem se dviguje
Visoki sivi grad, ki soj ves vsebuje.
Razgled iz grada nudi prizore soje krasne,
V Vipavo, v Kras in v Brda in v hribe
[gorostasne.
Z trdnjavskega zidom vtrjen je starodavni
[grad,
Z vinogradi, z nasadi obdan je sredi trat.
Že v starodavnih časih sezidala Rabatta,
Sta cerkvico pod gradom pobožna vrla brata.
Iz praktičnih obzirov vsled dušnega pa-
[stirstva,

Da trebalo ni v Solkan ljudem v svrhah
[verstva.

Trdnjavski vhod je ščitil nek kameniti lev,
Spominek je Muzeji v zaščitje svoje vzel.

Čuvaj občinski stal je z levom tu na straži,
Da duh se ne priklati v obzidje mesta vražji.

Ko Maksimiljan prvi, Goriško osvoji;

Z mogočnejšim zidovjem trdnjave grad vtrdi.

Po treh poteh se strmih zamore do gradu,
Orfánotrofij soj je revnem rodù.

Globok vodnják zaseden od vrlih je meščank
Utrjenih, vztrajnih in delavnih Spartank.

Plamenoma gori ognjenik domovine;

Gorica je branik vzor in soj višine

Lojalnost in udanost v srca njenih sine.

Čuj inter arma silent musae stik pevkuje,

Nebeških glas trompet naravo obožuje.

Kot trak zeleni vije se Soča po dolini,

In soje daje naši mili domovini.

Posebno krasno lice okolica pokaže,

Če Vesna ji spomladnih, prirode sil ne laže.

Iz zemlje kliče solnce nešteti cvet bogastvo;

Zelenja drevja vrti rodijo veličastvo.

Srebrnih zvezdic soj, obnebe to slavi.

Krilatih iskr moč prirodo vso prešinja,

Naravi prt prekrasni božanstva moč razgrinja.

Škrlatne zarje pas in zvezd bliščečih soj;

Gorico okinčuje in ljudstva petri broj.

Sveta krvavi Amor - zamaknjen je v njo,

Zató z najlepšim licem ozira se v nebò.

Iz daljnih sfer razkošja jo solnca soj zlati;

In blede lune svit škrlatno srebrni.

Sefir naj sanj goriških ti dušo plemeni,
V razkošju naj okiti vrlin jo hrabrih sij.
V aleje mirt, cipres; Sirene, Nimfe zrejo,
A hrastja rast viharji le k tlom opojno trejo.
Najlepši kraj Goriški, se zdi Kostanjevica;
Od tam v prizorih krasnih se kaže ti Gorica,
Mariji Cimberle prikaže se Madona,
Nebes in zemlje mati, zaščitnica je ona.
Matija della Torre postavi tu svetišče,
Redovnim karmelitom duhovno zavetišče.
Pet let pozneje sami so zgradbo dovršili;
In cerkev s samostanom sadanjim posvetili.
A Jožef drugi red oblastveno zatre,
Svetišče veličastno jim romarsko zapre.
Imetje frančiškanom se dalo je v last,
Kasneje to vkrenila obojna je oblast.
Velikega pomena, je knjižnica bogata;
Nahaja v nji bogastvo se umov polnih zlata.
Več tisoč knjig slavi dogodke davnih časov,
Pisatelje krasi in Muze zvonkih glasov.
Konvent, zvonik, svetišče, vinograd, hodnik
[vrt;
Devištvo. uboštvo, udanost obljub so rajskih
[prt.
Pod cerkvijo je rakev francoskih kraljev
[slavnih,
Spominkov vancev znakov sprhnelih staro-
[davnih.
Nahaja pod kapelo-razpelo se v spomin;
Ob vznožju bdi Madona, ko umira njeni Sin.
Omembe vredna stavba je šola Fumagali;
Otroci mestni bodo se tam vzgojevali.

Za gradom se palače, z nasadi krog vrstijo
In nove hiše s parkom „Rafoltov“ hrib krasijo.
Sošolec Senigaglia, tu ima dvor krasán;
A pesnikov je svet dom sinji in prostran.
Bolnišnica je ženska pri rdeči hiši zvani;
Hiralnica enako na drugi ceste strani,
Ki v Rožnato dolino in v Staro goro gre;
Tu mirodvor se židov ob prašni cesti vzre.
V beneškem slogu zidan ex Suinov dvor stoji
Z bršljanom okrašen rod Romov zdaj slavi.
Od vseh strani se vidi na Boeckmana zemljišče,
Z prekrasno vilo umetno je pravo letovišče.
Borbonski grof Chambord vpokojen Henrik
[peti,

Je dolgo vrsto let tu bival lovec vneti.
Posestvo to je kupil, ordinarjat goriški;
Postavil tam je temelj vzgoji semeniški.
V predmestju sv. Roka, ob ulici Dreossi
Na žrtvenik tja muza krilatce svoje nosi.
Gigansko izrazito poslopje umetvor,
Je časa semenišče - omike, vede, dvor.
Rekréatorij. cerkev, kopeli in hodniki,
Obednice, dvorane in spalnice so v stiki
Z električno kurjavo, s centralno razsvetljavo
Poroštvo daje zgradba, da vse ohrani zdravo.
Razpet, Marušič, Mahnič, Kastelic, Srebrnič;
Voditelji zavoda so bili Muze bič
V prvotnih starozidnih poslopih tristolet,
Nek Verda de Olivis ustanov je blagih ovet.
Neapel, London, Rim, Aten, Paris in Dunaj;
Svetovna mesta krasna nahajajo se zunaj,
Z goriških le studencev vodovje jaz sem pil,

Telo in dušo zdravo s krepostmi sem vtrdil.
Gorico ljubim Sočo iz skalnih Alp tekočo,
Po strugi skriti v morje jadransko se vijočo.
Gora visokih soji, dolin zelenih gaji;
So biseri, kristali, demanti v ograji.
Granat, šrapnelov polna si blisk in tresk

[višave,

Nepremagljiva smer božanstva in narave.
Pod gradom vije Travnik se sinji in peščeni,
Nekoč kosili tukaj se travo še Sloveni.
V ograji plodnih vrtov patricijev bogatih,
Cvetele so cvetice še v solnca žarkih zlatih.
Z vodnjaka siplje vodo Neptun, s tritoni

[vidno,

Tramváj ljudi prevaža ob strani prav rapidno,
Nekdanji samostan očetov jezuitov,
Vojašnica je zdaj uprava bojnih svitov.
Redovnega obstanka stoletnico slavi,
Spominek stolp in kip svetnika znači sij.
Prekrasni dvor nadškofa je z vrtom do gradu,
Romantičen, obdan z vonjavo je sadu.
Glavarstvo, s kopo hiš, trgovstva, obrtnije
Ves trg trikotno v venec z romantiko ovije.
Vojaška, šolska pot. Raštel, Gosposka cesta,
Iz Travnika te vpelje še v razne dele mesta.
Tu Jezuitska cerkev se zraven trga vspenja,
V višave slave božje belježiti ne jenja.
Dva stolpa je krasita v ospredju gorostasna,
Župnijska cerkev mestna je veličastno krasna
V baroško klasičnem sezidana je slogu,
Opremljeno z okraski zidovje priča Bogu.
Redovno in meščansko pozornost žrtonosno,

Prepričanje božanstva in milost rosonosno,
Visokih sten ponos svetišče to krasi,
Vse vernike k češčenju in k spravi tu bodri.
Na evangelijski strani je mramornata leca,
Pred obhajilno mizo se zbira mestna deca.
Ob vsaki stenski strani, kapelice so tri,
Z oltarjev sedmih soj tli božjih milosti.
Ponosno tu stoji, oltar veliki krasno
S svetilniki in s kipi okrašen kiti jasno.
Ignacija svetega božansko čast in slavo,
Le vsprejmi, rabi, boj dobrot se ti z naravo.
So jezuitje mojstri pokorščine udane,
Zidarstva, izobrazbe, omike za vse stane.
Pregnani iz Venecije Gorico pridobijo,
Pogumno in vztrajno se strok vseh lastijo.
Prizidajo brž k cerkvi veliki samostan,
Čveterokotno skriti prosvete, vede bran.
So znali pridobiti očetje jezuitje,
Mladine soj brž zase v okrilje in zaščitje.
Petsto gojencev imel je zavod duhoviti,
Ker znali v zvon so glas kreposti poln vlti.
Ko Jožef drugi red oblastveno zatre,
Imetje verski zalog pospravi v sklad zasé.
Duhovniki posvetni vzorni Pijaristi,
Gimnazjo so prevzeli pozneje civilisti.
Iz šolskih ulic hodi dijaštvo pred škofije,
Po ozkih stezah dalje v posamezne župnije.
Počitnic čas beži-življenje to jo kratko;
Le semenišče usodo človeštvu daje gladko.
Veselje in trpljenje nahaja se povsodi,
Cvetice, trnje, križ Gorico zreš na svodi.
Gorica bo avstrijska obmejna je trdnjava,

Življenje, smrt poslanko to vedno občudava.
Navezana sedaj je na okolico,
Slovensko rahlo plodno bogato zemljico.
V Gosposki ulici sloveči je hôtel,
Pri kronah treh se zbiral je vedno pestri del.
Patricjev bogatinov, meščanov deželjanov,
Odličnih gostov tujih in broj domačih stanov.
Peni šampanjec v čašah, Zorutti in Favetti;
Sta skušala Gorico preljubljeno opeti.
Prestavil sem oba v slovenski idijom,
Ovekovčen z njima in z pesniki jaz bom.
Kitaro, gosli nosiš pod pazduho bahato,
Z naočniki oziraš na zlato se lopato.
A mesta čarokras, je pestri mestni vrt,
Zoruttija spominek - krasi zelenja prt.
Umetno ves prenovljen ob Dantejem vhodu,
Odprt je z vodomedom škropeč cvetice svodu
Gimnazja nemška, laška, slovenska siplje cvet,
Z realko plodovito ogreva rodni svet.
Učiteljišče žensko, učiteljišče moško;
Vipavsko, Kras in Brda in vso dolino Soško.
Naj z duhom našim greje, da rod ne bode
[shiral,

Junaški se bo vedno še ob kresovih zbiral.
Kje najdeš domovino krasnejšo kot je ta,
Se razprostira sredi planót, gorá, morjá.
Stoji na stolnem trgu Goriška o rkev stolna,
Ki ima ladjo dolgo in dva postranska čolna.
Prvotno zidana je imela le svetišče,
Kapelici postranski v vernih shajališče.
Na stolnici nahaja se solnčna ura prava,
Šestnajst oltarjev stranskih in glavnega
[oprava.

Oboki stolpi kipi in mramor galerije,
So predpodobe sojev nebeške dinastije.
Osrednji svod oboka nebeško slavo kaže,
Saj razodenje božje človeštvu pač ne laže.
Res izrazito Quaglia je slike izvršil,
Z prizori umotvorov je ladje svod obil.
Z bogastvom mramorja okrašen je oltar;
Veliki soj naravni je zemlje pristni dar.
Kararski beli mramor kapelice pikantne,
Pa kiti ves oltar in kipe impozantne.
Kapitel terezjanski, škofijstvo cerkev to,
Povzdignilo s prošijo je v mestno stolnico.
Opremljena bogato je z dragocenostmi,
Podarila Marija Terezija ji je v sij.
Svetilnico srebrno, opravo veličastno;
Oglejski patrijarki vročijo oblastno.
Ji pastoralki, križ. O sveta domovina,
Francoskega so kralja okraski baldakina.
Trdí se da podaril ji s kelhom to je v dar,
Deseti Karol slavni francoski vladar.
V kapeli stranski vzidan je kamenit spomin,
Kip grofa Leonharta Goriškega iz lin.
Glasijo se zvonovi ubrano in lepo,
Procesij in pogrebov povekšajo niveau.
Kot strun srebrnih zvok, zvonov so melodije;
Ko blagoslov z nebes vinograde obsije.
Na starem trgu grad Lantierijev stoji,
Tu papež Pij šesti popotnik prenoči.
Sv. Anton Padovanski postavi Karmelite,
Tik zraven cerkve zida jim cele duhovite.
Ko cesar Jožef drugi redove omeji,
Iz sv. gore brate v domovjè to seli.

Vojašnica tovarna družin privatnih last,
Postalo je poslopje duhov nekdanjih čast.
Nasproti je palača Strasoldov znamenitih,
Iz Strassava naselil se rod je plemenitih.
Strassoldo Graffenberg, Strassoldo Villanova,
Strassoldo Schoffenberg rodov so ustanova.
V Rabati Coronini so zgradili svoj dom,
Katerega opeval poetično ne bom.
Kot pesnik in župan Goriški je slovel;
Grof Karol in Matilda sestra dobrih del.
Iz debla Bergama odlični ste družini,
Vzoriti Locatelli in slavni Coronini.
Pozejdon, Afrodita, Sirene muze sloke;
Vodovja vir delijo po trgih bistrooke.
Goriških vod pijača kot nektarja požir,
Naravo vso osveži in duši daje mir.
Tam Angioline Ritter je grad in vrt krasan,
Upravi mesta Eden goriški je prodan.
S kupčijo to županstvo je vdobni dom dobilo;
Upravo, urade v prostor je novi naselilo.
Od tukaj do Studenca odpira se razgled,
Krasán in veličasten kostanja drevored.
Ob levi gledališče ob desni poštni dvor,
Sestankov promenad in slojev vseh sessor.
Argent fait la guerre - prekrasno je zvečer.
Za vežbanje vojaštva dijaštvu v zabavišče,
So Rojce male slojev različnih shajališče.
Velike Rojce kraj so zrakoplovske vede,
Avjatik Petrovič kot žrtev se navede.
Iz mozajikov križ postavijo junaku,
Ki mrtev je ostal na zemskem šole tlaku.
Sv. Rok, sv. Vid predmestja z župnijo sa-
[mostojno,

Sta tekmovalca vrla za žrtno polje bojno.
Se zida cerkev nova župnijo peto mestno,
Ki Jezusovem srcu bo posvečena vestno.
Svetovna vojska kruta ko žrtve dovrši,
V okrilju domovine Njegov bo vladal sij.
Ljubezni domorodja je biser vseh zemljanov,
V življenju in ob smrti zavetje raznih
[stanov.

Na starem mirodvoru bo drugi mestni vrt,
Tu pričal rod z rodem bo kosonosno smrt.
Na Kornu je Pozejdon trozobne vile meče,
Z vodnjaka gleda srpo z vsoji nam preteče,
Iz Korna greš v Solkan na slavno božjo pot,
Na Sveto goro roma z veseljem vsaki rod,
Postavil na Placuti baron del Mestri Vid,
Bolnišnico in cerkev bolnikom revnim v prid.
Poklical iz Milana usmiljenje je brate,
Ustanovo jim izroči imetje hiše trate.
Dobrotniki še drugi so glavnico množili,
A Jožef drugi zavod v Alvareza vili.
Usmiljenim izroči Placuto v duhovnijo,
Povzdigne se pozneje celo v mest župnijo.
Iz Španskega je došel grof Alvarez bogati,
Duh sirotišča tli v njegovi duši zlati.
Tik mesta vije Korn se hudournik kalni,
Z nesnago mesta dere po sivi strugi skalni.
Pod Baderjevo hišo je gluhonemnica,
Tu trto sadorodna je rahla zemljica.
Pa sredi Korn teče in vrt krasan dvoji,
V nesrečne žrtve doma nebeški sini sij.
Palača novodobna je Rudolfinum zvana,
Hiralnica zavetje duhovskega je stana.

Prot Soče bistro mostu nastalo več zavodov,
Je vzgojevalnic naših vzajemnih vrlih rodov.
Slovensko, laško zrastlo je tam Alojzjevišče,
In šolskih sestr zavod - slovenske sirotišče.
Gorica olepšuje rapidno se z okrasi,
Spodrivajo z napredki se stari zvonki glasi.
Za šole, za zavode se mnogo je storilo,
S skovankami se lice prvotno je zakrilo.
Prekrasen park krasi svetišče - muze vrt,
Gledišče - zdaj bojišče - krvave Soče prt.
Naj narod naš in laški se z bistrim umom
[cvita,
Goriško z blagostanjem z napredkom vedno
[svita.

LOTA.

Vse sanje v duši mladi, so čarobni nasadi;
Živeče le ob nadi zato mi sanj ne kradi.
Zaslepljen od strasti, v samoti le drhti;
Neznan je njemu sij, življenja ko kipi.
Opojni soj sladkósti, veselja in radosti;
Mu v miljeni mladosti je kost in ost norosti.
Le tihotajna noč, ga spremlja še do koč;
In tu postane zroč veselo vriskajoč.
Neznana mu je pot, uživanja in vod;
Veselja in krasot ne kaže njemu svod.
Brez broja zvezd gori in v svitu se blišči;
Ko grešna duša spi, brezbriznost ga mori.
Vzcvetela je ljubezen, ne vžene jo bolezen;
Branik je to želesen, srca bo sad prav nežen.
Glej svet se ves spreminja, ljudi vse opominja;

Le na nebesa sinja ko soj stvari izginja.
Na bisere me žene, ljubezen le do ene;
Madona, smrt zadenje, kot druge tudi mene.
Brsteče so vse veje, katere solnce greje;
Ki Loti se posmeje, kot videl boš pozneje.
Odeje so skrlatne, in večkrat tihotapne;
Zavese so ovratne. Z objemom tihotajnim.
Se klanjajo sijajnim. Z škratnozlatim bleskom
Pozdravljajo se s peskom, v kristalnih vodo-
[metih

V navideznih izletih. Skrivnostipolne sanje,
Ne maraš ti več zanje - jih krije pajčolan,
Ves z Amorjem obdan - razkrit bo sodni dan.

LIRA.

Za čep leseno ribo, posebno Bog je dal,
Zemljanom je s to ribo veselje srečo dal.
V Škofijah zakopana, skrivnostno vzigrava;
Srebra, zlata, zaklade posameznikom dava.
Na srebro zlatih žarkih stanovom vsem deli,
Imetja in blaginje z azurja jim rosi.
Ta riba je božanska je poezije svit,
Nebes in zemlje lira, opeva vseh okit.
Pod goro to skrivnostno, sem rojen svečenik,
A s pesniško sem žilo, postal že mučenik.
Zato bom vedno brenkal, vse strune bom
[napel,

Da ribico božansko, bom smoterno opel.
Plamen je v dveh plamenih, ki ribico goji,
In iskrica ognjenih sijajev žar plodi.

Usoda noče dati mi srebra in zlata,
Če tudi nad je polno sred blagrov in gorjá.
Se zove tudi pamet, skrivnosti polna riba,
Je boljši kakor žamet usode rada šiba.
Iz sodov vince sladko izvoljerim naliva;
Usoda jo na sveti govornikom zakriva,
Le pesnikom vzigrava boginja sojev Živa.

VSI SVETNIKI.

Ob cesti že nekaj se čuje - odpadlo se listje
[dviguje,

Pomika se vernih kerdela,
Do krajev grobovja hiti in vence v rokah drži,
Da iste na grob bo pripela.
Na pokopališče ta dan - kjer rasto ciprese
[bršljan,

Pobožnih vse želje hite.
Počasno kot sence gredó - oblečeni v togo črnó,
Polagoma se razkrope.
Kerdela tihotno drhti-se v misli človeške topi,
Ob sinjih grobovih počitka;
Kjer čuje skrivnostni se glas, ki strl bo
[zemljski stas,

Stremljenje in želje vžitka.
Oj starček ti, kaj napotilo - je tebe v samotno
]gomilo,

Že veter lasovje ti meče,
Še vidiš objokancev jez - na pragu preddvora
[nebes,

Ki čakajo usode drhteče.

Po materi ranjki ihtite - otroci, ki revno živite,
Le dajte na grob ji cvetic;
Že čuje se z jame globoke - odgovor v to-
[lažbo za stoke,

Sušeč vam število solzic.

Ti britko objokana žena, ki v veri si dobro
[vtrjena,

Na grob se otroka vpreš,

V vonjavo dehtečih cvetic, kot v angelja
[rdečkastih lic,

Ga v duhu smehljaje vzreš.

Ne on se je že vpepelil in večno je lučko dobil,

Jaz vidim ga daleč onstran.

Ljubljenčki še njeni živé - se s smrtjo vz-
[trajno bore,

Vstajenja le čakajo dan.

Verujem, da vi ste na poti, tu bitja zaprta
[v tihoti,

In ker jaz verujem v bodočnost.

Ko bela vas smrt pokosi, brž duša v višave hiti,

Vaš duh mi pretresa navzočnost.

Preč. gosp. Jožefu Jurizza,
župniku:

rojanskemu povodom petindvajsetletnice
mašništva. 26,12,1915.

Ograjena trdnjava, Rojanske je župnije,

Po Openskem gorovju in tik obalov vije.

Se hiš in dvorov morje, ki Vaše nauke pije.

Vsa Miramarska cesta, prekrasni Belvedere,

Duhovne vojske sila ko cvetja sad odbere.
Vam dom je ljub in cerkev, molitve sra-

[mežljivost,

Zato ste v čislih vedno, prispeva darežljivost,
Z njo svitate Vi srca, da zginja pohujšljivost.
Udano Vam je ljudstvo, ob sinjem morskem

[prodi,

Ubogi in bogati, Vas ljubijo povsodi,
Srebrnosvetle zvezde Vam iskrijo na svodi.
Koristolovne svrhe so češče Vam naznane,
Srce, razum in pamet, imáte za vse stane,
Dajoč enakopravno nam dušne večne hrane.
Beseda Vaša ostra je kakor blisk in tresk,
Človekoljubje usoda so modernizma pesk,
So vera, up, ljubezen škrlatnozlati blesk.
Porog, nasilje, hvala v pastirstvu Vas ne moti,
Prekremenit, značajen, vztrajajte v koti.
In z uma svitlim mečem vstavljajte se zmoti.
Slovenci, Nemci, Lahi Vaš divni žrtvenik,
Porajamo vzajemno svetišč gomil vstik,
Edinost, mir in slavo ne znamo družih klik.
Naj pestrokrili veter in morski sinji val,
Pastirstvo, Vaše dviga iz zemskih rosnih tal,
Do božjega prestola ker vzrete duš kristal.
Uspehov žrtev Vaših je prelestna zasluga,
Pastirstvo plodovito je lavorik zadruga,
In biserov enakih župnija nima druga.
Pogum, junaštvo, moč borilo Vam je zmage,
Soródniki in verni so delali Vam zgage,
Saj vse na svetu prazne in trese le bisage.
Duhovnik Vi ste pravi svetilnik-vernim sol.
Talar, oblasti štolo kot znamenje poklica,

Evangelij, kelih križ daruje Vam devica,
Zaščitnica nebes in zemlje krasotica.
Svet Mohor, Fortunat, patrona cerkve naše.
Naj lijeta z azurja v sijajne zlate čaše,
Obilnost semen plodnih duhovno pestre paše.
Če brusijo orožje, jeziki zlobotvorni,
Ne zmeni nič se župnik naš kažipot vzorni,
Ponehajo vselej pojavi slojev sporni.
Kraljevi pesnik David in modri Salomon,
In rožni venec zraven krasi Vas blagi Don,
Jurizza s tem rešuje nas grenkonosnih spon.
Sanjava tiha noč, srebrnobeli dan,
Častita Vam udano župnije vsaki ston.
Zdravstvujte nam slovesno z nebes odlikovan.
V svetovni vojski vsprejmi župnjanov vseh
[čestitko,
Z brevirjem, z rožnim vencem si zmagal
[vsako bitko,
Hudobni svet te žalil je čestokrat prebritko,
Gospodje in gospe, otroci, starci, starke,
Udanosti zvestobe užigajo Vam žarke,
Za vero dom in narod vzgojili vi ste parke.
Ko zor zasije trope, mrličev Vaših speče,
Razkošja rev britkosti v objemu rajske sreče,
Življenje Vaše kiti pastirstvo naj goreče.
Nebó Vam bodi večno ob strani srečnih dni,
Udano ljudstvo verno svetišče Vam krasi.
Ko strun srebrnih glas meščanstvo žalosti.
Kanoni krog bučijo, nevihta nam preti.
Po morju plava smrt že v strahu vse drhti.
Sv. Just nam s palmo zmage odpira rajski sij.

BAKLJA.

Veneo poročni krasi, dražestno s soji zlati,
Njega iz boja še ni.

Švigajo kroglje okrog, v vojski pomaga naj
[Bog,

Da ne pohabi otrok.

Vneto za boje je mlado, gre na cvetočo livado,
Bisere trga prerado.

Žrtev bogata bo to, vojna končala že bo,
Sinje če hoče nebo.

Odpre zaklade sveta, vblaži potoke gorjá,
Da se vsa zemlja zrahlja.

Pinje in hrasti vspnò, novi gozdovi zraslo,
Da okrasijo goró.

Reva vreteno vrti, samo za svoje skrbi,
Često obupno ihti.

Čedo ji pase pastir, bega jo zlobni hudir,
Kvari ji dušni vsemir.

Mirte in cedri dehté, oljke oranče brsté
Rože okoli so nje.

Rožnato jutro začenja, zarja se s svitom
[vspenja,

Vojska krvava ne jenja.

Strast in ljubav se bori, dokler ne izkrvavi,
Baklja vstvarjenja plamti.

Bak jo prižiga povsod, z vsoji vpjani ves rod,
Svod je kupčija dobrot.

Pesnik oživlja naš narod-kritik vničuje ves
[zarod,

STARIŠEV DOM.

Od doma ko se jaz odpravljam,
Z desnico dajem jim slovó;
Rad žive, mrtve vse pozdravljam,
Z levico brišem še okó.
Osvezujočo moč in rast,
Očetov dom mi je naklonil;
Ponos gradov in šum valov
Me je po svetu gonil,
A hiša, vrt, potok, drevó,
Zelena vesna upor nad;
V spominu meni vedno bo,
Ko tujih plan motrim livad.
Ko gledal materi v obraz
Sem, stiskal oče mi je roko;
Azurja zlati solnca kras
Govoril mi je milooko.
Visoko v žarkih srebrnečih,
Domovja dragomili kraj;
Sanjala duša je po večjih
Zakladih vsebujočih raj.
Naj bo pri srečju mi britkó,
Očetov dom mi varstvo nudi;
Zaklade, bisere, nebó
Zakriva le v domači grudi.
Tam rasel čist sem kot kristal,
Moliti so doma me učili;
Pevkuje duše moje val
V jeseni, ko domov vse sili.

Orfej in Euridika.

Božanski pesnik grški, Orfej je bil Apola;
Sin, solnčnega Boga je gonil še sokola.
Nobeden pesnik pel, še ni tako izvirno;
Osrčje, da prešinil vesoljstva bi prodirno.
Ne le človeška srca, prirodo vso, vsemir
Je gonil strun njegovih globokočutni vir.
Očarane zveri, pustile so brloge;
V podnožju pevca milo, si lajšajo nadloge.
Še ptičice po zraku in ribice v vodi;
Vzhičene so udale nemili se usodi.
Drevesa so upognila udanostno vrhove,
Celo skalovje sloko, je strnilo grobove,
Ko ganil jih je glas brnečih pevca strun.
Odpirala narava je svoj drhteči kljun;
Euridiko soprogo mu dražestno in milo
Igraje se po trati s sovrstnicami čilo
Mu vpiči gad strupeni, umrla je za rano,
Kot vsojeno je bilo in vsem prerokovano.
Potre izguba pevca-globokočutno poje,
Iskaje si tolažbe opeva njene soje.
Vse dneve in noči, je brenkal milo pel,
Da s strunami soprogo bi rešil in otel.
V podzemlje se poda, kjer Pluton vlada Had,
Kraljestvo tmin! dobil bi svojo ženo rad.
Vslišana bo prošnja če vtihneš in molčiš
Euridiko prekrasno v soprogo že vdobiš,
Ozreti se ne smeš nikoli več nazaj,
Izgubljen da ne bode ponovno ti več raj
Z Euridiko že pride na zgornji rob svetá

Orfej medtem pozabil na ukaze je Boga,
Oči nazaj obrne, hoteč jo brž objeti;
Iz rok se mu izvine pričel je brž ihteti.
Nesrečnež sedem dni ob Stiksa strugi plaka.
Po hribih in dolinah potrta tolažbe čaka.

SVETOVNA VOJSKA.

Pozejdon, vedno meče trozobne vile v morje;
Kroteči vojne ladje-valove vse razorje.
Vulkan, bog ognja siplje, granate in karteče;
Neptun, vodovja oče pa ladje strašne meče.
Torpedovke drvijo, po morja sinjih valih;
In bombe jih smrtijo-razprožene v kristalih.
Saturn z Opo skrbno vso zemljo občuduje;
Ko pekla srd ves rod človeški uničuje.
Ob času setve žetve - ob času rojstva smrti;
Ográjeni ogujáni duhá so skrivni vrti.
Srebrnotiho pesem, kanoni že glasijo;
Snovi streljiva daleč okoli že dehtijo.
Pravičnim bo pomagal sam Jupiter z nebes;
Krivičnim da vstavi - denarja grozni jez.
Zakrivili so vojsko, prelivali so kri;
Denar in soj in blesk sveta razkošnosti.
Sveta krvavi Amor se s svetom zdaj bojuje;
Nečistost, nezvestoba človeštvo očiščuje.
Kako oblak čez svod, kanonov grom podi;
Da z zlato zarjo zopet duhove oživi.
Kot strun srebrnih zvoki, brenčijo kroglje
[v zraku;
Božanski sili ognja vse služi v temi v mraku.

Kot kri žari škrlát, opojnih rož dišava;
Trepeče in drhti vsled bitve vsa narava.
Ljubezen je kot cvetje opojen siplje vonj;
Svetovne vojske sad - ojači polno gonj.
Iskri srce trpinov, brezposelnih moči;
Vse čaka zmagoslavja prihoda boljših dni.
Dviguje že peroti, svetovne vojske gneča;
Škrlatna so nje krila človeštvo srebrneča.
Soj vetra, vej in trav, potokov in valov;
Žit sadja in dišav podžiga ples in lov.
Krivavi, smrtonosni človeštvo spopolnuje
Svetovnih sil skrivnosti vse tajno obožuje.
Rudeče se peni - iz iskr smrt žari;
Življenje prenovi - umetnih soj snovi.
Orjaki, hrasti močni - z nevihto se borijo;
V objemu vode, ognja in zraka se smrtijo.
Obmolknejo glasovi, posvetnih pevcev glasi;
Pevkuje vsa narava in z njo prirodni krasí.
Le drevje sadonosno in vrie vinorodne;
Oblački temnosivi so melodije vsodne.
Brsteči grmi, cvetje, škrlatne zarje soji;
Snežinke padajoče zefirji zmes so v boji.
V par mescih je krvi človeške že prelite;
Napolnila bi struge in jarke v zemlji skrite.
Kanoni, zrakoplovi, granate, bajoneti;
Poslujejo v vojski ki ustajenju sveti.
Ustajajo strahovi vesoljnega potopa;
Ko Atila in Cezar Napoleon nastopa,
Šrapneli in granate nebesa rudečijo;
Vasi, trdnjave, mesta se v prah pepel drobijo,
Topov ropot in grom osrčje zemlje naše;
Pretresa rodoljube uporneže ustaše.

Šumi v svetovni vojski, slasti opojno vince;
Slaščie, sadú, medú in zmag ki kiti pince.
Veliko je rodov, avstrijske monarhije;
Ljubav nas druží ena tak naše srce bije.
Smo narodi edini, celota nas krepí;
In združeni želimo le zmago Avstriji.
Junaštvo, vera, up, usmiljenje, ljubezen;
Je naši sojni balzam za sleherno bolezen.
Surovost, lakomnost, neusmiljenost in laž;
Je hrana duhomorna sovražnikovih paš.
Orožja strah, trepet, pretresa vse ravnine;
Nikomur pa ni znano kdaj mavrica nam sine
Orožnikov, orožja, ropot pretresa plan;
Pod sinjim nebom trese obsežna se ravan
Trdnjave, mesta ogenj žareči pepeli:
Umetnosti starinske v prah pepel mrvi.
Preplovljeno z krvavim je svitom vse ozračje;
Ker švigajo po svodi ognjene strele kačje.
Izbrala si je vojska-ozračje-zemljo-morje
Z umetniško da silo ledino vso preorje;
Da skuša svoje znajdbe in moč ognjenih
[stikov;

Ne vstraši se več gr. šenj in duhomornih
[vzdihov.

Usmiljeni Bog rešil izvoljeni bo rod,
Bodočnosti načrtal mu bode pravo pot.
Ljubezen se bori in sojev novih išče;
Vse polno je krvi nastlano je bojišče.
Gostija, to bo strašna-krvavo bo omizje;
Ker iz zatišja smrt prihaja vedno bližje.
Pijače je vse polno pijače čezinčev;
Človeška kri branik držav je trdna jez.

Topov, granat, grmenje in sabelj žvenk močan;
Vse gode in pevkuje kot silen zbor glasan.
Vpitje, krvolitje je silno gorostasno;
Sirot, udov, soprog, otrok ihtenje glasno.
Škrilatne baklje v sojih gorijo in valovi;
Kristalno srebrneči so biserov Jarovi.
Zastrupila je družbo človeško bojna slast;
Razkošje siromaštvo ji služi le kot past.
Od pamtiveka traja na svetu vedno boj;
Da čisti in poraja-človeštvo božji vsoj.
Svetovnih duš sem soje opeval osem let;
Z osmico sem ogreval naš pestrokrili cvet.
Kragulji mesožrtni in krokarji srditi;
Zveri pošasti srpe v mrliče zro se riti.
Svetovna vojska strašna vse narode združuje;
In soje krvolitja junaštva obožuje.
Jeklena prsa naša vsposobna so za boj;
Lepoti duša zlata odpira se ovoj.
Ozdravljenje bolnikov in rešenje jetnikov;
Prostost-enakopravnost so geslo vrlih stikov.
Sofija Hohenberg, Franc Ferdinand avstrijski;
Sta žrtvi očetnjave sijaji dinastijski.
Krepost je vse združila v junaško harmonijo;
Rudeča kri rosila je celo monarhijo.
Cvetovi vzklijo žarni iz cvetke plemenite,
Značaj junaštvo sloga združuje kremenite
Avstrijske narode v ljubezni do domovja,
Požrtovalnost venča vse žrtve do grobovja.
Krepostipolni srei pokošenih cvetic;
Porajali junaštvo ste hribov in goric.
Vzgojila sta otroke-vzgojila narod ves
Ljubezni, vere, upov kot plameneči kres.

Na žrtvenik se tirja-zlatá srebra zdaj cvenk.
Da glasneje odmeval se bodo sabelj žvenk.
Vsi hribi in doline občutile kedaj
So žarkov solnca soj in blede lune slaj;
Zato so prizadeti v svetovni vojski zdaj.
Ti gluhonema smrt in slepa žrtev vsoja;
Tripične roke vžgale kresilnik so poboja.
Pripravljale države so dolgo se na boje,
Armade so množile gradivo za vsoje.
Morilcem samokrese-druhal in bombe vroči;
Odpošlje jih na lov da žrtev se izboči.
Revolverji in bombe zaiskrile so plam;
Svetovne vojske strašne pomiri jo Bog sam.
Je vojska ki jo svet še nikdar videl ni;
Le grom topov pevkuje in sabelj žvenk brni.
Razkosati je hotel sovrag ozemlje naše;
Zato je prekucuhe vse združil in vstaše.
Posrečila ne bode se vlasti razdrobitev,
Pogum junaštvo snuje le našo pridobitev.
Kaj ruso-srbofilstvo - kaj narodnost - kaj vera
Napolnjena do vrha je božji vsojev mera.
Zavratni vrag se stiska, zdaj v kotu vero-
[lomni;
Naš narod pa ostaja junaški, veren, skromni.
Slovani so Avstrijski edini z narodi;
Ker Avstrija je temelj enakopravnosti.
Iz žrtev krutih bojev vzklije novi čas;
Miru in blagostanja okit in pestri Kras.
Karpatske bitke strašne, Przemisel trdnjava;
Beskidi, Poljske, Ruske, Gališke vsa narava.
Drhti, trpi vsled iskr, svetovne vojne sile;
Pestijo kraje razne slovanske, nemške žile.

Angleško in Francosko napenja vse moči,
Ob Adrije obalih Italija nam preti.
Sveta vladar odvrni ti šibo božjo proč;
Naj skaže se sijajna nebeška božja moč.
Mars, Jupiter, Kvirin so kitili Rimljane;
Nebes in zemlje sinje so vladali vse stane.
Kot bojnega bogá, so Marsa vsi častili;
Mu sulico in ščit so v hrabrosti nudili.
Vojščaki vro na vojsko, odprto je svetišče;
Dvoglavi Jan nad vhodom junake hrabre išče.
Oblaki smrtonosni, se bližajo Evropi;
Obetajo ji vojsko v krvolitja lopi.
Škrlatni blesk dvoran se prazne zdajci nujno;
Iz vrhov skal granatnih se vsiplje cvetje
[bujno.

Bo treskalo, grmelo, karteč in mitraljez;
Granat bo švigal plamen se dvigajoči kres.
Kot spevi tajnostnih valov po sinjem mraku;
Brenčijo kroglje z šumom povsod v večer-
[nem zraku.

Skoz Janova vrata, prikazen čudna dere;
Ihtijo in drhtijo za njo potrte hčere.
Na konju jaha smrt, z morilno koso v roki;
Z porazi krvolitja naraščajo potoki.
Sinovi vrli, hrabri, junaki čvrsti, mladi;
So očetnjavi udani na vojsko grejo radi.
Jih „Venera“ ohrabri boginja cvetja, vesne,
Mladosti in krasote, za pridobitve resne.
„Dijana“ razsvetljuje svetovnih duš domovja
In z lovorjem ovenčaj bojevnikov grobovja!
„Minerva“, le varuj umetnosti starinske;
Da ne zdrobe jih sile sovražne in zverinske.

„Fortuna“, narode, vojščake vse osreči;
Da vživali v nebesih plačilo bodo večji!
Šumi, kipi, opojna življenja rajska slast;
Povzdigne naj domovja se vekovita čast.
Ognjišča rodnega, plameni naj gorijo;
Penati Lari naši naj Avstrijo rosijo.
Topovi, zrakoplovi, brezzični brzojavi;
In ladje velikanske so vslužbeni naravi.
Različni umotvori so tehnike v službi;
V svetilo in gorivo so vojskujoči družbi.
Vse gode, poje, pleše, krvavobojni ples;
Ljudje so skoro plašni-boječi se zares.
Družice se vrste, so vzvišene vse tri;
Narave čudotvorne so ponositi sij.
So vojska, lakota in kuga smrtonosna;
Plešišča krvolitja krvava so in rosna.
Gostija to je strašna-človeška kri kipi;
Ko „Tango“ ples se plaše okoli vse drhti.
Narava vsa pevuje, sirot in jok udov;
Pa spremlja blisk in grom izproženih topov.
V srebrnobelem blesku že padajo granate;
Osvežijo bojišča livade plodne trate.
V razkošju strastnega objetja rudeči;
Ozračje plameneče in cvetje k tlom leti.
Se klanjajo drevesa. odpirajo nebesa;
Vojščakom se junaškim ko smrt zemljó
[pretresa.
Ji pišejo peresa - naj skrije se zavesa;
Ker gnijejo telesa - na razvalinah kesa.
Z najvišjih vrhov skal kragulji priletijo;
Kot svatje na gostijah z ostanki se mastijo.
Vzdrhtela bojna plan je v strašnem bojnem
[kriku;

Izkrvavelo ran je mnogo v bojnem stiku.
Holá glasi se sprem - napad srdit vršite;
Sovražnika z orožjem jeklenim zaježite;
Mrtvaško polje - kri prelita - tla poji.
Nebé in zemlja rdi, premaganih več ni.
Na vrancih črnih, skokih, objezdi se ravan;
Sovražnik je pobit upehan poln ran.
Denar svetá vladar, je igral glavno vlogo;
Pripravljal je draginjo in kitil je zalogo.
Prijateljstva je sklepal - sovraštva zraven
[vžigal;

Porušil je vezi z zavistjo srd je švigal.
Z viharo silo kruto namene je objavil;
Usmiljenje, sočutje in čednosti je davil.
Čutila srčna nagnenj med narodi je dramil;
Z opojno žuljev čašo blagajne je omamil.
Izbruhnil je vihar - porušil je vezi;
Prijateljskih razmer nikjer več najti ni.
Razšípal je po svetu svoj čarodejni soj;
Ohrabil je junake za smrtonosni boj.
Srebró, zlato in baker so žrtev vseh vsoj.
Krvavo klanje strašno divjalo je nocoj;
Kanoni meči svetli obstreljali so roj.
Rovanja prekuejska, kupčije mesožrtne;
Tatvine in krivice, pogodbe skrivne smrtne.
Evropske velesile teknujejo med sabo;
Kaj slnžilo bi boju kaj bilo bi za rabo.
Je zažarela baklja od vzhoda do zahoda;
Od severa do juga vse smrt mori in gloda.
Viktorja, Paks, Juvent, so v plesu prizadeti;
Za zmago mir in cvet se prosi bojni četi.

Granat se vsuje toča - kot zvezd žarečih
[blesk;

Poraze, zmage seje Viktorje blisk in tresk.
Kot strun srebrnih zvoki, zvenijo melodije;
Bojevniki obožuje svetovnih duš vizije.
Nebesnega oboka prekrasni solnčni soj;
Razgrinja nam Viktorjo kot hotel bi vsoj.
Že vstaja v čaru zopet domovja plodni svet;
Porajal očetnjava bo nadepolni cvet.
Do zlate jutra zore, so streljali vojaki;
Za rano so zazpali zdaj v krvolitja mlaki.
Pijače čezinčez je polna vsa ravan;
Krv človeških žrtev za vstajenja dan.
Železni smrtni prsti svinčene nje oči;
Iskrijo prenovljenja človeški rod želi.
Objema drob obistja, že lakota morilna;
In smrtni pot poljublja draginja vlada silna.
Ko v prah, prestoli manjši drobijo se pepel;
Še maščevanje vpije za žrtve slavnih del.
Brez stoka, brez glasu, se kuga pridružuje;
Meščanstvo in vojaštvo povrstno okužuje.
Dum, dum letijo kroglice - urrà, urrà, ori;
Države so v orožju okoli mej gori.
Nad svetom vžgal ognjenih se isker bliskov
[žar je;

Vse čaka zmagoslavja in ustajenja zarje.
V smaragdov pajčolan - zastave so zavite;
Res trnjeve so krone - vladarske strahovite.
Potihne naj vihar, poneha naj že blisk;
Da zmagovalcev hrabrih se bo razlegel vrisk.
Le grom topov doni, v ozračja sinji zrak;
Krvavobojnopolje drhti se trese tlak.

Svetovna vojska sveta nebes in zemlje vir;
Osvežila bo srca ovenčala pravir.
Ublaži razprtije in strankarstvo bahato;
Razkošje siromaštvo pobrati vse z lopato.
Iz vrhov skal gorovja se vzpenjajo že orli;
Sokoli, sokolice gostije bodo žrli.
Z grohotom divjebesnim objedajo telesa;
Vojščaki onemogli še kitijo drevesa.
Ves svet je poln bojev in poln je strasti;
Svetovna vojska vrata so spletk in homatij.
Sijajev krasnih, nad krasot in zmagoslavja;
Domovje svoje brani junak in ga proslavlja.
Škrlatnozlati blesk razkošnosti pojema;
Bogastvo siromaštvo v objemu skupaj drema.
Vse polno solz iskrečih, ognjenih, vročih milo;
Rosi vojščakov padlih zapuščeno gomilo.
Zdaj smrt po svetu hodi, je venčana na svodi;
Ker vojska, lakota in kuga v spremstvu hodi.
Drhti se trese plan - krvava je vsa zemlja;
Ki polna je uporov upornega stremljenja.
Kerščanske čednosti porajajo se v sojih;
Medtem ko kri junaška preliva se v bojih.
Smrt zbrusila je koso in padale so žrtve;
Za svojce ljudstvo moli, za žive in za mrtve.
Iz križa Jezus gleda kam nagnil bi glavo;
Da vlasti bi podprl še z lovorja vojó.

POGREB LETA.

Žar solnca ne greje, več s tako močjó,
Oblak je mokroten.
Grmovju opešala rast je močnó,

Vsak vrt je suhoten.
Že leto se vlega zdaj v temnato krsto,
K počitku nocoj!
Le pojdite mesci, se uvrstite v vrsto,
K pogrebu z menoj!
Ti listopad, gruden in drugi naprej,
Z zapadi snegá!
Na listje osušene padlo raz vej,
Okoli grobá!
Pred včeranjem videl sem lastovke iti,
Je zadnja odšlá.
In čul sem šumenje se vedno daljiti,
Deročih vodá.
Oh, zarja si briše solzeče oko,
Hiteča za mano.
Ogrnjeni s sivimi plašči črné,
Odkriti že s slamo.
Le pridite mesci s solzami v očeh,
Ste polni vteh.
Za krsto ker leto v Gospodu zaspí,
Se novo rodí.
Deževni nalivi namakajo tal,
Pojav hudour.
Viharno bobnenje razlega se s skal,
Pretresa azur.
Gre kuščar k počitku se v zemljo zarije,
V luknjo se skrije.
Le pojdite zdaj se pogreb že razvije,
Vsak mesec naj sije.
Oh, leto že umira, vi mesci drhtite,
K pogrebu hitite.
Na grobu cvetličje naj zalo vskipí,
Broj solz ga zalij.

Žarometi-vodometi.

V razkošju pomladanjem šumi po gajih
[vedno;

Navskrižje je rodovom že vsojeno in dedno.

Nesloge plodni kal in kal sovraštva tre,

Naš narod duhoviti nikdo se ne vpre.

Zatrto vse, požgano, zamorjeno je vse,

Mogočen strah in žalost objemata srce.

Sramota vekovečna ti bratovska nesloga,

Pajdaši se pod krinko imetja in poroga.

Grdo je da Slovenov se mnogo izneviri.

Odkar smo pristopili k edino pravi veri.

Zakrivili smo sami, da nimamo veljave,

Oboževali svojstva zaklete smo narave.

Brez idealov, ciljev smo drli le naprej

Za drugimi in zrlí - razkosanje smo mej.

Jezikov mnogo znamo, mi ljubimo jezike,

A žalibog z jeziki zaidemo v stike.

Potujči zdaj se ta, zdaj oni bratec naš,

Sovraži in mrzi odpadni nas pristaš.

Zapravljamo denar, imetje le za žitje,

A slovstvo zdaj zahteva mogočno krvolitje.

Daritev domovini nam blagostanje piše,

Odpadov list krvavi nam tesne meje riše.

Vasi imamo mnogo in ljudskih šol enako,

A kje so naša mesta - zakaj je vreme tako?

S Hrvati, z Čehi hrabro vstanimo mi iz

[spanja,

Kulture in omike svojimo si in znanja.

Velika trgovina - industrija - obrt,

Prerij ti našo zemljo - kot črtonosni krt.
Središče naše Trst, bodočnost nam obeta,
Ko dozorela bode junaška vrla četa.
S svetilnika se svita, naš narod se probuja.
A upamo, da nihče se zlobno več ne skuja.
Žrtvujmo, domovini zaklade na oltar,
Da z biseri se venča slovenski gospodar.
Pomagaj ti si sam in Bog ti bo pomagal,
Tako boš narod sam zatvornice premagal.
Smo Turke, Hune, Obre in Lahe ukrotili,
Da zemljo našo plodno smo Avstriji dobili,
Pod žezlom nam avstrijskim sijajen bo obstoj,
Ker za domovje šli Sloveni smo v boj.
Ljubljana bela vstani iz bratomornih sporov,
Le združena si moč - vpliv junaških borov.
Materjalizem gloda nam naroda telo,
Idealizem srt je - gorostasno zlo.
Racionalizem zdravi prešini domovino,
Ker tujcu zadišalo je naše rujno vino.
Dehtenje naših rož je tujcem prikupljivo,
Zato žgolenja polno po mestih je vse živo.
Bogato morje naše jadransko, vekovito,
Metulje k sebi vabi, očitno in prikrito.
Junakov mnogih kri zahteva preporod,
In odrešenja čaka trpinski dolgo rod.
Obramba češka, poljska naj bode nam vzor,
Z jekleno vztrajnim delom okitimo naš dvor.
Pod žezlom Habsburžanov nam stalna sreča
[klije,
V ognjeni peči skušenj nam žarno solnce
[sije.
Že tisoč let se hrabro Sloven bori za morje,

Jadransko - vojska nam svetovna upe orje.
V divji strasti morje jadransko še buči,
Torpedovk sila strašna valovje vse peni.
Trgovske ladje vrta pomorski čoln tuji,
Ostanemo mi vedno še v stari revni struji.
Pometa novi čas smeti in zmes odpadov,
Svetovne vojske sad se svita kraj obalov.
Slovenski liberalec - liberalizem hvali,
In klerikalec skriti - klerikalizem pali.
Le klánje duhomorno - sebični egoizem,
Zabavljanje domačih - grdeči fanatizem.
Ovirajo vse delo zapirajo nam pota,
Do preobrata vsojev do fatalizma kota.
Rodovi vsi slovenski nadarjeni so čvrsti,
Stoječi na braniku so vedno v bojni vrsti.
Ne vstrašijo se žrtev - ne trulov - ne potu,
Prvaki, odličnjaki, soj našega rodu.
Si duo faciunt idem to idem non est idem,
A vendar po odmoru na svitlo zopet pridem.
Prestrogi kritiki uničijo dijake,
Pisatelje, duhove in smotrov naprednjake.
Inteligenca naša brezбриžna se le joče,
Sebična ne uvažuje potrebe zdaj ráztoče.
Posedovali mnogo zemljišča smo nekđaj,
A rešiti je treba nam domovino zdaj.
Ne bo še shiral narod junaški in orjaški,
Dokler prešinja ogenj in duh ga napred-
[njaški.
Slovenski narod naš mladino ima vrlo,
Navdušeno in mlado, idealov polno strlo.
Ji ptuje je stremljenje in mlačnost brezob-
[zirna,

Z potujčevanja krinko se vriva mu šopirna.
Srezbrižnosti - je polno ob desni in ob levi,
Nasprotnikov - zneviri mladenič se brž devi.
Slovenski rdečelični, junakinji idealov,
Po krivi poti tava kraj skalnatih obalov.
Zavist, sebičnost podla in zraven še mrzenje,
Kreposti in napake so sinov vse Slovenje.
A nismo še propadli ne bodemo nikdar,
Ker novi upi vžgali so žrtvenik, oltar.
Mi združimo vse sloje, obrt, trgovsko silo
Da zopet okrepimo mi narodovo žilo.
Obeta sever vojsko nevihto hoče jug,
Pomikajo se dalje že pero, meč in plug.
Kulture, šol, omike in izobrazbe prave,
Med hrabrimi borilci je pesnikov krdela,
Obzorje domovine je svitati začela.
Odpira pota skrivna ji znanosti učenosti,
Le delavcev je malo - a dela je zadosti.
Prešinil bo domovje slovenski mili glas,
Za svobodo se zlato borimo vsaki čas.
Ti sladkonemi čas - boš žrtve vse pokril,
In ustajenja zor bo narod omladil,
Ko v cvetju klila pomlad nam bode lavorike.
Nam manjka izobrazbe omike šol in stikov,
Pomanjkanja je polno zanimanja in mikov.
Slovenska javnost sama se brigala je malo,
Ohraniti naš narod državi trdno skalo.
Čez plan in gore mrak peruti razprostira,
Ko narod naš junaški z potujčevanjem hira.
Liberalizem strl nam naroda je moč,
Naj pride vendar enkrat od zgoraj že pomoč.
Naš človek je vzgojen za tuje lepoticje,

Vse tuje čisla - ljubi - zelenje in cvetličje.
Učiteljstvo, duhovstvo, odvetniki, notarji,
Dijaštvo vse deluje ob jutra svetli zarji.
Premišljevanje to mladini sem posvetil,
Z svetovne vojske ogenj božanski se je vnetil.
Brez vsakega načrta mi tavamo naprej,
Brezdelje nas vničuje, nas vniči slejkoprej.
Nestrpni renegatje, bastardi ti so krivi,
Da narod naš propada po poti tava krivi.
Oh narod brez mladine - bodočnosti več

[nima,

Življenje, radost, sen, obupanega kima.
Dehtenje naših rož očara vse sosede,
Vse gleda kraje divne, da gore nam zasede.
Iz spanja se zbudite, povzdignite vi glave,
Borilci hrabri, čvrsti, sinovi majke Slave.
Enako deve krasne podajte si roké,
V obrambo domovine naj vsaka rada gre.
Ljubezni, sloge, seme po domovini sejte,
S pogumom novim duše otrpnjene ogrejte,
Da zlata zora dni krasnejših nam zasije,
Ter drevje novo, plodno a domorodno vzklije.
Ljubezni domovinske prešinjeno v rasti,
Naš narod čil, krepak, ne more več propasti.
Vse strune naj brnijo opevajmo le njo,
Razkosanje domovja je pekla srd in zlo.
Le vstani domovina oživljena na dan,
Postavi se sovragom nasprotnikom v bran.
Čuj rod naš hira, mine - ves soj je le mladine.
Duh pesniški naj srca slovenska vsa prešine,
Kdo ta je ki prihaja po ulicah molčeča,
Sramuje se jezika vsem kritikom preteča.

Edinost nas ojači in strankarstvo slabi,
Zato je treba zvez, da vez nas okrepi.
Na razvalinah glodal ti bodeš moje spise,
Ker duši moji dajal si z kritiko vtise.
Kaj narodnost - kaj vera - me miče moja

[služba,
Brezbričnost - narekuje mi moja žlahtna
[družba.

Ta vedno pesnikuje in narod naš bodri,
A drugi jih združuje, vnema in skrbi,
Da žrtvenika ogenj ne vgasne več nikdar,
Ker plamen je božanski in nadnaravni dar.
Vzrokov ima pesnik, če z narodom se joče,
Pdpadnikov zasiplje on žrelo zevajoče.
Uradništvo, obrt, trgovstvo, obrtnija,
Brez iskric in plamena - oh kaka iluzija.
Trgovski, obrtniški in kmečki stan veljá,
Stanovi trije krepki življenskega pomena,
Jasnijo mest in trgov oblačna mu vremena.
Iz mest se siplje mlačnost v vasi in sela naša,
Do vrha je pelina napolnjena že čaša.
Trgovstvo, obrtništvo nam mesta pridobi,
Tam delavstvo vseh slojev ojači in vtrdi.
Razumništvo vodilo bo delavce trpine,
Zavednosti da zarja jih hipoma prešine.
Saj bistrega smo uma in trdnih smo kosti,
Le škoda da se naših še več kot prej zgubi.
Tja v morje sinjih valov potujčenja drvi,
Oh rod naš hira, umira - rešitve skoro ni.
Naj slovstvo ga povzdigne, do viška, do
[višine,
Omikanih rodov naj zarja ga prešine.

Da kmetič naš propada - je krivo pjan-
[čevanje,

Potratnost, šeg različnih šopirno negovanje.
Zvoniki vitki, cerkve, Slovencev so lastnine,
A dimniki tovarne bogastva so tujine.

Pri polnih se kozarcih ogrevajo duhovi,
Za narodno probujo - a prazni so plodovi.
Osamosvojevanje prodira, se ogrejmo,
Primorsko v klasju cvete - v Gorico v Trst
[poglejmo.

Družina za družino in dom za domom gre,
Na dražbi se nahaja slovensko že srcé,
Ker hlapčevstva suženstva mi nosimo pečat,
Nabiramo kamenje le trnje in osat.

Kmetije, stebri slojev - kmetijstvo naj slovi,
Doklér bo kmet Slovenec naš narod zgub-
[ljen ni.

Po možnosti prispeva rojak naj očetnjavi,
Da rešijo nazori jo nesebični zdravi.
Slovenci in Hrvatje prosimo višjih šol,
Da blagostanje naše oživimo tembolj.
Stanovi vsi smo udje mi istega telesa,
Telo je narod naš, a duh so nam peresa.
Prezlata svoboda vsem narodom je dana,
Osrečujoč vrline vsakeršnege stana.
Inteligenca, kmet - brez pojmov le živijo,
Za smotre cilje vspehe premalo vsi skrbijo.
Starejši rod ne mara probuje, vstajenja,
Zato naj novi rod navdušeno začjenja.
Pričeto delo plodno - organizacije prave,
Da rod za rodом pride do smotrne veljave.
Vcepimo mi v srce mladini naši v glavo,

Iskustva, pojme smotre napredka nam v
[veljavo.

V meso in kri preide naj novo delovanje,
Posameznim, celoti, stremljenje - pojmovanje.
L'argent fait la guerre - Bog, narodov in ver,
Mogočen je vpliv je geslo bojnih strojev,
A blagostanje daje vzajemnost raznih slojev.
Z pogumom polnim idi mladina ti med svet,
Le tvoj je soj domovja - škrlatnozlati cvet.
Sovražniki so trije - ki rijejo v zemljó,
Slovensko - brezobzirno - od kod rešitev bo?
Propade narod skoro opojnosti vdan,
Le trezni bode zmagal povsod odlikovan.
Po suhem in po morju on lavorike žanje,
Z obrtjo - s trgovino - množi si blagostanje.
Bogate rude, vode, le tujce bogate,
A naši kljub pridelkov le v skromnosti žive.
Država najmočnejša Europe je Nemčija,
V podjetnosti v kulturi jo jači nje vizija.
Požrtovalnosti naš narod ne goji,
Zato literatura - orožje bojno spi.
Poraja in vsklje naj naroda zavest,
Poldrug milijon Slovencev ostane vedno zvest.
Domovju, očetnjavi, pradedov grudi rodni,
Četudi ga smrtijo udarci često usodni.
Za oslovo se senco prepiramo mi radi,
Dočim nam tujec žrtni, že kos za kosom
[grabi.

Grobove naših speče in krste naših krajev,
Kjer stalo je nekoč vse polno naših mlajev.
Ponemčil in kristjanil je Karol kralj Veliki,
Poganski rod naš čvrsti le s kolonistov stiki.

Slovenec se pečal je samo s poljedeljstvom,
A tujec špekulant še zraven z rokodelstvom.
Podjeten in pogumen obrt, trgovstvo snuje,
Tovarne zida, trži, podjetja vsa neguje.
Na severu so Čehi na jugu mi Slovenci,
Borimo za obstanek s Hrvati v gozdov senoi.
Do Adrije nas buta - od severa naval,
Mrtviči nas na bregu razpaljena druhal.
Ljudjem v meso in v kri in v sroa vcepimo,
Dolžnosti pojmov zlatih, idej vstik vršimo.
Z Nemčijo združeni smo Obre mi zatrli,
Sovražnike sedanje enako bomo strli.
Z jeklenovstrajnim delom okitimo naš dvor,
Obramba naša bodi sovražnikom vzor.
Smo združeni s Hrvati mi v težnjah vsa-

[kovrstnih,

Nahajamo se z njimi i v upih kalnobrstnih.
Obramba narodna - svetinja vekovita,
Mladino našo budno k življenju novem cvita.
O žarometi sveti in vodometi plodni,
Svetišča, šole, soji so naši zemlji rodni.
Kresovi naj gorijo - zastave naj vihrajo,
Po naših gorah sinjih sovražniki naj znajo.
Nabrali smo orožje v svetovni vojski sveti,
Ki narodom evropskim v nebesa sedma sveti.
Učiteljskih moči zavednih premankuje,
Nestrpni terorizem brez vse zaščite čuje.
Ta v prozi, oni v verzih, ledino dalje orje,
Zjasniti vendar treba je narodu obzorje.
Kulturno oslabljeni le mlačneži smo vedno,
Prestrahopetni stanje prenašamo le bedno.
Zverženi smo v ječe mi kompromisov, vere,

Brezbrižnosti brezdelja pozabimo na smere.
Vzvišenih idej, človekoljubnih svrh,
Ne moremo povspeti na Pegaza se vrh.
Pisatelj, pevec, godec povsod se zasmehuje,
Če tudi narod kiti nebo ga uvažuje.
Kot vbranih strun so glasi vse naše melodije,
Da solnce zlati žar domovje nam obsije.
Utrujen duh je moj - utrujeno srce,
Utrjena je volja - vtrjene želje.
Vizijo za vizijo mi fantazija vije,
Vodovje v morje sinje bogato se razlije.
Vse klije, cvete z vesno le narod naš še spi,
Z vlačugo babilonsko se njemu vse smeji.
Kot zaostali tiček - kulturo občuduje,
In narodov vrvenje s svetovi obožuje.
Denar' imetje, blagre omiko drugim kuje.
Slovenski oče geslo naj uvažuje s sinom,
Da klin poklin zatvornic premaga se le s
[klinom.

Ubit bo vrag - zaklan - domovja izdajalec,
Svetovne vojske moloh - tripične mreže tkalec.
Ljubljana bela, vtihni - iz svoda ti iskri,
Vodovje morskih valov - te z biseri peni.
Poeta nascitur - orator vero fit,
Jaz mislim da si kritik do grda sojev sit.
Pisatelj in peveci kovali so orožje.
Vzgojili mevrž so polno premalo vendar
[mož je,
Omike in kulture med nami prave ni je,
Vse v stike nenašincev in v znanstva tuja rije.
Spreminjaja se šasi nam mačehe preté,
A naše plodne žetve le v Avstriji zore.

BOŽIČNICE.

Pastirčki.

Pastirčki na polju bedijo,
Ko tmine svetlobo že krijo;
Pastirčki so sami čujoč,
Po gaju vso noč.
Že angelj nebeških moči
Pozdrave pastirčkom veli:
Zveličar se vendar dobil je,
Sijajno se isti rodil je.
Prepeva mu angeljski krog
V nebesih že slavo o Bog
Ljudjem pa na zemlji daj mir
Porajanja smer!
Pastirčki veseli letijo,
Da kraje presvete dobijo,
V plenice povito že zró,
To dete svetó.

Kralji.

So kralji na Jutrovo hitro odšli:
Ob Jordana bregu jim zvezda sveti.
Iskali vprašaje so žrtveni plen,
Kje kralj napovedan je novorojén,
Nosili so mira, zlata in kadila
Seboj za novorojenca darila.
Glej zvezdic blestečih čaróben sijaj,
Vladarje tri spremljal je ravno v kraj;
Kjer detice božje navdušeni vzró,
Častivši ga vpognejo svojo glavó.

Nesó mu kadila in mire zlata,
Darila otroku v proslavo so ta.
Naj človek pridruži trem kraljem se vsaki
Da bode vslišan v okolnosti kaki!
A milost ljubezni naj bode posoda
Stremljenje in cilj - če ti iščeš Gospoda;
Če manjka kadila, ter mire zlata,
Naj srčice ljubo otroku vsak da!

Božje dete.

Saj Krist, ki bival je na sveti
Se vrača zopet enkrat v leti;
On pride iz šotorov zvezd,
Drameč bodreč vsako vest;
Z otroci se mi veselite,
Ko Njega v jaslicah dobite;
Povsod mu drev svečan prižgite;
Zvonovi orglje zadonite.
Naj reven kdo li siromak,
Za dete božje je enak.
Hvaležnosti pozdrav mu dajte,
Osreči vas mi dobro znajte.

Svetovne duše.

Odločil se je naš vladar za vojsko,
Miljoni rok - vzeli so junaško
Orožje bojno v obrambo očetnjave.
Pogumno naprej, sovrag če preti,
Ne vstrašimo se jeklenih pesti;
Ozira v daljave se bistro oko,
Ko jemlje junak - od svojcev slovo.

Ko s plugom ostrim, dolge brazde orje
Na njivi kmet, poziv dobi vojaški;
Orožje poljsko zmenja z puško, z mečem.
Zastave vihrajo, boben ropoče,
Svinčenih se krogelj ne vstrašijo toče;
Zdaj puško v dlan in meč ob stran,
Krvavi boja nastopil je dan.
Gospod, obrtnik in trgovec vrže
Orodje, pero, knjige v kot zamišljen;
Načrtano gre pot časti - dolžnosti.
Domovje naše, najlepši domov,
Obilno ima junaških rodov;
Ponosno glavó - korak za korakom
Ves svet naj se trese pred vrlim junakom.
Svetovni ogenj je prižgala baklja,
Z ledenim licem vliva olje v plamen;
Zavist, denar, razkošje boj je vnelo.
O bojnih če gromov vihar udarja,
Vsi združeni smo ob strani vladarja;
Strašan je šum in grom glasán,
Srd bruha ogenj krvavi vulkan.
Dohodke, vpliv, vso moč orožju damo;
Da Bog ohrani rod in dom in carja,
Domovje, očetnjavo in svetišča.
Sirena zapiska, se zbira naval,
Domovju bo rod naš zvest ostal;
Pritisne na ustne poljubek gorak,
Povodom slovesa domačim vsak.
Vladarjev krone, trnjeve so, rdeče,
Prerahločuten človek ni za meč!
Velikih bremen in skrbi so dnevi!
Od zgodnje zore do pozne noči,

Se klanje človeško srdito vrši;
Naš boj je svet in svet naš roj,
Car kliče nas v hrabri boj.
Peklenskih furij srd podžiga vojsko
Svetovno, strašno, gorostasno, kruto;
Ograje vse so žarne in ognjene.
Čuj groza pretresa - junakom kosti,
Grmenje topov - zidovje mrvi;
Levica stiska puško na rame,
Desnica od ljubih slovo vzame.
Prihaja k nam topov grmenje glasno,
Kipi in žvižga srda žar in jeze;
Vse vrišče in šumi vse boja čaka.
Pctrpi kam - tako se muči,
Po žilah krepkih ti ogenj gori;
A plakala bo, še čakala bo,
Ker njega nazaj več ne bo.
Vojakov krik - orožja hrup - grmenje
Ropot kopit - deročih konj - vriski,
Junakov četa gre za četo dalje.
Nevesta doma, brez mere solza,
Zdihuje ihteča, je polna gorja;
Drhtela na moč, je skoro vso noč,
Posutih požganih je polno koč.
Očetje, sini, matere in hčere,
Vse vrišče, vsklika, navdušuje se
Junaki in duhovni vse vre križem.
Nabrušeni meči, morilne cevi,
Orožje bojno - junake podi;
Že puštic vrvenje in mečev žvenket,
Naravi provzroča strah in trepet.
Kako trepeče zrak šrapnelov smrtnih,

Vse groza, strah in smrt vrvenje strašno;
Nebrojnih iskr plam ozračje rdi.
Topovi grme, šrapneli brenče,
Mrličí potrti na grobih leže;
Vsi upajo zdaj, da pride nazaj
Mož, oče in sin, domovju sijaj.
Nad Beligradom zbrani so viharji,
Paris in Rim in London nam pretijo,
Letala krožijo po svodu vsodno.
Kot iz oblakov blisk in tresk,
Orjaške hraste stre v pesk;
Pokopljejo nas drugod pod zemljó,
Nazaj, nazaj nas skoro ne bó.
Razpenjeni valovi morskih bitk,
Pogrezajo torpedovke in ladje
V tonečih zarje bleskih v dno vodovja.
Krvavega boja mi strastno želimo,
Domovja se tujega brž polastimo;
Če kroglja zadene v viharñem me boji,
Naj Bog vas tolaži ljubljeni moji.
Privró sovragi, strah, poguba, smrt,
Brezkončnega gorjá naval ogromni;
Vse ljut umor - vse mečev - žrtev kri.
Krvavo polje- ogromno gorjé
Povsod krvolitje in britke solzé;
Vse skokoma dere v skok in galop,
Grob nem in gluh - širok globok.
Obupne matere so, nežne deve,
Raztrgane nemilo, razkosane;
Si vječene, v suženstvo odpeljane.
Zakaj ti pustiš, zakaj ti trpiš,
O sinje nebo, da rod moj smrtiš;

Oj z Bogom malčki, čvrsti, zdravi,
Za dom, jaz bijem boj krvavi.
Vse križa se bori in gnete v strahu,
Ječanje milo ranjenih vojakov;
Umirajočih stoki, vzdihni britki.
Še bobnov, rogov, ropot sred vtéh
Hrumi in buči se v mozgu v. kostéh;
Že prišel je čas - ločitve čas,
Domovja obramba - kliče nas.
Od vrat do vrat divjá sovragov sila
In k begu hitremu ljudi preganja;
Potrt razmišlja vsak, kaj utegne priti.
Od zgodnje zore - do pozne noči.
Se klanje človeških žrtev množi;
Vojakom v prsih vtriplje sree,
Upadle so - blede - mrtvaške glavé.
Vojakov kri, orožja hrup, grmenje,
Prestrašen šum in grom ozemlje trese;
V skrivnostnih glasih veter odgovarja.
Naj kroglje kot muhe okoli brenče,
Ne trese se v prsih junaško srce;
Ni hrastov potrl - pobojev naval,
Mladeniče strl je v krvi do tal.
Pogubonosne kroglje krog rojijo,
Orožja in orožnikov nebrojnih;
Ropot zamolkel čuje se z daljave.
Sinoči cvetoč - še poln moči,
Oh mamke skrbne in sestre brdke,
Naj vtihnijo enkrat vaše solzé;
Za četo se premika četa dalje,
Nazaj napada in se zopet vrača;
Med šumom čet orožja žvenkom glasnim.

Sirota ihti - ni konec še gonj,
Za vojsko nabira novih se konj;
Z daljave se čuje mogočen ropot,
Se čuje vsoj - nesreč in nezgod.
Z jeklenih prs kozakov - šviga jeza,
Naprej pode se kakor blisk in strele;
Sovražniki kričijo grozovito.
Oblakov viharo bobnenje grmenje,
Že jemlje vojakom v boju življenje;
Kaj stok in jok obup gorjé,
Srčnost - pogum - junake podé,
Ozemlje, morje sinje, zrak tekmuje,
Nebes in pekla sile se borijo;
Vse siplje žveplo - ogenj - kri - gorjé.
Veliko se vžije v boju strahu,
A zmaga obeta sadu in medu;
Karteč, mitraljez, torpedovk, topov,
Jim sila provzroča polno grobov.

SLOVO

Zdaj so zapeli večerni zvonovi,
Kakor da jutri je rožnati maj.
Kakor da prišel po valil bi morja,
Prelestne vesne rajski smehljaj.
Glasno zavriskajo fantje na vasi,
Kakor da jutri na vojsko grelo.
Ker za domovje, za biser predragi,
V bojih si lovorjev venec spletó.
V hipu zaplaka že deklica v hramu,
Kakor da danes v linah zvonovi
Pesem mu zadnjo k pogrebu pojo.

PINJA.

Pesnik pod pinjo zaspi, deklice pridejo tri,
Vsaka pove kaj želi.

Vzdihne starejša, še mlada: „Prstan imela
[bi rada,

Zlat to mi srčna je nada“.

Druga vzklikne deja: „Pas mi v krasilo želja,
Kitil bo moja gorja“.

S smehom najmlajša veli: „Pesnika srce želi,
Prstan in pas le sphrni.

Petje, brstenje in cvetje, v srcu bo vedno
Rajsko, božansko imetje. [poletje,

Strune njegove brnijo narode vse srebrnijo,
Zvana njegova bom Jo.

PUSTNA SMRT.

Ne traja dolgo pust, radujte se življenja:
Ker igre, pitje, petje vse enkrat smelo jenja.
Skrivnostnotihe sanje - verjujejo vam spanje,
Ni lepšega na sveti, kot vrejena zabava.
Glasé trompete gosli se, raja družba zdrava,
Grohotno pustno stanje - v srcih vzkli
[spoznanje.

Ni treba žalovati, mladost naprej drvi,
Smrt žrtve svoje čaka - jo prejkoslej dobi.
Ne zmeni več se zanje - skončan po smrti
[stan je.

Si prišel k nam kot gost, si bil zemljan
[med nami,

Od kod - in kam - si šel ne vemo niti sami.
Iz roke v roko djan - si v zemlji zakopan.

BOGINJE.

Pohrusta Zen nekoč - Metido svojo ženo,
Da sin O'imp bo vladal mu bilo je rečeno.
Po tem obedu čudnem, pa glava ga boli,
Brž božjega „Hefajsta“ poklicati veli.
S sekiro mu na glavi, možgane razkroji,
A deklica „Palada“ iz luknje prileti.
Čelado ščit in kopje, imela je v orožje,
Kot geslo merodajno oblasti sinje božje.
Z močjo ob ščit udari, Olimp se ves potrese,
Vse morje je šumelo in zemlje vse zavese.
Še solnce obtiči, da vidi čudotvor,
„Palado“ mlado vsprejme nebeški slavni zbor.
Z „Egido“, li z oklepom ovito je teló,
Li z kožo tiste koze, ki Zena je skrbno.
Dojila na otoku v vsodepolnih dneh,
Močan je bil oklep, da strele všle so vprek.
Boginja bojev, uma, modrosti, učenosti,
Ker z Zenovih možgan ji vznikne dar mo-
[drosti.

Govorniki, zdravniki, umetniki častili,
So varhinjo mogočno in z njo se omladili.
Izmislila je prva, piščalko piskajočo,
Se kratkočasi v sojih vse zrejo igrajočo.
Pri piskanju je lica napenjala močnó,
Bogovi se smejijo, jo žaliho hudó.
Piščalko vrže preč in piskanje pusti,
Užaljena sameva, goječ umetnosti.
Posvečena boginji modrosti tej je sova,

Ker v zmislu učenjakov, moč nočnega je lova.
„Metida“ ki je znala zdravilo „Kronu“ dati,
Atene duhovite je skrbna dobra mati.
„Temida“ je boginja, pravičnosti velike,
Zato s človeštvom ima življenja tajne vstike.
Oči zavesa krije, držeča vago meč,
Pretuhta in določi svetovju vsako reč.
Človeka brž presodi, krivičnega kaznuje,
Po zasluženji kazen zadetim določuje.
Je svoje hčere „Mojre“ in „Hore“ prav
[ljubila,

Povsod jim je zaklade in bisere snubila.
„Mnemozina“ boginja spomina in modric,
Devetih muz božanskih, vsojev srebrnic.
„Junona“, „Hera“ bila kraljica je nebes,
Soproga Zena sestra je učinkovala res,
Da zemlja rodovitna ostala je ves čas,
Da zakon je ohranil življenja soj in kras.
Je bila sramežljiva, predražestna, prekrasna,
Ko z možem se je sprla, je bila precej glasna.
Mrcvarila moža, jezična je in sočna.
V slučajih če pajdašil se mož je z drugo ženo,
Je bila strahovita je maščevala eno.
Predrzo nezvestobo imaje pred očmi,
Očitala mu češče opojne je strasti.
Ko Zenu prikupiti, se hoče se okiti,
Z nebeško vodo umije se v pričo rajskih
[bitij.

Dišalo je v Olimpu, po cele zemlje krajih,
Da ptičice so pele po srebrorosi gajih.
Vsi pesniki slavili, so modrooko Hero,
So pisali ji pesmi hrščalo jim je pero,

Ko kodraste lase, prekrasne vredí,
Obleko dragoceno ogrne pestro sí.
Z zaponko iz zlata, zapne jo se prepaše,
Ogrue s pajčolanom še svoje kodre lase.
Uprezali so v voz ji samo krasne pave,
Imela je otroke tri brdke čvrste zdrave.
„Hefajst“ in „Arej“, „Heba“ so zvali se otroci,
Mladost in ogenj vojsko držali so v roci.
Boginja jasne noči je „Leta“ duhovita,
Ki tmíne vse zaklepa azurja svode svita.
Ko „Zen“ se z njo zaroči se „Hera“ razjezi,
Dežele in otoke okoli zaroti.
Da „Leti“ prenočišča ne dali bi nikjer,
Zasačil ko na tujem bi mračni jo večer.
Dežele prebivalci nekoč ji zagroze,
Da z bajerjev ni treba ji piti več vodé.
Preganjana boginja brž v žabe spremeni,
Brezčutno ljudstvo trdo da ga izpokori.
Usmili se je Bog Pozejdon jo potegne,
Iz dna morjá na „Del“ da srd se ji polegne.
Na tem otoku „Leta“ je zadovoljna bila,
Apola Artemído je tukaj porodila.
Boginja „Afrodita“ li „Venera“ krasote,
Ljubezni se rodila iz morskih pen mokrote.
Valovje srebrnečih, na Kipr stopi z morja,
A rožice v stopinjah vzklijo ji pogorja.
Oblečejo jo „Hore“ v nebeška oblačila,
Vijolic venec glavo so čarobno krasila.
„Olimpa“ vsi bogovi strmijo pred lepoto,
Najlepša je boginj s prirojeno miloto.
Nastal prepír je velik, kdo to krasoto vzame,
Na zakona oblastno in vsojeno mu rame,

Ugibali so dolgo, zasmehovanja Bog,
Ji grdega Hefajsta ponudil ja odrok.
Prevzetni „Afroditi“ pa ugajalo to ni,
Ker grdega moža imeti ne želi.
V „Adonija“ zaljubi na „Kipru“ se nekoč,
Na lovu divji prešič razparal ga je vroč.
Za njim pretaka solze ihti in koprni,
Ker dobrega moža med živimi več ni.
„Erota-Amorja“ krilatega fantiča,
S puščicami zredila je v vrlega plemiča.
Domačega je ognja „Hestja“-„Vesta“ zala,
Boginja stanovanja povsod je kraljevala.
Ognjišče vsako nji posvečen je oltar,
Jo snubijo bogovi odreče jim vsekdar.
Devištvo večno hoče, priseže prav zvestó,
Da poročila tu na zemlji se ne bo.
Zato ji „Zen“ odloči tu v zborih prvi sedež,
Zavida jo č'oveštvo, časti jo vsaki vedež.
Ognjišče in svetišče, je vsake dobre hiše,
Ji zidajo svetišče, sijajno je opiše.
Pisatelj, pesnik išče izrazov in besed,
Da prišel bi devištvu na pestrokrili sled.
Ogrnjena z zaveso, svetilko, bakljo kaže,
A v drugi roki žezlo za zmagonosne straže.

IZEM.

Je stas njih prestrašan, na zemljo ves prostrán,
Kot sinji oceán.
Jih tožijo peči, več sveč zadosti ni,
Zadavil jih je kij.

Se promenad boje, jim krvavi srcé,
V brlogih žvrgolé.
Može je usmrtila, mladeniče pobila,
Morilna smrti žila.
Ženice je podrla, device vse potrlé,
Z ognjeno silo strla.
Gospode kliče v boj, gospicam jemlje soj,
Otrok je boj nocoj.
V aleji je ostala, se stvarnika je zbala,
Mrličé je zibala.
Pod pinjo ona spi, otroke oslepi,
Še Feniks krvavi, če žrtve dolgo ni.
Olla - nezveste ni je, mu solce sojev sije,
Kot krt v zemljo rije, a maščevanje vpije,
Ker s sodo se vmije.

Angeljsko petje.

So angeljci peli: „Le pridi k nam hči!“
„Le pridi pogledat nebo se sveti,
Katero klečeči motrimo navzgor,
Je zvezdno neskončno bliščeče nebo,
Tu vživala bodeš veselje sladkó!
Le pridi! le pridi k nam v sinje nebó!“
Kaj mati ne čuješ prizora?
De bolnica tiho posluša.
„Oh hčerka - se svita iz dvora.“
„Ne mati - zbor petje poskuša,
V zabavo je godba večerna;
Za bolnico često primerna,
To pesmico ljubi mi duša.“

So angeljci peli: „Le pridi k nam hči,
Demánt boš na kroni ki žarno sveti,
Boš zvezda cvetica, zavidal bo svet.
Le pridi v naš vrt, čarokrasna cvetica,
Z odprto rokó te brž vsprejme danica,
Le pridi k nam dražestni biser in cvet.“

„Oh mama to pesem le čuj!

De bolna pozorno posluša.“

„Oh hčerka ni nič - le miruj!“

Ne mati - zbor petje poskuša,

Sovrstnice moje so to;

Na polje že plesat gredó,

Vabilo to čuje že duša.

So angeljci peli: „Le pridi k nam hči,

Demant boš na kroni, ki žarno blišči,

Ukazal Gospod je naj združi se vse,

Da pelje s sveta te na zlati peruti;

Zdaj vtrgaj cvetico broj ptičkev se čuti.

Le pridi! Le pridi te čakamo že!“

„Li mati ne čuješ ničesa!“

De bolna pozorno posluša

Oh hčerka šumijo drevesa

„Ne mati, verjemi mi duša,

Glasove že angeljke čuje;

In združena z njimi pevkuje

Sijaje božanske okuša.“

So angeljci peli: „Le pridi k nam hči,

Le pridi pogledat nebo se sveti.

Katero klečeči motrimo navzgor,

Je zvezdno neskončno bliščeče nebó.

Tu vživala bodeš veselje sladkó,

Le pridi, le pridi k nam v sinje nebó.“

DOMOVINA.

Stariši z otroci skupno smo družina,
Velik rod smo, pleme, naroda skupina.
Cesar, kralj in knez, zove se monarh,
Moč pravice, žezlo, nosi skrbni varh.
On do svoje smrti ima vso oblast,
Monarhije cele samovlade vlast.
Davke nam naklada, bremena življenja,
Službe daje, vodi narodom stremljenja.
Slavna si dežela, Avstrija prekrasna,
Slavnih Alp kopica sloka gorostasna.
Bistre vode v strugah, njenih nam tekó,
Drobne tice v gozdih glasno nam pojó.
Mila domovina, očetnjava moja,
Polna si krasot, umotvorov vsoja.
Čilavost, modrost - duh, telo krepí,
Državljeni tvoji zvesti smo ti vsi.
Žitorodno polje, sadonosni vrti,
Vinorodni doli, prelestni so prti.
Domovine naše domoznanstva soji,
Kupljeni s krvjó, kupljeni so z boji.
Vječeni, prognani ljubimo domovje,
Ki pradedov naših zibelj in grobov je.
Sredotočje žitja, radosti, veselja,
Blagostanje tvoje, to je naša želja.
Prapor nas združuje, narode različne,
Družijo vezi, tesne nas vsklične.
Ljubi domovino daj ji srce svoje.
Ko previdnost božja vpelje te v boje,
Donava velika, skoz domovje teče,

Sre in usten naših glase nase vleče.
Lota, Muza moja, z biseri ti soja,
Narode krepíš, polja vsa rosiš,
Mesta in vasi z vodo bogatiš.
S slovstvom te krasim, z duhom te častim,
V sedmo te nebó gonim in podim.
Struge raznih rek Donavo krepijo,
Mesta očetnjave z valčki srebrnijo.
Vzhod in zahod, sever in pa jug,
Pišeta ti soje - pero, meč in plug.
Val morja in veter vslužbena sta boju,
Ti domovje plodno krvaviš v vsoju.
Val kristalen teče, v strugah očetnjave,
Domovina vživa pestri soj narave.
Solnea zlat škrlat, sanje nam zori,
Ros srebrnih soj - travnike zlati.
V črno morje teče, val za valom gre,
Zvonkoglasnih rek bistre Donave.
Kitijo snežniki, beli ledeniki.
Alpe in Karpate s čudnimi vstiki.
Božjih rok je delo, svet in zemlja naša,
Domovina sojev in imetja paša.
Sodi Bog zemljane vse enakopravno,
Domovina daje nam življenje vstavno.
Dom naš vtrjuje, pridnost in krepost,
Reve pa rodi, pijanost in norost.
Delo nas oživlja, cvetke plemeni,
Čednosti krepostni narod vzgoji.
Kaj brezdelje nudi, nepokoj mu da,
Ruje družbo - ustavo, strup je to gorja.
Iskra živa v srcu, državljanov tli,
Vera, up, ljubezen spaja vseh vezi.

Solnce žar pekoči, domovini sije,
Sre udanost vedno naj zvestobo bije.
Dunajska kotlina móravská planina,
Rodovitno polje-ogrska dolina.
Pere prod domovja reka Donava,
Jo pozdravlja Sava, Drava, Morava.
Rajskomili kraj, ves planinski raj,
Srčnoudani dol-domoljubja sijaj.
Narodi držimo Avstrijo skup,
Očetnjavo sojev venec bojnih trup.
Angeljsko, junaško, srce nas poraja,
Matere, očeta skrb nas vedno graja.
Svoboda, prostost, cvetka plemeni,
Dušo in telo z delom k zdravju cvita.
Vodi nas pravica, daje nam merila,
Večnega jaz delo, v verzih zdaj opevam,
Rod in dom s peresom kitim in ogrevam.
Občudujem doma, mojega krasoto,
Blagostanje, srečo, ljudstva soj, dobroto.
Polje in vinograd gora in morjé,
Ruda in kupčija narod naš redé.
Čedne smo postave, trdnih smo kosti,
Smrt življenje daje novih nam snovi.
Biser si svetá, Avstrija bogata,
Polna si srebra, polna si zlata.
Sveta te družina vedno plemeni,
S čednostmi, z junaštvom hrabri jo krasi.
Viribus unitis - geslo nas krepi,
Z združenimi močmi rast vse goji.

POMPEJ IN HERKULAN.

Čudesni to je slučaj! Prosili smo pitnih studencev,
Zemlja poslala je nam - zdaj iz osrčja ves srd!
Kaj se nahaja v prepadu? Pod lavo prebiva li skriti
Novi človeški kak rod? - Vrača se mrtvi nazaj?
Grki, Rimljani, Pompej si zopet ogledjte sloveči
Saj je prenovljeno zdaj - Herkula mesto trdnó.
Tram se ob tramu vrsti, prostorni uhod že odpira
Dvora, le pridite k nam, - da bo živahnejši svet!
Že je odprto prostorno gledišče, za goste in svate,
Skozi sedmero že vrat. - tolpa številna hiti.
Kje ste ostale ve Mime? Na dan! In pripravljene žrtve
Atrija sin naj zvrši - zbor naj Orestu sledi!
Kam zmagoslavje junaško nas pelje? Poznate li forum?
Kakšne postave vam zdaj - kaže kurulični stol?
Nesi mi L'ktor naprej sekiro! in stol naj zasede
Pretor in priča le sem - pride tožnik naj pred njim
Ulice čiste, razgrnjene so z vzvišenim tlakom
Vije le ozka se pot - mimo okrašenih stavb,
Strehe v obrambo strle in prekrasne prostorne dvorane
Krog osamelih dvorišč - kras je bogatih palač.
Zdaj prodajalnice hitro odprite in vrata zasuta!
V temno brezzvezdnato noč - bliskne naj srebrni dan
Divno okrog in okrog klopi razprostira se vrsta,
Kot dragoceni demant - tlak se razteza blesteč!
Stena okrašena barv sijajno je motno kričečih.
Kje je umetnik sešaj? - Copič je vrgel že proč.
Polno je zlatih cvetic okusnega bujnega sadja,
Vtisne mogočni Feston - lepih naj slik ideal.
Z polno košaro gre Amor zdaj mimo veselo skakaje,

enij pridni je tam - toči mu vinca požir;
uče Centavra vrti poskočnega hitro okoli,
e na kolenih viseč - z Tirzom podviže v tek.
tečki poskočni le sem posode tu krasne stojijo.
vrsto ve deve le skup - polnite vsaka svoj vrč!
ražestni časa sijaj z azurja vas soji krasijo
genj zapalite brž - sužnji ognjišče stoji!
upte denarje, katere mogočni še Tit je skóval,
udi če vaga je tu - glejte ni zmanjkalo nič.
učko brlečo postavite zdaj na goreči svetilnik,
lije naj olja sijaj - zopet v svetilnik se zdaj!
aj je v zaboji pogledjte kaj ženin nam dobrega pošlje,
eve! so broške zlatá - kinč je blesteči za blesk.
itro nevesto v dehteče kopeli peljite mazilo,
u je in mnogo krasil - krije jih zdolbljen kristal.
je so ostali zdaj stari možje? Tam v resnem muzeju,
am zakopan je zaklad - škripev prav redkih je kup.
ukaj dobite pisalna pisala in tabl voščenih;
aj se zgubilo ni nič, - zemlja je shranila vse;
ridejo tudi Pinati v skupinah posamezni skupaj
brani bogovi so vsi - kje pa duhovniki so?
Kaduceja podi prekrasni in stegnati Hermes;
oda Viktorja zbeži lahko z priročnih že spon.
u so še vedno oltarji le - pridite in pa prižgite,
olgo pogrešal je Bog - žrtev mu žganih v dar!

Pevci predsvetni.

je so, povejte, izvrstni možjé, kje so pevci premili
so z uzori besed - čvrstili narode vse?
ni z nebes so Boga in človeka opevali k nebu,

Kviško porajali duh - v pesniških krilih noseč.
Pevci še vedno živijo, le manjka jim volje in lire
Dramite pesniški duh - manjka poslušno uho.
Pevci presrečni, presrečnih še dni! od reda do ro
Šli so iz ust pa do ust - širili čutni izrek.
Kot se Bogove sprejema nazdravlja jih vsaki ud
Sprejme kar genij mu da, - govor in snov zbirajo
Spev ogrel je kot plam, vsa blažena čustva slušala
V vzvišenih čutih je spev - pesniku moč pridobil
Hranil in bistril ga je! Na glasu med ljudstvom je sre
Svetlo odmeva nazaj - duša njegov umotvor
Komur v življenju prikazala se je nebeška boginja
Hitro vplive spozná - v srcu jo s soji krasi.

MLADEMU PRIJATELJU.

Težke preskušnje prestati je moral vsak grški mladenec
Prej ko Elevzije dom - skušanca rad je vsprejel.
Li si pripravljen in zrel v svetišče, da zopet vstopiš
Kjer sumljivi zaklad - Pallas Atena ima.
Znaš li zatrdno kaj tebe tam čaka? Kak drago boš kmalu
Ti negotovosti vsoj - z blagrom boš stalnim dobil
Čutiš krepak se zadostno, da boje ti biješ najtežje
Če se razum in srce - čustva in misli dvojé.
Treba poguma če hočeš se z Hydro v dvomih boriti
In da sovragu v bran - moško postavil se boš!
Z zdravjem očesa, z nedolžnostjo sveto duha in pa s
Prideš prevari na sled - skuša te krinka resnic.
V begu gotov spremljevalca ti nisi v prsih še lasten
Pusti vabljeni ti rop - prej ko te žrelo požre!
Jedni iskali so luč, a padli v globine so trudni;
Varna pot mraka še ni - doba otročja beži.

KRANJSKO.

Ločeno naravno v tri je glavne kraje,
V Notranjsko, Gorenjsko in Dolenjske gaje.
Kranjska vojvodina skoro vsa gorata,
Imovita sojev, vsled krasot bogata.
Z žitorodnim poljem, s travniki obdana,
Starodavno mesto glavno je Ljubljana.
Z grada je razgled v kamniške planine,
V Alpe, v Karavanke, v Dóломít višine.
Kranjski Kras, Dolenjsko, trtorodno brdje,
Plodonosni svet žita, sadja vrt je.
Hladno je podnebje v gorah, po dolinah,
Toplo, burja brije v Nótranjskih tišinah,
Poljedelstvo, Kranjce v treznosti redi,
Skrb živinoreje, blagre jim množi.
Čebelarstvo vspeva, voska in medu,
Daje zraven polno svežega sadu.
Blagotvorno solnce, sadje rumeni,
Treznost, korenjake kranjske še trdi.
Sadjereja, obrt, trgovina cvete,
Hribolazci spretni grejo na izlete.
Kolovozne poti, ceste in gradovi,
Broj železnic, tvornic, z raznimi mostovi.
Cerkve in svetišča, šole po planjavi,
Hladna letovišča ščitijo rod zdravi.
V krajih hribovitih polno je zametov,
Plan, dolina kaže soje vodometrov.
Mejo vojvodine: Štajersko, Koroško,
Zagrebško, Primorsko so gorovje Soško.
„Atila“, „Emono“ mesto je razdjal,
Tam Ljubljana nova zvniknila je z tal.

Stolp Radeckega, Vodnikov spomin,
Mesto je nastalo novodobno zdaj.
Blagotvore vživa naraščaj vneti,
Mestna tam realka - vedi uma sveti.
Rije tam rudar, kakor krt tiči,
Vedno pod zemljó dan na dan vihti.
V zemljskih votlinah pri brleči luči,
Koplje in odbija kamenje v gruči.
Blejsko jezero slika to je raja,
Lepšega na Kranjskem - ti ne najdeš kraja.
Triglav velikanski vspenja glave tri,
Kranjce in Slovenjo, Avstrijo vtrdi.
V družbi nižjih gor daje nam pozdrave,
Gledajoči val temnomodre Save.
Sred jezera krasna cerkvica stoji,
Na otoku divnem kraj gorat krasi.
Bled in ves potrt išče pomoči,
Bogorodnica - romarja krepí.
Letoviščarje - navdušuje kraj,
Blejsko jezero - predočuje raj.
Čolni in čolnici švigajo po valih,
Kakor biseri zreale v kristalih.
Soj, bogastvo, čast, zgine zemlje slast,
Čarokrasnih dvorov-koč ubornih rast.
Romar zemlje stoj! glej postonjsko jamo,
Čudotvor prirode vstikov svrh ne znamo.
Nad Postonjskim trgom se dviguje Sovič,
Razvaline grada kaže sivi robč.
S Soviča zagledaš Nanos, Javornik,
Proti Trstu Kras, divi morski vstik.
Prod ovinkov tihih Pivka še poljublja,
V jamo se Postonjsko jezna skoro zgublja.

TRST.

Oglej si mesto Trst — Oglej si kraški soj,
 Razburkani valovi zavidajo mu vsoj.
 Čast vojvodine kranjske je knjiga vekovita,
 Domovje naše Trst slovensko - kranjsko svita.
 Gradove in imetje je *Valvazor* prodal,
 Da slovstvu je domovja gradivo plodno dal.
 Bogato mesto Trst je soj in kras Primorja;
 Pod golimi stenami je kraškega pogorja,
 Trgovsko prvo mesto *Avstrijske dinastije*,
 Branik, kjer morje večno mu blagostanje lije.
 Natihoma deluje, a smotorito vsoj;
 Valovi morski dali so mestu pestri vsoj;
 Iz daljnih sfer priplove v Trst vse polno ladij;
 Pisatelj, pesnik morju sijajev več ne kradi.
 Tu srca bolečine vam skrite oznanujem,
 Ko s krasoslovjem strun jaz muzo obozujem.
 O morje, domovina razburkanih valov,
 Si s *školjkami* posuto, umetnosti si krov!
 V penečih tvojih valih zajema pesnik stihe,
 Objokancem tolaži *bóli, reve, vzdihe*.
 Razteza se zaliv tu v sineri polukroga,
Palače, cerkve, hiše različnega so sloga,
 Ki kitijo obali pomole in obrežje;
 Duhov svetovnih duš plemenov so omrežje.
Polmesecu podobno je mesto vekovito,
 V gorovje kraško trdno z umetno roko vlito.
Kot deklica za vse - sijaje ljubi vse -
 Z vodovjem ključ pokriva a v ključu je srce.

Svetllnik mu je luč, a morje mu je ključ,
 Zasipanje zahteva vse polno gorskih gruč;
 Za *stradajoče srne* preskrbljeno je fino,
 Ker v vinskih kletih teče *šampanjec-konjak vino*.
 V podzemljskih salonih pod ključem se igrajo
Košatorepke s čvenkom - ljubezni ne poznajo.
 Sezidala ljubezen je kraško mesto Trst
 Podrl ga bo greh - sovraštva jeze prst.
 Se zdi da sklanja k morju nebo se sinje jasno,
 Da šepetanje valov nemirnih čuje vasno,
 Ki ližejo bregove s srebnih pen vonjavo,
 S slanino duhovito bregovje, prirodo in naravo.
 Prirodo, domovino božansko, vekovito,
 Opeva moja muza v zaščitju verzov skrito.
 Molči gladina morska, le valčki žuborijo;
 Ko lune modre sviti valovje srebrnijo.
 So v morskih valih skriti, srebra, zlata zakladi;
 Od vseh vetrov ljudje v Trst drvijo radi.
Elektrolitične, bengalične snovi,
Magnetični vplivi privabijo ves sij.
 V polmeseca podobi se kaže mesto udano,
 Le *ladjam, hydroplanom* je čaroslovje znano.
 Trzaško pristanišče je luka ob obalih;
 Tržaškega zaliva je v brstonosnih kalih.
 Bogastvo in imetje svetov se tu razklada,
 Naklada in prevaža, odvaža in razklada,
 Ki skrit je v skladiščih imetja in blaga;
 Po luki se pretaka soj srebra in zlata.
 Velikih stroškov tirja zdaj varstvena obramba,
 Da varna pred vetrovi brodovja bode shramba.
 Brodovju provzročuje broj ran in razpoklin,
 Neznosna zimska burja in silui jug garbin.

Šumenje strašnih valov ob „*Digo*“ Trstu bije,
Ob glavi kraška burja v zaveso mu vpije.
Svetovna vojska zdravi zdaj „*Eola vstrove*“,
Da kvolitje vžge po vojski nove duove.
Edinosti miru in sloge vekovite,
Ter shrani vse orožje in smrtonosne ščite.
Zaliv Tržaški vdrt - vbočen je v pogorje;
Od juga in zahoda-a mesto pne v morje.
Zelena gora, log povsodi vse žgoli;
Po gozdu in po mestu ko morje se peni.
Tu *sidrovih verig* rožlanje se odmeva;
Zamišljeno v valovje razburkano zre *deva*.
Zlatnina, srebrnina nebesna Trst krasi;
Z razkošjem-siromaštvo po valih se podi.
Razkošje, zapravljenost, potratnost in strasti;
Pobožnost, varčnost, zmernost po mestu se vrti.
Granit, železo, les, kamniti luke tlak;
Ljudje so ladje s čolni otroci zro v zrak,
Utrgan list sem s cveta, zanesen med valove;
Nazdravljajo usodo mi kukavice - sove.
Dehtijo lilije po celicah samotnih,
Kadijo Venere po ulicah zakotnih.
Ohčutkov divjih strast - vzbuja morski val;
A ravnovesje čuši pobožni je kristal.
Ognjenih bliskov žar, tonečih zarij blesk,
Zvestobe so ovrača, viharjev blisk in tresk.
Uznožje in pobočje hribovja je nastlano,
S človeškimi ostmi bregovje je obdano.
V ozadju se vspanja gorovje „*Griža*“ zvano,
„*Prosekano gorovje*“ z naravno živo rano
„*Spaccato monte*“ Lahi nazivljajo okraje:
Pogorje polokrožno okolice sijaje.

Bolj proti mestu vije se „Skorkoljska višava“.
„Verdeljski holmec“, „Hrib“ naravna je
[trdujava
„Kjadinski hrib“ in „Vrh“ nad mestom se
[dviguje,
Nasproti „Suhi mlin“ in „Rena nova“ čuje.
Sv Jakob to predmestje zdaj z visočino ima,
Življenje smrt božanstvo z valovi vedno rima.
Zveri preganja lovec s streljivom iskrim divje,
Povej mi muza, kdo potujčevanja kriv je.
Vodovje skrito tiho pod mestnimi oboki,
Pred ustjem se peni in mili se globoki.
Šumečih valov strugi jadranskega zaliva,
Usoj ljudi preganja, bodočnost jim zakriva.
Korali tu demanti in biseri morjá,
Brezposelnost, draginjo obeta soj gora.
Na desni razprostira se krasni mestni log,
„Farned“, „Boschetto“, gozdič se zove hriva
[obog.

Otajnovita knjiga - prirode čarokrasne;
V velikih mestih svita se soj narave glasne.
Vse dere v mesta dere; a kdo pa bo kosil;
Sejal, kopal, oral - in narode redil?
Šopar vođeni plove, parnike in ladje
Čez sinje goni vale, jih dalje vedno dalje.
Na ladji kapitan, grozi, grozi orkán,
Bo morske bitke dán, a zmagal bo Slovan.
Triglavska vila krasna se koplje v morskih valih;
Tržaškega zaliva v demantih in kristalih.
Pozejdona so Grki kot morskega Boga,
Častili nam Slovanom pa Triglav srečo da.
Ste trije - Trieste ki, vodite ves Trst

Vodovje, zrak in kri, drobi vse v črno prst.
Na desni proti mestu je znanemiti grič :
Castello, grad, ki tabor nekdanjih bil je bič
Razburkanih valov, upornežev duhov ;
Ko *Amor* prosto hodil s *Sibilo* je na lov.
Tik sv. Justa vspenja v višave se prekrasna
Trdnjava ponosita, mogočna, gorostasna.
Iz turških po krajin - je drla vojska - smrt ;
Iz jasnih visočin je gledal Triglav srd.
Valovja, ko čez mejo Turčin je širil klanje ;
Utaborili naši so hiše blagostanje.
Z trdnjavami z obzidjem so tabore zidali ;
Da varno na braniku bi očetnjave vstali.
Zavarovani kraji na gričih so sloveli ;
Svetišče z mirodvoram navadno so imeli.
Sikire, kije, kose, lopate, puške, meče,
Orožje raznovrstno v ozidje se nameče.
Možje gredo v boj otroci, starčki, žene,
Pa molijo, da z zmago sovražnik se odžene
Z obzidja in se stolpov vihrale so zastave
Ko zmagali junaki sovražnika so Slave.
Vtrdili kapitolij so z trdnim močnim zidom,
Da kljubovali v vojskah bi z reskim samopridom.
Tu Jupitru Bogu, soprogi, sestri krasno
Postavijo svetišče, bogato zvonkoglasno.
Rimljani Jupitra, Peruna pa Slovani,
Castili so Boga nebes in zemlje stani.
Minervi učenosti, umetnosti in vede,
Sezidajo tu tempelj občinstvu za vzglede.
Obsežni prostor imel je več prestorov javnih,
V zadevah mestne uprave v javnosti veljavnih,
V tem gradu je imela škofija Trsta sedož :

Ko s svobodo krščanstva vžival je i revež
Pravice dostojanstva, omike, vere, vede;
Vsaki v svoji hiši za mizo se vsede.
Domačim in zunanjim sovražnikom v obrambo,
Sezidajo Rimljani v trdnjavi urado v shrambo.
Tržaški poglavar nek „Kranjec Jurij“ močno
Utrdbo predružači z roboto mestno ročno.
Po ukazu Miroslava prispevajo ljudje,
Z roboto, da odrok jim delo hitro gre.
Okoličani vrli znosili so gradivo,
Trdnjavo vtrdijo že starodavno sivo.
Povod je dala vstaja - ki bliskoma vsplamti,
V bolnišnico škofija se takrat preseli.
Podobno mesto kotlu je vzdiganem v duplini;
Gorovje vre in kuha po leti z vsemi plini.
Svetovne vojske iskre, bolezen, ogenj, glad,
Preganjajo duhove na letovišča hlad.
Tu spijo pesmi v strunah - kivenčajo vso odo,
Prirodo, morje, šumno in šibajo nadlogo.
Prastaro, novo mesto - *Barriera* - *Corso* loči;
Palača novodobna - tekmuje stari koči.
Sovražnik od domovja se Slave naj izboči
Med krasnimi poslopji bogatih trgovin,
Se *Corso* slavni vije - do Borse cvenkov lin.
Kot zadnji lunin krajec se vidi Trst raz morja,
Z naravo čudotvorno - obočen je v pogorja.
Vse morsko пристanišče zdaj novo mesto krije;
Z nasadi drevoredov - bregovja se ovije.
Sta kolodvor državni in južni ob straneh,
Kjer zopet se pričenja pobočja strmi breg.
Sta luninega krajca dve skrajni točki svoda,
Oboževalnici pozimskega sprehoda.

Nesreča - srečo vije v tolažbo domišljije;
Doklér nje srce bije, domovju Slave sije.
Sedmerosolnčne boje krasijo mesto Trst;
Valovi srebrnijo obalno kraško prst.
Ti najzvestejši mesto avstrijske monarhije;
Dopusti, da Slovincem i tukaj solnce sije.
Ne samo v žarometih-a tudi v vodometih,
Po cerkvah, šolah, shodih, na narodnih vzletih.
Potujočevalnica slovenskih gosk in rac,
Volkov, jerebov, zajcev, medvedov in ovac.
Potujočevanja krivo ni mesto, mesta duh;
Slovenec sam si reže usodi svoji kruh.
O ulica je slika - sramuje se jezika,
Slovenska naša klika, ki ključa se dotika.
Sramota vekovečna - proklestvo neizbriso;
Odpadnikom od debla se piše brzopisno.
Plamteče domoljubje iz solčnih žarkov veje,
Prirodo in srcé ljubeče v iskrach greje.
O morje ti jadransko, si vedno še slovansko,
Po tvojih valih brod - še nosi Slave rod.
Čez morja šumni val podi nesrečne žrtve,
V okrilje sv. Ane vro setve . žetve mrtve.
Viharji me podijo, valovi me mrzijo,
Najlepši pesmi moje po valih še zvenijo,
Sv. Just ohrani ljudstvo mi narodno in verno,
Ker najzvestejši mesto ti ščitiš brezobrizno.
Naj zgine švigašvaga odpadništvo bahato,
In verolomstvo slojev, vbivanje robato.
Še pride cvetja čas, okinčan bo ves Kras,
Ker ob bregovih morskih donel bo Slave glas.
Bliščeče in veselo slovensko bo srce,
Ker narodu vzklijo vizije nove še.

Veliki trg središče in sredotočje mesta
Vestalk je soj božanski, naravna mu je Vesta.
Čveterokotni prostor vojaških mestnih godb,
Je z Lloydom, z namestništvom ograjen mestni

[vrt

Kjer rojala krog vislic je v davnih časih smrt.
Mrtvaški zvon je klenkal in klical v domovino.
Krščanstva boljših časov, da vodo vmeša v vino.
Pravičnost in prostost v okrilju križa trosi:
Svetovna vojska vedno od pamtivekov kosi.
Hitreje, zdaj po časi, to znajo vsi po Krasi:
Odpadajo nam lasi, so plešasti zdaj časi.

„Pietro Onorati“ Tržačan prebogati;
Imetje zapustil je z oporoko hkrati,
Izrazi željo svojo, naj zida se svetišče,
V proslavo sv Petru, ki s križem svet obišče.
Tržaški mestni svet je imel tam svoj dom:
Ostanki cerkve s stolpom so vrženi že k tlom.
Pod stolpom bil oltar je - mater božje morske,
Ki z milostmi krasila vse kraje je obmorske.
Pred njim pobožno ljudstvo se zbiral je rado,
Molilo rožni venec je skupno z promenado.
Razvaljen in odnešen je milostni oltar,
Spomine vse starinske razpršil je vihar.
Podobo mater božje prenesli so v svetišče,
Tja v sv Petra dom, kjer duši sojev išče.
Ob ozki cesti vil pod stolpom se je prehod
Do bližnjega brodišča, kjer zdaj je mestni

[sprehod.

Brodišča ves sijaj - je *Mandracchio* gaj;
Spremenjen v drevored je mestni vrt sedaj.
Zvonili iz stolpa lin - zvonovi so prav glasno:

Patricije, žlahtnike, so klicali začasno.
V posvetovalnico, in v municipij mestni,
K različnim govorom in časa šegam lestni:
Trgovce k borsi, k sejam in k opraviom
[dnevnim,
V tolažbo to zvonenje bogatim je in revnim.
Največji tihi zvón je miloglasno pel,
Obsojence je spremljal k plačilu zlobnih del
Na oder sramotilni (*berlina*), do vislic (gavge)
[v smrt:
Je spremljal glas zvonov - obsodbe strašne srd.
Za žlahtnike, patricije, za mestne poglavarje,
Za plemške ude dvora cesarjevih glavarje
Odloženo prvotno je bilo to svetišče,
A ščasoma ga vendar že prosti ljud obišče.
Za časa kuge strašne je sklenil mestni svet,
Dozidati kapelo sv. Roku vnet,
Ker kuga je divjala po mestu prav srdito,
Zahtevala je žrtve očitno in prikrito.
Sklenili so pozneje to cerkvico podreti,
Olepšati ves trg in s stavbami odeti.
Brž skrčijo to cerkev pri kavarni „Specchi“,
So izgrazitost časa - moderni novi veki.
Ob praznikih - v nedeljah so nemški govori,
Odmevali po cerkvi - z okraski, z lovorji.
Bazilika prekrasna je „sv. Justa dom“,
S trdnjavo vraščena je k sinjim morskim ulom.
Preganjanje krščanstva oviralo razvoj je,
Življenje tristolet zahtevalo ves boj je.
Osvobodil krščanstvo je Konstantin Veliki,
Razglasil je prostost z vsemi vere vstiki.
Zatiranje kristjanov očitno prepove;

Preganjanje trpelo je skoro tristolet,
Beriči so smrtili ves spoznovalcev cvet.
Obglavili in topli spoznane so prekruto,
Vsem žrtvam grob kopali so smotrno naduto.
Seki, zvezek šib se liktorji nosili ;
Sumljive spoznavalce tožili so, smrtili.
K krščanstvu sam pristopi - priimek je Veliki,
Zasluzil cesar vzorni z božanskimi vstiki
Na kraju kapitolja sezidajo kristjani ;
Marije cerkev prvo - spomin še vedno hrani.
A poleg sv. Justa svetišče mučenika,
Frugifer prvi škof Tržaški in vladika
Prizidal je v proslavo Tržačanom v spomin
Ovekoveči mestu s tem trdne vere čin.
Neusmiljeno umorijo in v morje potopijo,
Svetnika sv. Justa so vrgli v utopijo.
Obesili na vrat so njemu teški kamen,
Z valovjem so gasili ognjeni verski planem.
Obek cerkva „medzidje“ pozneje se podre :
Nastalo je svetišče kot danes se še zre.
Spomin ta vekoviti starinsko je svetišče,
Enako tudi stolpa širokega zidišče.
Uhod skoz stolp v cerkev Marijino je peljal
Nerazrušljivi zakon - edino je obveljal.
Na vrhu mesta stal nekoč je grb kamniti ;
V podobi dinje cinjen tu *helebarde* ščiti.
Pred cerkvijo nahaja se zdaj na tistem kraju,
Kjer lipa je cvetela v domovja prostem gaju.
Slovanom bila lipa - kot sveto je drevo ;
Najljubše in najdražje vse ljubilo je njo.
Pod njo v hladni senci se shajali možje so,
Ustajali Slovencem osuplim vsi lasje so,

Ko sekali so lipo Francozje brezobzirno ;
Utrdbi in trdnjavi zatvornico ovirno.
Razglede čarokrasne odpira to gorovje,
V zaljubljeno vodovje pne vpitje glasno sovje.
Kot najzvestejše mesto in pristanišče vestno
Dovoli cesar Franc. zastavo Trstu lestno.
Za časa preobrata - revolucije znane ;
Pozabijo dobrot in zbegajo vse stane.
Se skoro več ni znalo - čegavo je to mesto ;
Avstrijsko ali Laško, če gledal si na cesto.
Iz vseh svetovnih krajev vseh narodov in ver,
Drveli v Trst ljudje so iz sinotrov venomer.
Poslopij hiš in ulic vse polno trgov krasnih,
Cvetočih drevoredov in spomenikov jasnih.
Lisice zapustijo hribovje, kras in brdje ;
Jadranskega morjá valov krotijo srdje.
Pogorskih in pomorskih, povodnih strig Sbil ;
Tatov ne manjka v mestu hijen, vlačug in vil.
Duhov neznanih dom je morska globočina ;
Le molči, trpi, delaj je ravno vesje čina.
Očaral vilin glas je delavstvo trpeče :
Da v sreči ni vzrlo se naroda nesreče.
Ne meč - preganja sreča Slovence iz domovja ;
Lastiti se grobovja - kje je ščit, satovja.
Le vera, narodnost ohrani nam krepost ;
Zaščitje varčnost - gost spoznaj stremljenja ost.
Za časa cesarice „Marije Terezije“ ;
Se novo mesto kiti in v lestni soj ovije :
Tržačanom podpore dobrote je delila ;
Nje roka radoderna in plamenita mila.
Če tudi mesto kiti ves žarni rajski sij,
Vse polno je ljudi - vse polno je vizij ;

A morje žrtve ni. Vroči na to je pekla.
Pijača to je tekla - v objemu sniva megla.
Vijaki parobrodni in ostrih ladij kljuni,
So jadrali počasi k zaželeni laguni.
Morjā valovi prosti so med granit vkovani;
Značaji Trsta rodni so Avstriji udani.
Hrumijo in bučijo - razpenjeni valovi;
Ko zibajo gladino osodepolni dnovi.
Po celi luki v gručah - izvoščiki možje;
Vse prta se in vozi - vse nosi da gorje.
Razpenjeni valovi, hrumijo in bučijo;
Umazanih obal skalovje srebrnijo.
Priklopljenje vagonov in sidrovih verig;
Ropot vozov tovornih in delavcev se krik.
Razlega v pristanišču v Tržaški luki krasni
Težakov viki - kriki, matrozov vsiklik glasni.
Soparen zračni vzduh - vse polno zračnih muh;
Masiven ali suh - denar je žrtvam gluh.
Upognjeni pod težo - tovorov, bremen težkih;
Si tlačijo njih hrbte v življenja dnevih rezkih.
Valovi bili ljuto ob skale so obal,
Ob jadrnice pljuskal je biserov kristal.
Žvenkot verig vagonov - ropot vozov zveni;
V ušesa vojska kruta nam žrtve še mori.
Udarfanje lesovja in šviganje brodovja;
Drdranje krog robovja - vrvenja to so lovja.
Zaposolnih več tisoč je delavcev v luki;
Sokoli, orli, slavčki, škrjanci in pa čuki.
Domovja Slave sini se meni smelo cini
Ostanejo na svetu tlačani in trpini.
Nad sanjajočim morjem z milijoni zlatih zvezd;
Vzbujajočih misli visokih lestnih. gnezd.

Enakomerno krepko udarjal sem ob vesla :
A voda me je dalje na ladji krasni nesla.
Mahovje in rasline na produ zdaj vzklijo ;
Sovražnike vojaki na mejah zdaj smrtijo.
Se zbira mularija in ribice lovi ;
Trgovstvo, obrtnija počiva sen in spi.
Raz hiše „Vianello“ odstranil se je lev ;
Beneški zroč v Balkan - kazaje srda gnev,
Enako tudi „Verdi iz trga je ušel.
Opojen z harmonjo vzdihov, barv in zvokov ;
Z drhtečim čustvom snivam v bližini polno
[stokov,
Soprog, otrok in starih, ki čakajo težko !
Da vrnejo v domovje vojaki se glasno.
Vsi narodi Avstrijski - domovju smo vdani ;
Vladarja hišo Habsburg - naj mili Rog ohrani.
Razmerje na Avstrijskem - je narodom ugodno ;
Razevita tu se rast - kot seme tirja rodno.
Trgovstvo in pomet se smotrno razevita ;
Umetnosti in znanstvo vse moli, rado čita.
Pomole mesta Trsta - naj valolom varuje ;
Nebeški soj božanski naj dvše obožuje.
Junaštvo, hra rost naših vojakov je velika ;
Pokazala je bitk kravih lavorika.
Povzdigniti je hôtél veljavo moč države
Avstrijski Jožef drugi, vladar moči in slave.
Zahajal med ljudi priproste je skrivaj,
Bodril je k delu prosti bogati naraščaj.
Pleménitašev vrt na Dunaju odprl
Meščanstvu je ljudi separatizem strl.
Pogledal je v kočé ubornih revnih slojev :
Prijel za plug nekoč je sredi rosnih bojev.

Spomin njegov ne mine, ker živel na blaginjo.
Je narodov Avstrijskih z Trzaško plodno dinjo.
Kmetijskega stanu odpravi tlako, sužnost
Dovolil drugovercem - pravic je stalnih služnost.
Odpravi samostane brezposelne vsebine,
Le delavnost junaštvo mu kiti trona line.
Iz tege je razvidno, kako se je rapidno
Do viška dvigal Trst, ne pade več perfidno.
V omrežje iridente ni hrane in polente;
Domačih je moči brezposelnih na cente.
Gorelo bo gorelo „pri Voltih“ žive dni:
Doklér se ne pobrači s strahovi živa kri.
Gorelo bo, gorelo na lesnem trgu vedno;
Tu delavstvo se zbira brezposelno in bedno;
Iz ladjedelnice že „Piccolo drdra:
Po dveh tunelih svetlih že z nimfami igra.
Na vzhodni strani mesta na lesnem trgu čuje;
„Teatro Armonija“ k soglasju ljud združuje.
Trgovsko shajal šče je stara borsa zvana;
Sezidana z imetjem trgovskega je stana.
Stoji tik „Tergesteo“ uporabljiv za shode;
Trgovce tu s kartel - pevkuje zlate ode.
Prideljkom, blagu cene - „en gros“ se narekuje.
Bogastvo veletržce na svetu odlikuje.
Za shod trgovcev prostor - steklena streha krije;
Le solnce zlato misli dobičkov njih obsije.
Ves magistrat krasi „Veliki trg“ s fačado;
Še nosi učenjak lase, klobuk in brado.
Poslopje magistratno je impozantem dom;
Tiščita Mihec, Jakec ga čvrsto k tržnim tlom.
Zrcál in ogledál kavarna je velika; (Specchi)
Tu zbiral se vedno je fina mestna klika.

Noblesa svoj meščanstva, gospodov in gospic;
V različnih toaletah je prostor krasotie.
Sloveči, „Malkanton“ rabuk in psok ognjišče:
Pohotni v starem mestu se vedno grehov išče.
Prav znameniti dom je hiša „Revoltella“
Barona Revoltella - umetnost bo slovela:
Tu shranjen je zaklad izdelkov umetnije,
A v moji muzi skrite pevske žile ni je;
Trocevkó vero, up, ljubav do domovine;
Preganja me po svetu naš narod hira mine.
Pisatelji in pevci vžgali so plamen:
Odsev je morskih pen ves žaren ves ognjen.
Slovenec še ostane - dokler je kdo doma;
Načelo za priproste za boljše to velja.
Prerad se izneviri Slave hrabri sin:
Pogube to je naše pečat - vsoj - zločin.
Razpaljeni vrhovi kipijo v nebo,
Ob skale še valovi bučijo zdaj glasno
Pod sv. Justom cerkev je sv. Ciprijana,
Svetišče starodavno, last nunskega je stana.
Že šest sto let imajo tu nune samostan,
Redovnice krasi devišтва sveti stan.
Pravila sv Klare - Klarisanke slove:
Z uzgoje se dekleško redovnice žive.
Kanonik „Prem“ po smrti jim dedšč no pusti;
Imetje sv Križa s posestvi jih krasi.
A Miroslav jim tretji dodal je še oblast,
Izbirati v Križu župana si v čast.
Sv Ciprijan Rimljan - v Kartagini rojen;
Bogat premožen silno - a verko vzgojen.
Imetje razdeli, ubogim vse daruje:
Presbiterom in škofom ga družba imenuje.

Za časa Valerjana preganjan in preziran ;
Sv. Ciprijan beži iz domovine tiran.
Pridguje v divjih krajih - gorečnost njega slika ;
Obglaviti ukaže cesarski ukaz svetnika.
Kot drev zasekan hira v svetovni vojski Trst :
Obrila kraška burja raz ulic je vso prst.
Mravljišče delavstva - velika nova luka :
Je suha, pusta, prasna, a ljudstvo tare muka.
Za kruh, za olje, moko, za premog samo gneče
Istiranih, - jetnikdo - beguncev so nesreče
Veliki trg in Borsa vladarjev kipe nosi :
Dobrotnika sta bila kraseča mesto s kosi.
Imetja in podpor „Leopold“, „Dragotin“ :
Spomin Tržaški sij udanosti je čin.
Na „Josephine trgu“ „Maksimiljana kip“
Obrnjen v Miramar domovje gleda rib.
Pod kontovelsko vásjo cesarjevih je grad,
Qbčudovanja vredno poslopje polno nad.
Svetovnoznana zgradba imenom „Miramar“,
„Le gledaj v morje“. Muza ti žrtvnik oltar.
Stoji Maksimiljana nesrečnega cesarja ;
Spomin poslopje vrt imetje so vladarja.
Se Mehikanskega-tu stal je samostan
Očetov frančiškanov s kapelico - obdan ;
Z vrtičem sadonosnim ob skali na bregovju,
Kjer morje se peni in klanja se robovju.
Začaran vrt in grad na strmi sivi skali
V ponos je domovini ob jadranski obali.
Se razprostira „porto“ li pristanišče morsko ;
Obalno z drevoredi ograjeno je dvorsko,
Od ustja ključa dalje - do lazareta rije,
Poslopij veličanstnih se dvorov venec vije.

Veliko gledališče „Hôtel della Ville“
Ekcelsior, Grand Hôtel prekrasnih poln vil.
Primorsko namestništvo, poslopje Hohenlohe;
Pomole vse krasijo obalov vitke boje.
Se vidi tu na luko in na široko morje,
Vse vodoravno - svodno - nebesno zre obzorje.
Osrednje oblasti mornarske in trgovske.
Obrežje morsko dalo domovje jim je lovsko.
Poveljništvo armade - na suhem in na morju,
Domovje svoje ima v primorskemu obzorju.
Avstrijski Lloyd orjak je v svojih velikana,
Po londonskemu vzoru - je družba osnovana.
Ta družba bogatine - za ude svoje ima;
Državnih naših davkov nikoli dosti nima,
Pravažanje kupčijsko - blaga - ljudi zvršuje;
V palači svoji sloki moderni soj posluje.
Broj ladij, bark in čolnov - stesanih parobrodov;
Miljonska družba šteje ter z njimi gre do prodov.
Dežel, držav, svetov, oh to je strašen lov.
Lokomotiv po suhem - po vodi parnikov;
Po zraku hidroplanov - letal človeških tičev,
Božanstvo ponižuje vodovja moč in gričev.
Magnet in ognja vlast človeštvu izročuje;
Svetovno vojsko vodi - božanstvo zaničuje.
Vodovje brizga v zrak več mestnih vodometrov,
Iz „Griš“ ta voda teče po skokih tičjih vzletov.
Zavarovalnic polno različnih vrst in strok;
Požarov, škod, nesreč, nezgod, nadlog;
Premnogo konzulatov - dežel in narodov;
Skrbečih za imetje blaginje zarodov.
Kučijska zbornica, ki smotorito krije;
Zadeve trgovine v prometni tok vlije.

Pred Lipskim trgom vspeva knjižnica, bogata
Trgovska in mornarska akademija zlata.
Na Lipskem trgu vidiš gimnazjo in škofijo;
Pogled na trg in hiše ti vname domišljijo.
V gimnazjo to sem hodil dijak po pavje perje;
Svetovje se mi smili, ker človek kakor zver je.
Po klasikih sem brskal, ko Pegas je še hrskal;
Po uglajenih klopek sem z Muzo stihe prskal.
Terežijansko mesto - planjav je soj praznin;
Zavzelo novo mesto prostore je solin,
Razteza staro mesto se v gričevja obočje;
Okoli sv. Justa, pod gradom polno koč je.
Mekdanji Valvazarjev in tretje dobe Trst,
Brez travnikov solin do morskih valov vrst.
Z naraščanjem ljudi - bo rastva trgovine;
Se širil Trst je vedno v obočja gor višine.
Zdaj severnovzhodno - severno in južno;
Ob morju vse zidovju postalo je že sužno.
Je staro mesto kraj prav tesnih starih ulic;
Zavarovan pred burjo soj Amorja je sulic.
Tu solnea žar ne sije - le vpitje - ropotanje;
Temota in nesnaga so blagrov časnih sanje.
Dobroto in ugodnost edino to še ima,
Da v zimskem času burja nadlege tukaj nima.
Nahaja tam se cerkev župnijska stara mestna;
Brezmadežno spočetje Marijino je lestna.
Nebeškega sijaja nebeške slave luč;
Skrivnosti vekovitih kržčanstva sojev kljnc.
Maggiore li Conceta - Velika li Spočeta;
Nazivlja jo kristianov Tržaških verna četa.
Ko v Trst se jeznitje očetje naselijo;
Sezidajo si cerkev kolegja se lastijo,

Čemu srebro Mariji - čemu zlato Devici ;
Nebes sveta bogastvo drži že v levi.
Ustanovili šol različnih so v zavodu ;
Prizidanem v korist omiki in narodu.
Knez „Ulrik Eggenberg“ jim da ogromo svoto ;
Začeli so zidati s podporami z roboto.
To cerkev zidali so skoro polstoletja ;
Najlepša je Tržaška vsa polna sojev inetja.
Veliki - sedem stranskih oltarjev jo krasi ;
Marija vekovita brez madeža si ti.
Vse hrepenenje naše v zvezdah sinjih vtone ;
Ko sv. dete v rokah vidimo Madone.
Očetje jezuitje prisiljeni so bili ;
Pa mesto zapustiti v prestrašnji gonji, sili.
Učitelje mladine omike in prosvete ;
Je čislalo vse podpornike vnete.
Katoliških načel zaščitnike vzorne ;
A mestni svet jih psuje kot vsiljence vporne.
Da mešajo v stvari posvetne se pereče ;
Da niso v zvezi z stanom, izzivajo nesreče.
Zatre sam papež Klement - to družbo duhovito ;
Ki svetu je svetila z gorečnostjo prikrito.
Kot ovce vdomačijo - volkovi grabežljivi
A orle pomladijo - nazori svetov krivi.
V tem zmislu vsklikuje redovni poglavar ;
frančišek Borgja slavni, ko jim preti vihar.

Romar v Barbano.

V Barbano dobre duše, v Barbano mi hitimo,
Marijo na drevesu tam milosti dobimo.
Na tem otoku divnem, s procésjo nas želi,
Trinajst stoletij dolgih tam milosti deli.
Laguna čarokrasna, broj čolnov je okrog,
Otrok in starčkov polno, soprogov in sprog.
Zastav in križev mnogo, poraja duši snov,
Ko poje litanije ubranih sto glasov.
Iz Palme, iz Ogleja, Sanzorza, in Kjaština,
Iz Vidma, z raznih krajev Gorice in Krimina.
Marija upi naši, plamtijo iz srea,
Marija nam izprosi usmiljenje Boga.
Na bregu se odmeva, Marijino ime,
Ki s pestrokrilim vetrom v višave sinje gre.
Zvonovi tu zvonijo, ubrano in lepo,
Prišedšim v pozdrav, odišlim v slovo.
Na čoln verne duše, na čoln vsi stopimo,
Marijo dobro mater v Barbani že dobimo.
Nesrečne romarje brez dušnega miru,
V Barbani soj ogreje - božanskega čaru.
O suši, kugi, vojski in lakoti grozeči,
V Barbani verni grejo v togi in nesreči.
Marijo iz Barbane - mornar v stiski kliče,
Vetrovi in valovi so blagotvorov priče.
Velika dobra mati, kraljica milosti,
Ti nočeš vračajočih v nezadovoljnosti.
Vsi mi v prav živo vero pokleknejo pred njo,
Proseč jo pomoči, da pridemo v nebó.
Ponižnosti, modrosti, pobožnosti vrlin

Jo prosimo, da zlega nas ščiti božji Sin.
V Barbano verne duše, v Barbano mi hitimo,
Z molitvami srce Marije omečimo.
Brezmadežna nevesta nebeška na otok -
Barbanski ti pripelji vseh romarjev dotok.
Tam romarsko bo ljudstvo udano vedno ti,
Prosilo prav ponižno z božje milosti.

II. SVETOVNE DUŠE.

Kako drobje se v prah mogočni stolpi
Svetišč, palač in šol in dvorov krasnih,
Povsod ječanje milo, glasni stoki.
Ognjenih se bliskov - vžiga žar,
Je strašen vihar - udar na udar.
Ves črn oblak je, se bliska in treska,
Granat se šrapnelov vsiplje kot peska.
Šrapneli rde nebesa in granate.
Brezupnih žrtev dvigajo se glasi,
Vijoč do neba se v divjem kriku.
Ko moč žarometov prodira v nebó,
Iskri že spoznanje - do svoda gorkó.
Razrušeno je vse in vse razbito,
Vojakov krik, orožja hrup, vrvenje
Do neba se odmeva gromovito.
Ko roke in vode še v morje teko,
Odpira junako se rajske nebo:
A roke in noge v objemu krvi,
Krogelj ognjenih - ploha smrti.
Po sinjem nebu šviga krogelj sila,
Z grohotom divjebesnim se pridruži

Draginja. kuga, lakota morilna.
Že val pne za valom iskaje jedil,
Polente in moke potrebnih živil,
Druhal se pomiku po cestah vsa gladna,
Skrbeč za drevesca rastljaka nasadna.
Kragulj mesožrtni, vrane, tice,
Pevkujejo ob žrtvah krvavečih,
Objedajoč meso im kri pobitih.
Oh smrt podkupila je vislice, ječe,
More in smrte se gnječe trpeče,
Drevesa svetilke vse polno ljudi.
Obešenih žrtev usodno visi.
Vse klicalo je vraga prej na svet.
Naj pride vojske sila, da odpre
Blagajne, nam. zaklade vseh skrivnosti!
Vojakov naših hrabrost je značilna,
Enako hrastom jih ni strla sila
V napornih, v žrtonosnih bitvah.
A pinje molčijo - se le srebrnijo,
V kristalih valov - vrtince penijo.
Vse polno krvi - vsa planža drhti;
A njega iz boja - krvavega ni.
Vohunstvo razprošča mreže;
Pred vojsko, v vojski, in po vojski bodijo.
Ti soj, srce, razum in vest skrivnostno
Krmilo vseh struj - sovrage zmaguj;
Krvavi Ljubav spočet je neguj.
Ljubezen, sovraštvo - armade podišuj.
Za mejnik države - junak se bori.
Od vseh strani obupen klic se sliši,
Potrt in gol zdihuje, stoka, evili,
V svetovni vojski rod človeški sinji.

Jetnik interniran - povsod je preziran
Le svoboden tiček je dobro dresiran.
Širokih ravnin, mogočnih višin,
Lasti se domovja hrabri sin.
Po suhem in po morju plava smrt,
Od pamtiveka traja vedno vojska -
Povsod ljubezen seje elegije.
Usod zrakoplovi so brzi nad mano,
Vsi orli, sokoli mi služijo udano -
Sem stvarnik svetov - voditelj bogov,
Izvoljence rešil na ladje bom krv.
Ljubezni čut, vljudnost in hvaležnost,
Le čuj kipeče zvoke v jutra zraku;
Vse Stvarnika časti, žgoli in moli.
Vi narodov ver, prvotni pravir,
Ste Talmud in Koran - Brevir in Vsemir -
Z svetovno sem vojske vstvarjenje prižgal,
Gori naj - dehti naj - božanski kristal.
Opojnih usten čarometi sladki,
Procesja za procesjo prosi zmage:
Ko z detetom v naročju mati plove.
V čolnu vali se - polno melise -
Proces za procesam vsodno vrši se.
Ji solnce je v lasti in luna v strasti
Ljubezen in sad - negnje v oblasti.
Ko boj divja, ne omahuj v zvestobi,
Kar misliš v srcu - to v dejanju kaži,
Da ti ne ugasne v prsih ogenj sveti.
Kanonov in bomb razpaljene iskre,
Prenašajo piskre - usode so iskre.
Beguncev, jetnikov je polno povsod,
Usmili se svod - in reši svoj rod.

Francosko, Nemško, Srbsko, Rusko, Laško,
Angleško, Turško, Črnagora, naša.
Avstrijska monarhija v bitvah pleše.
Z vrvenjem svetov - z šumenjem valov,
Razkačeno ljudstvo vse že išče duhov
Premirjenja stikov, premirja, miru.
Da seme ohrani potomcem rodu.
Nebrojnih iskr plam se dviga v zraku,
Brezupnih žrtev dvigajo se glasi:
Tu glava je odsekana - tam roki.
Zdaj vere jeziki so vsi v lavioriki,
Ko nektarja slaj obeta se Riki;
Svetovnih cerkvenih vseh „listov“ duhov
Z kanóni in z kánoni združen je lov
Karpajte, Karavanke, Alpe, Kras,
Uralsko, Apenini in Beskidi,
Obali dalmatinske se treso.
Vsi udje telesni junakom drhté,
Le zmago domovju vsi strastno žele.
Telo naj sprijazne se z dušo bogov,
Obličje porajal bo zemlje soj nov,
Povsod ječanje milo, glasni stoki,
Obupne matere so nežne deve;
Brezposelni trpini in sirote.
Zdaj človek človeku na svetu je Bog,
Vse polno nadlog je viskril trinog.
Izzivali vojske so sami ljudjé
A zdaj se bojé - ker žrtve goré,
Zaklani tam leže v gromadah strašnih,
Čez dolgo vrsto dni naskokov silnih
Sovražnik nov - vprizori klanje nove.
Usmili se Oče nebeški ljudi,

Saj baklja gori - te v bojih slavi,
Morilne cevi - so polne krvi -
Roditelj - moritelj - si Večni le Ti.
Kako se ruši zid - kako zdihuje,
V požarih gorostasnih vsa trdnjava,
Tramovje poka, iskr moč je silna.
Zapovedi tvojih izpričan je srd,
Z naravo kosila človeštvo je smrt;
O mirodvor sinji - primerja ti vrt,
Miru in pokoja vsoj še ni strt.
Smarágdov pajčolan spoznanje krije,
Že v srcih sladke harmonije tlijo;
Ko beli limbar brstje, cvetje kaže.
Pozorno posluša vse stvarnika glas,
Prikaže se mavrice zlati obraz;
Spoznanje - kesanje - Boga omeči,
Vsa zemlja se strese - narava molči.
Kočije prečudne drdrájo po svodu,
Prikažejo ladje se zopet na produ.
Preveva duh vse narode udane,
Nebó zamolklo zagrmi, vztrepeče,
V domovju jasni svod pogled obrne.
Ko v cveija primirje in mir nam zasije,
Brž zarja nebeška - dobrote izlije.
Že ptičji se rod - nam vrača nazaj
Domovju se vrne prvotni sijaj.
Premirje, mir nam mavrica obeta.
Razgrinja svod iskri v sedmerobarvah
Nesrečni rod pregreh ugleda čaše,
Ves kelih izpit - s krvjo je zalit,
Svetovne je vojske sijajni oket
Oh sreče znak vesel in znak vspehov,

So zmagoslavja - pridobitve - žrtve
 Požrtovalnosti in odrešenja.
 Nebo se že koplje v zarji premirja,
 Sovražnik nam novi po svodu pridirja
 Kaj išče med nami, njegovih tu ni,
 Z požarov pobegnili s krajev so vsi.
 Madona - Dio - Hostja - oh klanje grozovito
 Spoznanje - odpuščanje je delo duhovito.
 Duhovi zdaj se bijejo z duhovi,
 Svetišča obstreljujejo duhovni,
 Podirajo jih rušijo do tal.
 Tvoj ženin je vbit in sin od kopit,
 Vzniknil iz tla je ogenj srdit.
 Z vrhov že valé - viharji sovrage,
 Vse čaka porazov in konečne zmage
 Beseda, voda, kri če maščevanje
 Lunaško klanje - krvolitje grozno,
 Moriji tej ni para v zgodovini.
 Vse polno ponižanja - polno britkosti
 Vse polno solza in polno grenkosti,
 Rodila je vojska premnogo gorja
 Solzá je izlila v brezen morja.
 Kedaj zasiže nam rešenja dan
 Nad vojsko plava mir, nedolžnost, sreča.
 Z umetniško Bog roko zemljo sviti.
 Odprto nebo nocoj je lepo,
 Sovražnik se umika za sinjo goró.
 Že rablj. hiti - potrga vezi;
 Da reši nesreče in smrti ljudi.
 Življenje novo - zemljo spet objame,
 Uspavanko - zagode in zadrema
 Obnebja svod krvavi zemlji trudni.

V I S.

K pedesetletnici zmage avstrijskega brodovja.

Visa viški boji, Lise pestre soji;
Radost in britkosti - so življenja vsoji.
Otok Vis se dviga kakor kita cvetja,
Dviga se iz valov - brambe in zavetja;
Čaroben ponosen ob gladini morski
Soj so griči, hribi in prizori gorski,
Kitijo s hribovjem vstrjeno ravnino.
Rodovitno plan, travnike, dolino.
Jadranski Gibraltar žrtvenik narave
Vsklika k sinjem svodu vekoviti ave:
„Hum“ ponosno dviga se v višave sinje,
Krije ga zelenje in bodeče brinje.
Razprostira s Huma se razgled krasán,
Na gladino morsko, na prostrano plan.
Mili vonj rastlinstva z morskim dohom spojen,
Divi vso deželo pestri duh opojen.
Dvigajo se hribi, grički po otoku,
Vesna jih razcvita v rasti bujnem soku.
Trte, oljke, bori, aloje limoni,
Pomaranče, palme, smokve in citróni,
Mandeljni, rožiči, rožmarin in rože;
Eukalipt in kakt so okraski kože,
Zemske plasti Visa rajskega otoka
Zlate zvezde žarne, čarokra so toka.
Nad obokom seva zlato solnce v sojih.
Stvarnik naš oži vlja vso naravo v bojih.
Vživaj človek, vživaj stvar in soy narave,
Da ohraniš soy, pamet, ude, zdrave.

Zajce jej lepoto dajejo telesu,
Lovcev strel slabi veje na drevesu.
Vse svetovna vojska samo krvolitje.
Občuduješ sliko morja in krasoto
Kraja, divnost - vidiš Stvarnika dobroto.
Solnce zazlati tukaj žarkozlato,
Dol in plan, pogorje okraši gorato.
Kopno tu tekmuje z morskimi valovi,
Zemlje in morja kras so naši dnovi.
Bliskoma požene ladja te po morju,
Iskrijo ti soji božji na obzorju.
V tvojo ladjo pljuská venomer le val,
Srebronosno zlati soj, biser in kristal.
Skakajo žkrlatne ribice krog ladje,
Vožnja to je krasna, polna zlatih nadje.
Srebrobeli val pen poljube seje,
Srce tvoje žlahtno dremajoče greje,
Divi, razočara, srebrni obraz
Plemeni poraja, vtihne usten glas.
Krasoslovja veda, estetika molči,
Dih človeski kvišku oboževan puhti.
Snežnobelo jadra - tam kristalen val,
V zlatu kopje čas - Vis okraj obal.
Blesk tonečih zarij v čašo žitja pada,
Otok Vis najlepši češče se napada.
Z vrhov Huma zre se krasán razgled,
Viškega otoka jambor - ključ v svet.
„Hum“, najvišji jambor in branik otoka,
Obožuja glasno ga vstvarjenja roka.
„Šolto“, Hvar vzreš severno otokov
Polno čarokrasja mramornih obokov.
Če pogled okoli razočaran vpreš,

Čudotvore lestne severno vzreš.
Gorostasni hribi „Sudvid“, „Biokovo“.
Dvigajo v oblake se prav slokovo.
„Rač, Budihovec, Ravnik, Sušac, Lastavo“,
Vspenjajo otoki se prelaskavo.
Preko „Pelagruže“ kaže ti zapad;
„Magelo, Gran sasso“ blažene je sad,
V zlati megli vzreš „Biševo sloveče“,
Pristanišča luke, ladij morskih ječe.
„Svetac, Brusnik, Jabuk“ s parobrodi v vrsti
V Afriko podije plovbeni jih prsti.
Koče vile „Visa“ belega obdane
So od vitkih palm v sojih zazidane.
Bujno vinsko trtje, hiše kmečke krije,
Blagoslove kmetom rujno vince lije.
Vinorodno brdje - klasje plemeni;
Sadje preokusno solnca žar zlati.
Polukrog ti kaže „Jurijevo luko“,
Morje se ovija zemlje tukaj s kljuko.
„Veloselo zvan znameniti kraj je,
Čudotvorna slika cerkvice sijaj je.
Tu „Madono“ vidiš dete božje Ene,
Kitijo sardele srebro jo zlatene.
V solčnočistem cvetu človek ze rodi,
Hrast, skrjanček, slavček spev svoj žvrgoli.
Trda Spilja zove jama se globoka,
Divi jo s krasoto stvarnikova roka.
Štirideset metrov nad gladino morsko
Pri Oključni čuj - vidiš jamo gorsko.
Mramor, alem kamen, Spilja zre podobe
Mekropole, sfinge, piramide, sobe,
Slavoloke, cerkve, stolpe in džamije

Mati božja s Sinom boj z hudobo bije
S svetom. Vidiš drevje, cvetje, listje, sadje,
Zvezdice na nebu so božanske ladje.
Raznih vrst oblike - čudotvorov slike
V stvarjene prirode soje - krase, vstike.
Pesmi zazvenite - strun grebrnih zvok,
Mili narod kiti zvesti doma lok.
Moj pogled vtonil v tvojih bi očeh;
Viško vino sladko vzbuja upov smeh.
Z rožami posiplje se domovja pot,
Boje, soje žanje ves človeški rod.
V grudi sanj zefir zvezdnati večer;
Domoljubje tli - dušam syod je smer.
Obožuje Muza vekoviti Vis
Pesnikov, svetov, src in duš vtis
Se peni šampanjec - se peni ves Vis.
Panteonov tempelj v Ravniku slavi,
Vekovito otok kaže in krasi.
Njega Veličanstvo cesar naš preslavni
Čudotvor ogleda Vis otók pradavni.
Dušo zlato gane božjih sojev vtis
Jádranski Gibraltar starodavni Vis.
Ko si vse ogledal kreni v modro jamo,
V Biševem dobiš jo v tolažbo samo.
Čudita se kraju plemič in prosjak,
Učenjak, prostak skalnati je tlak.
Kraj je hladen, miten, razsvetljen gorak.
Pešniki slavijo nje prirodni sij,
Sredotočje sojev, homatij, vizij.
Misliti ne moreš lepšega si kraja;
Jama ta je polna - slaja in sijaja.
Z morskimi bogovi občuduješ smelo;

Stvarnika mogočno, vekovito delo.
Vzorita jama - si nebeška lestva;
Polna si vonjave narde iz kraljestva
Večne luči. S soji kitiš vso naravo,
Hribolascem služiš češče v zabavo.
Lov na bisere, na sardele žene
Te po morja valih srebropoltne pene.
Sredi nočnih tmin - čoln za čolnom plove
Po gladini morski polno vse je krove.
Z vrečami sardel se valijo čolni,
Zibljejo po valih se do vrha polni.
Ribice srebrne - soj delikates
Razpečava v škatljah jed se žlahna res.
Viško vince sladko pomladi človeka;
Duh osveži nektar, poln narde leka.
Vino in sardele razpečava otok
A najboljše vince - zdravju daje potok.
Veter skoz aleje seje v duše srečo;
Svetih rož škrlat najde se le s svečo.
Srečna si Europa narode ogrevaš
S soji čudotvorov kitih jih odevaš.
Iz Albanskih hribov, vetriček pihlja;
Žubori v vrtincih z valčki se igra.
Miloglasno petje našega jezika;
Srca tam napaja v čaroslovju stika.
Slika morja kliče, divnost kraja miče;
Sojev in krasot v boj oaza siče.
Stvarnik - vstvarjenje s smrtjo še ne jenje.
Soj romantičen kaže ti „Komiža“,
Smrt z zastavo rdečo se po snegu bliža.
Po valovih morja drzovito plove;
Sili v Vis na ladje - v hiše in na krove.

Smeh otroški usten raz obal zveni,
Čednosti vdinja pen kroti strasti.
Visa vrt poji rož škrlatnih kri.
Rožmarina vonj - vale srebrni.
Venera je v lastnem mleku okopala
Vis in kraje razne morskega obala.
Vonj vijolic zlatih siplje v duše žarke:
Lilij belih soj Visu beli parke.
Cvetja in dehtenja čakajo vse veje,
Jesen v cipresah s smrtjo se prismeje.
V smeri na zapadu rožni kraj beli se,
Severnovztočno polno je melise.
V morju zrealijo koče se in vile;
Visa in otoka dražestne Sibile.
Krasno, jasno, divno vse je na otoku
Viškem solnce luna zrete milooko.
Grozd na trti žitja v sojih dòzori;
Amór v goste pride Vis otok želi.
Sluša sinje morje, sluša morja val;
Duša v sanjah piše, išče grobnih skal.
Kraj obal tu najdeš pestrih cvetov krás:
Z lovorjev se venča kiti vsaka vas.
Tihotajno moli šumni morski val;
Svobodi prostosti je življenje dal.
S pinjami v šumu, morje govori;
Lovovodja ladji srednjeveških ni.
Čakali cvetovi so te nežno beli,
Vzeli so valovi morski te veseli.
Zgrinja se na svodu jutra zlati žar;
Mramornati kip bodi ti oltar,
Ko se naseli ljudstvo v naših krajih:
Vis je že obljuden po obalnih gajih.

Morska bitka pri Visu l. 1866

*K pedesetletnici zmage
našega brodovja.*

Prvi so Pelazgi Vis obljudili.
Z Lezbe so otoka tu se vgrudili.
Sirakuze voj, slavni „Dioniz“
Zidal to je mesto „Isso“ zvaoo „Vis“.
Štirideset let vladal je okraj;
„Gradina“ ostanke slave kaže zdaj.
„Issa“ je slovela v starodavnih časih,
Kolonija grška bila je na glasil.
Vsem beguncem ilirskim bila je v zavetje,
Tevta se maščuje, snuje kraja vzetje.
Mesto to obkoli - ga oblega častno
Hvarski kralj „Demitrij“, vzame ga oblastno.
Prebivalci „Isse“ v zvezi so z Rimljani,
Bili v stikih v vsoji z vojskovodjev stani.
Ko preti nevarnost Visu od Ilircev,
Prosijo Rimljane voje zemljemercev.
Pomoči in varstva vse se jim ponudi
Fulvij, Kaj - Rimljanski svobodi in ljúdi.
Lisa je imela svoj kovan denar;
Glej, dvoročna vaza ščitila je dar.
Moč ti vstrovom podeli ladje sovrazne pretok,
Val naj peneči vse žrtve silnem smenjo pokrok.

Visa se stene treso, zbrani vetrovi bučijo,
Pesmi zazvenite v vihrah bojev skrite ;
Veneri vse kite z Vesno srebrnite.
Vinska trta vila se je zraven vaza
Z grozdi v znak, da vince viško ni oaza
Ne trpi paraza v bojih - v svojih stasa,
Bilo je na glasu slavljen po vsodi,
Bivajo tam čvrsti zdravi krepki rodi.
Atenej slavil je sladko viško vince ;
V boju okrepčava viteze in prince.
Z biseri in z zlatom tkana je zavesa,
Trtorodno brdje divi kraje lesa.
Tajnoviti kraj radosti in kesa.
Zemlja se potalja v demantno morje ;
Kmetič, plemič, „Visa“ v zlato brazde orje.
Solznorosnim licem bojev se spominja ;
V boleštnem razkošju dušni strah izginja,
V času vojsk meščankih družji se z Dalmacjo,
Po razpadu Rimcev, Vis otok ostane
V bizantinski lasti vztraja, se ne gane.
Položaj varuje Issa pred barbari ;
Divja ropna roka, da jih ne popari.
Konečno vniči jih divjaška roka ;
Tičice letijo naglo raz otoka.
V stoletju sedmem naselijo stalno
Se Hrvatje v Visu kroginkrog obalno.
Veloselo, mest, trgov in vasi
Zidajo otoku novi krasni sij.
Tisoč let po Kristu - Nerentanci kraj
Osvojijo, vzame ga Beneški zmaj.
„Bradagino“ pride, admiral Beneški ;
Otok osvoji - soj - ponos praveški.

„Ferdo Neapólski“ stopil je pred Vis,
Veloselo vnici otoka vtis.
Prebivalci všli so k morju do obal;
Tam pri stari „Issi“ sredi trdnih skal
Zidajo nov dom - blagostanje lije;
Trtje, brdje, krasno, grozdje sadje vzklije.
V bajonetov senci ustna vztrepetajo,
Kanonade Visu novo lice dajo.
Od vzhoda solnce - od zahoda luna
Sladki balzam vlije vsoj v žrelo kljuna.
Morski val smrti, otok oživi;
Smrt, življenje z veki hrabro se bori.
V starodavnih časih ribiške so koč
Luko sv Jurja kitile rastoče.
Fridrik Barbarossa v maščevanje segne,
Papež Aleksander tretji sem pobegne.
V Pelagruži stopi starček božji k bregu,
Iskajoč tolažbe v pregnanstva begu
Šel je brž v Vis splitski škof v koči,
Švetega očeta vsprejme v skromni moči.
Papeževa kočá zove se še kraj;
Spremlja ga do Zadra romar zemlje snaj:
Slabo se nam piše - vojska vse preganja,
Kamorkoli greš - treba je le znanja.
Palice beraške, krone vladarske,
Spojene so s trnjem - so poti križarske.
Zlatih harp glasovi Vis opevajo;
Narodi hrumijo, žrtve zevajo,
Vnovič križa greh z rožnim vencev grobe,
Praznijo se sobe novoveške dobe.
Vse od morja proč dan je zdaj prevroč,
Kje je dosti koč - kje je božja moč?

Kjer stoji „Komiža“ - „Meum“ stal je slavni;
Prvi prebivalci ustanovni glavni
Bili so redovni sv. Benedikta,
Cerkve in države vsoji so edikta,
Zemljskih, nebeških spojenih moči,
Zemlje in svetove boj in soj krasi.
Kánoni, kanôni so nebeški sij.
Tisoč osem šest - Francije obris
Dogovorno s carjem osvoji si Vis.
Mine leto dni. Rusko je brodovje
Tujce lačne gnalo z Visa črez vodovje.
Rusi zapustili so jadransko morje,
Vis v francoske kremplje zopet se zaorje.
Kmalu se Francoze z Visa zaloti;
Luka sv. Marka se izpremeni.
V pristanišče skupno a nevtrarno vlastim,
Da Napoleona skrijejo se pastim,
Vro preganjani v varstvo in zavetje,
Nepriistransko nudi Vis imetje - cvetje.
Mahoma povzdigne Vis se v sredotočje.
Trgovino „en gros“ vsprejme v področje.
V zibelj-v krsto - Vis svet podi otročje
Nad svetovnim górzem - handžar bakljo nosi,
Seje, cvetje, žanje, žrtve mlade kósi,
Križ v Visu plava in na vsaki rosi
Smo sveta otroci - gologlavi, bosí.
Mistično krasoto Vis ljubezen seje,
Zmagoslavje bojev otok vedno greje.
Prebivalstvo Visa v vgodnostih množi se;
Trgovina v cvetju otok omladi,
Rožica spomladi svetu kaže sij.
Peče to Francoze, peče, silno peče,

Cvetje siplje otok morja val šepeče.
Peva in prepeva moja Muza skromna,
Nad valavjem besnim četa je ogromna,
Kruta smrt prebiva v šumni globočini,
Na površju valov domoljubje s čini,
Hrabrosti junaštva brani pestri Vis,
Otok ves se ziblje, strašen je vtis.
Iz „Jakina skrivaj pošlejo brodovje
Bojno „Doubourdieu“ vodil ribji lov je.
Tisoč osem sto in ednajsto leto
Bilo je za „Vis“ vsodno, skoro vkleto.
Bitka strašna morska v luki se vrši,
Zemlja poka, svod sinji se iskri.
Vis iz rok angleških treba osvojiti,
Otok z bitko morsko mora se dobiti.
Združeno francosko, laško je brodovje
Prihrumelo s silo drlo vse na brov je,
Sidro zarožlja, morja val šumi,
Vse se vkreca, v boj vsoda zapreti. (3-3-1811)
Manj številno, šibko, slabo je angleško,
V Visu trda kost boj bo biti težko,
Na skalovju sivem so ciprese stare,
Stolpi in trdnjave srednjeveške šare.
Val se z valom bije, ni rešilne luke,
Moje Muze ni je - kliče sove, čuke.
Iz Jakina prišle so fregate, briki,
Zraven še korvete zaorijo vzkliki.
Favorita, Flora, Danae, Corona,
Carolina Augusta zraven nje Bellona.
Eugenio, Sciambecco in Goletta, Aurora,
Pet prevožnih ladij pelje zvezna mora.
Pelje Muza v boj, strašno bo nocoj

Hočeš - nočeš - moraš vince viško - kis,
Vse brodovje krene bliskoma pred Vis.
Brik, fregat, korvet, ves brodovja cvet;
Gleda že pomol nenasitni svet,
Čakalo brodovje je angleško v Visu:
Amphion, Belpoul, Volage, Cerbar so v okrisu.
Závihra čez polja dneva šumni val,
Orli grabežljivi krokarji krog skal
Čakajo že bitke, plena kraj obal.
Vekovite luke viške morske kljuke
Čakajoč na čuke na porodne muke.
Admiral vrhovni „Dubourdieu“ prikriti,
„De Moliere“ poveljnik sta na „Favoriti“.
Zveznega brodovja „Hoste“ lovovodja
Admiral angleški bitve kolovodja.
Divide deli, inpera svoji
Z geslom tem brodovje zvezno razprši.
Razdvojivši brod - pridejo v sredino;
Med Francoze, Lahe, branijo lastnino.
Ob deseti uri zjutraj je začelo
Sipati brodovje kroglje v zvezno žrelo.
Admiral francoski „Dubourdie“ obe
Nogi izgubi, strašno mu gorjé.
Na otók prenešen duhovito vzdihne;
Strt, potrta, obupno luč življenja pihne.
Kánonad, granat, krogelj in šrapnelov,
Bomb, peklenskih strojev in smrtilnih delov.
Vsiplje ogenj smrt na brodovje zvezno;
Spojeno je z duhom zmagoslavja tesno.
Tisoč štiristo mož posadke hrabre;
„Favorito“ v zrak vrže v sinje tabre.
Pravijo, trdijo, da Francozi sami

Žrtev katastrofe so v lastni jami.
Navali se „Hoste“ na fregate laške
Pasqualigóve ladje sili k fiaschi.
Laški admiral se preda z fregato,
Ljubljeno „Bellono“ vrže v plen robato.
Pridobe Angleži kmalu drugi dve;
V preknivprek narobe zveznim četam gre.
„Hoste“ pelje plen v lastni viški tabor,
V Hvar Napoleonov všle so v varni sabor.
Združeno brodovje - dvatisoč mož
Izgubi v boju cvetje mladih rož.
Vse brodovje všlo je na vetrove štiri;
V Brindizi, v Jakin, v Korf tja k Muze liri.
V Arbaniji sreča mesca dve pozneje,
Pomona - Alcesto prva se še greje
V strašni borbi ljuti ranjena Pomóna,
Krvavi razbito staroveška dona.
Strune vse brnijo, rož škrlatnih kri;
Z vrhov skal granitnih z vsoji se vali,
Solncu, luni zvezdam moč ognjena poje,
V grudi sanj zefir zemlji siplje boje.
Soje vsoje hrani sinje le nebo;
Mirten venec dene smrt jim na glavé.
Pomona razbita je v borbi strašni;
Se prizori mestni so slučaji vašni.
Kritiki Emone so mefisti glasni.
Združeno brodovje petkrat je močnejši;
Vsoj je hotel zmago - zmagal je šibkejši.
Polaste Angleži Visa se v celoti,
Vladali so otok, smotrno v enoti.
„Rohertson“ namestnik - harmonijo vrima;
Vis zakonodajstvo in sodišče ima.

Pristanišče viško vtrdi mogočno ;
Luka sv. Jurja se sezida ročno.
Obziduje kraj skalnih se obal ;
Še lest gre skoz les, val podi naval ;
Čaka dan objemov zvezdnate noči :
Strun srebrnih zvok bitko obnovi.
Wellingtonov stolp, Jurjevosebrdo ;
Utrudi Bentiak, Robertson na trdo.
Skalnato obal v ustju luke zgradi
Se vojašnica - mirodvor z nasadi.
Poleg Sočurje ranjenim umr lim
Trojezični vtis slavo kaže strlim.
Hrvatski, angleški, laški se glasi :
Vmrlji za obrambo doma, kralja vsi
Tukaj pokopani Anglije vojaki.
Bili so orjaki, levi, korenjaki ;
Pričajo resnico lovorjevi znaki,
Krogelj in streljiva žarnosvetli traki.
Mramornata soha - milosti jim lije ;
Pri Benetkah padle piramida krije.
Ta spomin postavil kapitan je mirni
Častniki britanske - kralja ladje - verni
„Victorious“ enajistim Anglije junakom.
Vmrlji so vsled rau z lovorjevim znakom.
V boju z „Rivoli“ li s francosko ladjo,
Pri obali laški tu s so smrtno nadjo ;
Daleč od domovja tu so pokopani
Za Britanjo dali so življenje udani, (22-2-1812)
V boju izgubili zvezno je brodovje
Silno strahovito vzelo je valove ;
Dvatisoč žrtev - Anglija petsto -
Kronologično časi povedó ;

Vis strategičen ima položaj :
„Jadranski Gibraltar“ zvali so sijaj.
Tisoč osemsto in petnajset padel
Vis je v oblasti naše plodne vadel ;
Vojno пристанище, viška luka sluje -
Tam brodovje bojno na braniku čuje.
Sredi mesta Kute, Spilice stoji
Baterija nova Gospina slavi,
Kakoršen je danes, tak bil Vis je vedno,
Šibalo ga stanje češče je obsedno.
V luki je sezidan vtrjen sinji bran,
Stanac, Luka, Kut, Lučica so stran
Luke, pred vhodom Sučuraj stoji
Polotok Prirovo, polotok prekrasni,
Kjer amfiteater stal nekoč je glasni,
Skupni mirodvor tukaj se nahaja,
Cerkev Jeronima v svitu žrtve raja.
Med grobovjem vije mramorni spomin
Križ - nesrečne žrtve - zmagoslavja čin.
Tistim, ki zgoreli z ladjo so Radecky
Najdejo se v sojih z domoljubja zvezki.
Tihih zvončkov glas, s soho mramorja,
Žrtve obožuje z Muzo Amorja.
V grmu rož dehti snežnobela cvetka,
Polna je vonjave - narde - vsojev vzletka.
Pot do skupnih zvezd ladja bojne nosi,
Domovina žrtve v sinjo slavo trosi.
Za vojake padle rod za rodom prosi,
Smrt viharnobojna - žrtve v cvetju kosi.
Viško mesto tri tvori glavne dele,
Malabanda, Luka, Kut so pestre cele
Vstvarjene celote, kraj obal in skal,

Kamor se zaganja morske bitke val.
Najstarejša cerkev sv. Ciprijana
Je na Kutu vedno dobro obiskovana.
A med Malobando - Luko glasovito,
Svétega Duhá je svetišče vlito
Sredi mesta, cerkev je župnijska lepa,
Kjer Marija dete v objemu sklepa.
Santa Croce mojstra slika tu se hrani,
Svetega Vincencja mučenika v rani,
Polno krasnih zgradb lepih vrtov plodnih,
Sadja, trtorodnih sil, moči prirodnih.
Drugo glavno mesto Visa je Komiža,
Sadje, trtje, brdje vse grmičje križa.
Dviga se ponosno Hum ob strani mesta,
Divi ves razgled - snežnobela cesta.
Maksimiljan hodil je v okolico,
S soji občuduje božjo stolnico.
Kjer stoji „Komiža“ stal je „Meum“ Rimski
Letoviščarje vabi čas tja zimski.
Biševo, Komižo imel je v posesti
Sv Benedikta red v davni pesti.
Samostan in cerkev sv Silvestra
Negovala skrbno je uprava pestra.
„Saraceni“ divji red so sramotili,
V Vis redovni bratje so se izselili.
A v podnožju Huma zgradijo svetišče
Sv Nikolaja, samostan, zidišče
Trdno za trdnjavo - z delavcev skrbje,
Ves komiški dol ljudijo skrbno.
Štiri tisoč duš šteje zdaj Komiža;
Večja se število, manjša zopet, niža.
Cerkev jo ostala z dragocenostmi,

Palico in mitro - kaže še kot sij
Komiških opatov - Jezusovo glavo -
Slavnega Ticjana sliko pristno pravo.
Gusarice cerkev je na desni strani;
Mesta vrgli v morje večkrat so jo stani
Turških roparjev, a valovi morski
Vržejo jo v kraj bregoviti gorski.
Zdravo pitno vodo daje ta vodnjak;
Pred vhomom v cerkev domorodja znak
Prelestnih vizij. Sredi mesta dviga
Sloki se „Kastel“, tvornica požiga,
Smodnika skadišče, zdaj je mestna hiša;
Vrtov bujna rast - burje, vetra, piša.
Komižan je „Petrič“ filosof, pisatelj;
Knjig hrvatskih učnih smotrni skladatelj.
Zdravo je podnebje viškega otoka,
Rodovitna zemlja kot obraz otroka.
Mramorni „Kupido“ gleda merski val
Vis se še poraja tik morjá obal.
Rožice veneče mu dehtijo vedno,
Nosi elegantno fino, se in čedno,
Kip blesti v beloti - spev kra-án v celoti.
Stvarnikovo delo mojstra bo slovelo.
Jzrazito pne val za valom šumno,
Dete še molči, pestro, ljubosumno,
Vsi katoličani, vrli otočani;
Dobrotljivi, skrbni, verni so Slovani:
Mirne nravi, varčni so Visani slavni.
Vis - Komiža mesti - zraven več vasi -
Veleselo, Svetac, Biševo, Oključna,
Siplje in Podhumlje so za zdrave pljučna.
Čákavsko narečje, noša običaji,

So slovanski znaki naroda sijaji.
Parobrodno društvo, konzulat angleški,
Grški, tu posluje vdobno s prako veško,
Štiri ljudske šole narodu svetijo,
Z vede uma bakljo tuji soj mrzijo.
Dika in ponos - naroda možje -
Všolano je Visu naroda srce,
Čudoslavki nektar v vinski kleti hranjen
Hrabri je vojak v Visu smrtno ranjen.
Z rosnimi očmi kapljo strupa pije,
Roka maščevalna kelih mu nalije
Blesk zlata, demantov čas odpade stasu
Hladna zemlja krije, ude po porazu.
V sanjah težkih spava, čakajoč vstajenja,
Trudno tiho spi v tvorbah je trohnenja.
Poželjivih rok ladje in brodovje
Reže že valovje - v viško gre skalovje.
V hrastovih kovanih sodih nektar skrit
Visa je otók zlat, prekremenit,
Stene mu poraža zmagoslavja šči.
Z kovčegom okoli hodi pesnik zlati,
Tiče in metulje iz gnezdovja klati.
Težki časi zrejo Avstrije razvoj;
Vojska tirja meje - marsikaki vsoj.
Šlesvig Holštajn služil vsojem je v pretvezo;
Avstrija, Nemčija združita se v zvezo.
Danski kralj premagan „Kristijan“ deveti
Vkaže jima Šlesvig Hollstein v plen vzeti.
Ko na Dunaj mir sklepal je v pogodbo,
Razdelitev boj hoče z novo godbo.
Ples zapleše mržnjo, zraven še sovraštvo;
Vojska tirja žrtve - zemljo in prvaštvo.

Prusom zvezda zmage žarno zablišči,
Združijo države nemške še v sij,
Prestopili mejo našo so avstrijsko ;
Češko, Šlezjo klali, trli so drviško.
Pri kraljevem gradu vnela se je bitva ;
Tisoč tisoč žrtev vsojev krvolitva.
S Prusi se Italja hlepno še pridruži,
Avstriji Beneško z bojem naj odsluži
Severne zgubila Avstrija je kraje ;
V jugu obvaruje comovine sjaje.
Pri Kustozzi Lahe čakal je poraz,
Zmagoslavje naše lovorjev je glas.
Padlo je dvanajst tisoč Italjanov ;
Bitka odlikuje polno modrijanov,
Hrabrih in junaških levov, broj Hrvatov
„Rodič“ in „Marojčić“ v vrsti sta sobratov.
Vsled poraza hoče Laška maščevati
Se z Avstrijskim brodstvom, v morski bitki klati.
Z posojilom Francje prevstroji brodovje ;
Vse v modernem slogu - orje val vodovje.
Noč in dan se kuje v ladjedelnicah
In v livarnah tujih, da prepreči strah.
Zguba pri „Kustoci“ Lahe začne skleti,
Dalmatinsko čejo za Beneško imeti.
Ni držala križem rok več monarhija ;
V arsenalih v Pulju v Istriji razbija,
Kuje, se popravlja, prestroji brodovje ;
Da sposobno bode za napade lovje.
Pellion Persáno admiral vrhovni
Vojskovodja hrabri - laški je strokovni.
Piemonta mož - Messine, Jakina
Osvojitelj snuje izvršitev čina.

Italjanski šef sam minister vojni,
Persana odpošlje v vsaj krvavobojni.
V Trst, v Benetke, v Istro, v Dalmatinski boj,
Da z brodovjem novim skuša sreče vsaj.
Pen srebrnih vali v Vis ga zapodijo
Blaženi akordi - srce mu mečijo.
Svira melodija mu valovja glas;
Vince viško vabi hrvatski ga kras.
Temnosenčnat gozdič - lahkokrili tiči;
Modre jame soj - kjer vse deklči.
Trda Spilja s hribi gozduatimi griči.
Z puško, s pipo, s konjem z novim gre brodovjem
Ponosito vpira, prta se z valovjem.
Duh Napoleona vraščen je v brodovje
Novodobno, strašno duh peni valovje.
Gorostasna banda gre na plen orjaški;
Dalmatinski kras, krémen svita praški.
Nimfe, vile kliče Persano seboj;
Vradnike nabere hoče če vsaj,
Vladali Dalmacijo bodo zmagonosni,
Viskrili deželi jezik srebronosni.
Sladkonemi čas - zdaj je vgodni čas
Čaka te gorovja kraškega ves kras,
Istrski, Kvarnerski, Dalmatinski otoki,
Skalnatih poklin srebrni potoki.
Noč brezzvezdna čuje z žarometi vedno,
Tvoje je brodovje zmage slave vredno.
Z božjo pomočjo - zmagaš ne z vsajem
Krik in vik kletvina svetotajstva vojem
Pot zapira v Vis - blesk tonečih zarij;
Cerber ob obali stražnik je pri Hvari.
Gorostasne ladje spremljajo junaka;

K „Gibraltarju“ v Vis - vse izida čaka.
Na oklopnici „Re d' Italia“ gre
„Persano“ do Visa z njim brodovje vse,
Nade in ponosa polna Laška gleda,
Vsa Italja čaka zmage se zaveda.
Pomorščake svoje tirajoč z vso silo,
Vojskovodja hrabri navdušuje čilo
Pridobiti zemljo - osvojiti krajev -
Domovini laški, materi sijajev.
Kralj to hoče - ljudstvo - samo to zahteva;
Naša je zadeva naj pomaga Eva.
Strokovne moči pomagajte vam,
Vrnemo se zdravi z plenom zopet k vam
Sedemnajsti dan julija napoči, (17-7-1866)
Morje in nebo se za boj odloči.
Vis zlatijo žarki solnca čarosojni;
Visu zapretijo vsoji gromobojni.
V Visu je vse mirno, tiho se priklati
Parobrod sovražni, ogleduje hkrati,
Moštvo in trdnjavo - skrije se za griče;
Vsidrati se noče - v luki ga vse miče.
Prvič, drugič pride, vselej brž odide,
Ladja pozveduje, kje se varno snide
Z Anglje z Francje znaki vara vso posadko,
Varanje in molk vse je bilo kratko.
„Mesaggiere“ laški ogleduje spretno;
Z smehov upi zre sam D'Amico vzetno.
Luko in trdnjavo soje vse pregleda,
Persana obvesti naj se loti reda.
Dvatisoč mož ima vsa posadka,
Kakih sto topov osvojitev gladka.
Čehi in Hrvati ščitijo trdnjavo;

Vdariti bo treba s svežo silo zdravo.
Imel je sovražnik ladij več kot naši :
Smo Avstrijci čvrsti v bojih vsi pristaši.
Pobratimci vsi - vsi za dom in carja
Gromobojni duh vsiklik je jutra zarja.
Krenilo brodovje Laško je k Lušinju
K Visu varajoč z bojno bakljo v inju.
Varali avstrijske so posadke straže,
Lovorjev mladika zmage nam ne laže.
Šestdeset topov - dvakrat tisoč mož.
Štela je posadka naših hrabrih lož.
Prav „D'Amico“ sodi moštvo neštevilno,
Obnemoglo bode vdavši se posilno.
Grom topov ko vtihne, plen bo to bogati:
Treba bo brodovje v boj vsodni gnati.
Naš poveljnik glavni „Urs“ je bil Slavonec,
Viški morski bitki dal je slavní konec.
Vodil je posadko viško in trdnjavo
Spretno moštvo svoje - čvrsto - krepko - zdravo.
Zapečatil lonec homatij topov je;
Šipal točo krogelj v laško je brodovje.
Častniki posadke - bili so v Komiži;
Stotnik „Baimel“ Čeh vojniki še višji.
Zadrski Pinelli nadporočnik slavni,
Dalje nek Hočevár Hrvat starodavni.
Baterij, vtrdb, stolpov in trdnjav;
Imel je trinajst otok viških trav,
Mečev viteških stolpov zvonkoglasnih,
Strelonosnih pušk gore gorostasnih.
Trdnjavo sv Jurja - stolp Robertson -
Bentink sedmoglasí - stolp Wellington -
Baterije razne - baterijo Šmidt -

Šuzurino trdno - Mamulo v okit.
Dragomirkamik - Knezrad - Gospino;
Kozma in Podstrožje plena svojino.
Osemnajsti julij vroč poletni dan, (18-7-1866).
Vis naravo družì, kiti jo v obran.
Tvoj obraz zamišljen sniva pesem bojno,
Narod Vis pozdravlja smotrno z trobojno,
Slave in dobitja naš prestol še rase
Vekovitih čaš pije sojne krase.
Tajnostnih valov spev brni v zrak,
Tresel se bo Vis - Visa plòdni tlak.
Svežih ust škrlat krogelj kanonad,
Morska bitka bila bo domovju nad.
Solnca zlati blesk, tisoč nimf krasi;
Val srebrni morju daje novi sij.
Z daljnogledi vzreš - štiri ladje bliže,
Grejo v Biševo - ena pa v Komiže.
Biševo zagleda dve oklopnici,
S strelom običajnim kot k podoknici
Jih pozdravi vljudno, odgovora ni. -
Strel se obnovi - v strahu vse drhti,
Knezrad še glasneje Dragomirkamik
Vstrelì še ostreje, vžge se bojni krik,
Dve za njimi, štiri ladje priletijo,
Na trdnjavo viško bliskoma vstrelijo.
Vteklo je brodovje laško raz otoka;
Na trdnjavah piska - gromonosno poka,
Ljudstvo v strahu stoka - britko, glasno joka.
Puške samokrese isče mladič plah,
Prebivalce trese nepopisen strah.
Čakali nestrpno naši so junaki
Bojnega povelja z gesli Feuerznaki.

Ura je enajsta - baklja zagori,
Sto in sto ognjenih strelov zaiskri.
Vse bobni - buči - Feuerglas zveni,
Vis, Komiža, Rukove kažejo zastave;
Rdeče plapolajo, dajejo pozdrave
Srčnosti pogumu. Suho morje plaka.
Kri se že pretaka - krvolitja mlaka.
V lukó sv Jurja osem gre oklopníc;
Laških morskih ladij - pok bo to nagrobníc,
Sipljejo karteče, kroglje - zrak žareče;
Na utrdbe stolpe v baterije meče.
Sto in sto ognjenih strelov zaiskri;
Z žrelov vseh topov krogelj švig rohni.
Bombe, kroglje siplje, laška kri vroča;
Mitraljez granat strojev to je toča.
Pred Komiško lukó so velike ladje;
Sipljejo streljivo raznih vrst v ozadje
Mesta in trdnjav brez presledkov traja
Ogenj še razgraja - krog plamenov raja.
Šviga z žarometi v okolico sijaja.
Koscev glasi v Vis glasno so zveneli
Semtertja so tički klavrno leteli
Vince poezij harmonija krije,
S svoda solnce žarno krogelj švig obsije.
Pesniški je genij iskra eksplozivna;
Muza vekovita - si Madonna divna.
Nasprotuje pesnik tisočletni temi;
Brati, ravsa, kavsa svet se še z vsemi.
Svet je posejan, sad vtrga dlan:
Čaka dan na dan - Vise rodna plan.
Čaka, težko čaka snežnobelih jadr;
Morskega brodovja dalmatinski Zadr.

V sinji dalji čaka val še razodetja,
Narodov objetja - vseh svetov vzetja,
Tone, solnce tone, večkrat za goró;
Tiho spevi slavcev srebrnijo njó.
Smeje se v poljubih pljuskajoče morje;
Z iskrimi pogledi bisere val orje.
Šah je zmagoslavje - božjih harmonij:
Našega brodovja Avstrijskega še ni.
Otočani vrli - molijo, drhtijo;
Sredi ognja dima - kroglje krog rojijo.
Kroglje po otoku švigajo ognjene,
Viške vtrdbe v sojih žarne so jeklene.
Gosti dim vali se, v prah pepel drobi se;
Grom na grom udarja, bliskoma iskri se.
Viške utrdbe s ciljem dobro merijo;
Laškemu brodovju vsoj poverijo.
Brez prestanka ogenj, gosti dim kot megla -
Lira je junaška mu ne bo podlegla.
Boj za Vis je hud - stolp za stolpam siplje.
Zrnja, krogelj točo, srce vsem vtriplje.
Naših je le malo, Lahov je veliko;
Hrabro in pogumno še smrtijo kliko.
Wellingtonov stolp, hudournik strašni;
Siplje krogelj točo, Lahi so vsi plašni.
Strel za strelom poka, trumoma smrti -
V morje ne odpade - ako žrtve ni.
Laška kroglje trese, da otok brenči;
Redko le zadene - smrtonosna ni.
Le topničarjem našim je gotovost;
Lastna a sovragom vsojena surovost.
Sin očeta, starčka - oče stiska dete:
Žena móža, mož žene bitko dete.

Oh kot sodnji dan vsodni strašni dan :
Otok bo razklán v morje poteptan,
Sila kola lomni - kanonade strašne ;
Mili Bog tolaži duše strte plašne.
Mladi čvrsti fantje zgrabijo orožje :
Živež, kroglje, smodnik nosijo v okrožje.
Stolpov in utrdb zdaj topničarjem
Nudijo pomoč vsem cvetličarjem.
Komizani v strahu za kleti smodnika,
Čuvajo skladišče iskr, ognja, vstika.
Rušijo se hiše, vdirajo se strehe,
Vse tramovje poka, grozne so vtehe.
Vrtajo se ladje, smrt vsem preti ;
Padajo oboki velbane kleti.
Kanonade treskov, križajo ljudi :
V sodah, v jamah, v zemlji skriti koprne,
Bitja vsa drhtijo vsem je zdaj gorje.
V sredo so oboka srčnejši zbežali,
Rešili življenje - duši svoji mladi.
Kanonada rāja - kakor blisk in tresk,
Križa se brodovje v strah vseh sosesk.
Tri oklopnice priletijo k Hvaru,
Obstreljuje mesto skoro se v požaru.
Kje je brzojavna in svetovna žica ;
Ribič „Lovro Fia“ ne izda oklica.
Vstrašni vihri veje klasje časa, veje
Drevja, žitja smeje smrt se raz odeje.
Tih večer zveni morsko melodijo
Kroglje s svoda v svod - z Visa v Vis letijo.
Z pinjami na sumu morja val buči
Morje sem jadransko, Slave majke sij.
Vtrgajo v prévari Italjani morsko

Žico, skrita gorska govori v Primorsko.
Župnik, „Plančič“ s hriba požorišča riše -
Brzjavke piše - v uradne meče hiše.
Brzjavni vradnik „Ivan Brauner“ v Hvari
Zadru, Pulju javi nujnost o viharji.
Preko hriba žica - brzjavke nosi,
Ljudstvo verno prosi - smrt naj več ne kosi!
Žrtev dinastijskih. Ljudstva na stotine,
Gleda v višine, naj že vojska mine.
„Rukove“ brez vspeha obstreljuje Lah;
Pred Komižo neha morske bitve strah,
Persano potr neuspehe gleda :
Smrti-li življenja - doma se zaveda.
Mest pomoli zrò v vekovita morja :
Kamor val za valom raz svetov obzorja!
Sipljejo bogastvo, čast, imetje slojen
Narodom krmilna svezda jestnica sojem.
Tam za žarometi kánoni so skriti,
A za vodometi so kanóni vlti,
Ordinacije vsoj - koncentracjo listov
Plava po gladini raznih listov - mistov.
Ko smodnišnico kroglja doleti :
Grom in p k peklenski vse v zrak prši.
Novi uspeh ob treh Lahe vzradosti ;
Urnobesni „Hurra“ „Viva“ zaori.
„Formidabile“ v Viško lukò gre,
Pia, San Martino, utrdbe sloke zre.
Ura peta bije sv. Jurja molk ;
Ranjen je v trdnjavi hrabri brambe polk.
Zraste vnovič strast in pogum Taljanom,
Hrabrost zaorijo svojim bratskim članom.
Tisoč tristo krogelj „Re d' Italja“ izstrelí

Kakor dejstvo kaže - strune so napeli.
Cvetje brez sadov v noči zvezd odseva;
Zemlja vsa drhti in po žrtvah zeva.
Pajčolan smaragdov zmagoslovje krije:
Ikar z Persanom tihe solze lije.
Grom topov donel je v obrežja skalna:
Blisk vihar in tresk moja tla obalna.
Dremala v naročju zvezdnata je noč,
Ko po valih plove mila nam pomoč.
Svet naj se bojuje, Muzo čem opeti:
Dete zmagoslovja - z verzi čem objeti.
Žeja, glad ljudi vse na prostem muči;
Ko na morju s krogelj svita polno luči.
Tisoč tristo krogelj „Re d' Italia“ vrže,
Visa in trdnjav hrabrih ne ovrže.
Trajalo do osme je streljanje grozno.
S strahom kaj bo jutre - čaka ljudstvo pozno.
Grobna je tišina. Persano že misli
Moštvo izkrcati - v sanjah se premisli.
Otok je ognjen - trava, listje, plamen,
Srčnost in pogum - boju bodi Amen.
Prvi dan končá v strahu in trepetu;
Drugi, tretji začne v soju in obetu.
V plesu vse trepeče - pridi Duh iz svoda:
Voda je prekalna - trda je priroda.
Čolna dva letita zmaga in poraz
Polpozabljen čas - Dalmatinski kras.
Treba pridobiti blaženi Italji -
Persano še sniva z vsoji na razdalji.
Lunin žar trepeče - val peni drhteče.
Zmagoslavje vleče - žrtve v grobne ječe.
Devetnajsti julij, bitve tretji dan (19-7-1866)

Vsoj bo z zmagoslavjem zdaj odlikovan.
Italjanom došla morska je pomoč;
Laškega brodovja silna brodna moč.
„Principe Umberto“, „Garibaldi“ stari;
Gre „Affondatore“ vse se bliža k Hvari.
Pridejo fregate z vojno morskó silo.
Osvojiti čéjo viško rajsko Vilo.
Persano računa na gotovo zmago -
Plačal bo sovraznik krvolitje drago.
Visu in Višanom delal je le zgago.
V dolu sv. Duha v tminah zagrmí,
Top vojaštvo kliče - božje pomoči.
Z Persanom na čelu vse brodovje gre -
„Formidabile“ in „Terribile“ -
Grozni so rušilci, ki podirajo:
„Vacca“ in Ancona vsoj podpirajo.
„Terribile“ z Vareso naj zruši brz do tal
Stolp Komiže sloke - sredi trdnih skal.
„Formidabile“ baterije viške
V luki naj zatré - kakor poljske miške.
„Vacca“, „Carignano“ in „Castelfidardo“
In Ancona k luki vrejo z bojno gardo.
„Re di Portogallo“ in „Palestro“ sloka,
Wellingtonov stolp streta naj do boka.
„Re d' Italia“, „Pia“, „San Martino“ zvesti
Sv. Jurja utrdbo snubijo nevesti
Blaženi Italji; ves poskus zamán,
Morske bitke konec lovorjev bo dan,
Ladij réd vrstil zviti je sovražnik,
Krutemu navalu še kljubuje stražnik.
S silo podvojeno zagrmí s topov;
Trese se trdnjava trese se ves kvov.

Viške utrdbe rdeče kažejo zastavo
Krvolitja, boja, prapor zre naravo.
Pravo vekovito v Vistu je vse zdravo,
Grozni ogenj traja v viški in komiški
Luki raja križem vse mrvi drviški.
Se zveri ogiblje lira se božanska.
Parnas Muza vsklije stena je le spanska.
Vši jedo človeka novodobne vši;
Tehnike - kemije bistrourmja sij.
Vidim morske čolne, aero, hidroplane,
Stroji so peklenski, smrt na žrtve plane.
Jadranski Gibraltar Parnas vekoviti
Muza tisočletna nam domovje ščiti,
Muza moja Vis - sojev vseh obris;
Lota stolov, miz, jadranskih vtis.
Le sramota, kes vest očita budna,
Lovovodju vsoje znamenja so čudna.
Ziblje se pohotno v morskih valih smrt,
V biserih, kristalih Vis je skoro strt.
Poldne ura bije, ogenj zdaj poneha,
Hujše ponovi besna se uteha.
Borba to je ljuta - smrt grozilna kruta:
Vse otrpne vstaja, skoro je brez čuta.
Kot Spartanke čile hodijo okoli,
Skočne Hrvatice vežejo jim boli.
Ranjenim vojščakom, pomorščakom vrlim,
Od ognjenih strojev zlomljenim in strlim.
Vojna devico opeva kras lepotičje srca,
Njeno milno proslavlja z vali morjani goza.
Vitko telo jo krasi, vspenja se vsinje višave,
Svilnatih vitk so lasje soj nje pestre narave.
Biser so njene oči kakor dragulja sta dva,

Ozke obrvi krasijo le Hrvatice obraz.
Njene lastnosti so često samo boginje izraz
Biserov vrsta zobje njeni so čeljustih so čisti
Ustne so čaša vonjav doma in rosa so listi
Sredi obličja žari rožnato lice cvetoča
Živeža, pijače, nosijo okrog;
Vzstrajnosti poguma - daj jim mili Bog.
Bombardiranje - Visa obnovijo
Štiri ladje laške - skokoma letijo.
Celo noč je trajal ogenj in vihar,
Strel sovražni našil. ni zadel nikdar,
Ladje tri letijo „Formidabile“.
Vztraja še edini z vsojem stabile.
Sredi hrupa čuje se s sovražnih ladij
Viva Lissa, Rè - nam časti ne kradi.
Skozi odprtine ladij prha kri,
V morje šestdeset mrtvih se spusti.
Poleg tega ogenj ladiji preti,
Formidabile ubegan strt leti.
Časa in poguma v stiski ni imel;
Da verige, sidro z morja bi otel.
Sidro in verige shranili v spomin
Naši so poznaje strahopetcev čin.
Večne luči žar - izza gore sije;
Ko božanstvo sinje zmagi vence vije.
Večno solnce zlato - čudotvore kaže;
„Sin Jehove z križem“ novim se prikaže.
Blažene Gospe senco vzre mornar,
Človek v beli halji v „Špilnici“ je čar,
Kroglje tam odganja sveti Vincencij slavni,
Visa je zaščitnik pomočnik je pravni.
Živa otočanov vera vzrokov išče

Nadnaravnih sil duši v svetišče.
Pri pisalni mizi kip moj je lesen,
Samoniklov duh soj je moj jeklen.
Klanjajo se rose v jutra zlatih žarkih;
Čakajo izzida bitve v laških parkih.
Venčani vrhovi naših so gorá,
Morje polno žrtev - bitve in gorjá.
Kakor list vtrga se raz drevja suhi,
Morje so valovi pene bolov gluhi.
Urnobesni „Hurra“ živijo crijó,
Raz utrdb še glasi vitezov zvenijo.
Ribičev, a laške morske strte ladje
Skrijejo s porazom v valov se ozadje.
Malokdo ostal je v mestu, vse pobegne,
V gozde, v jame, v skale strah jim v srce segne.
Štirideset hiš v mestu je trpelo,
Škode velikanske - up za novo delo.
Skalnati odomki strašnih kanonad,
Siromak krvav rešil bi so rad.
Obvezuje spretno ranjence vso noč,
Sanitejska laška ladijua premoč,
Drugi bojni dan Viške morske bitke
Kaže nam sijajne lovorjev ovitke.
Grobni molk molči - Vis če pomoči
Vsa narava v molku snubi žrtve sij.
„Geja“ je že trdna „Tartar“ in Uran“.
Krokarjev vse polno Vis želi vran.
Kiklopi, titani ščitijo otok,
Pošlji pomoči dobrotljivi Bog.
Vzburl je „Posejdon“ vekovito morje
„Jadranski“ Gibraltar Visa vse pogorje.
Žica je pomorska vsa razklana davno

Vezala je Vis z zemljo suho slavno.
Hrane in živila ako zmanjka nam,
Vztrajamo, ne vdamo vendar se še Vam!
Sklenejo do zadnje kapljice krvi,
Se boriti hrabro v očetnjave sij.
Boj za očetnjavo boj za dinastijo,
Avstro ogrsko sinjo monarhijo.
Vis zakliče glasno - treba pomoči,
Moč premoč sovražna strastno nas pesti.
Slejkoprej bi Lahi lahko osvojili
Vis junake naše v morje potopili.
Garantira hrabrost, moč, premoč velika,
Kdo modernim ladjam pot zapre do vstika.
Blizu Pulja, v Istri, tik Fažana biva
Avstroogrsko brodovje, v valih sniva.
Sen sladak in miren ko sovrag prodiren.
Vis oblega strastno, vsiljiv in tiren.
Ni moderno naše moštvo je pogumno,
Kremenito vodstvo s Tegetthofom umno,
Izrazito bistro src junaških dike,
Polni rodoljubja hrastov rast mladike.
Porodi se želja Tegetthofu plodna,
Lahe prepoditi - tja v domovja rodna.
V brambo domovine - reši da Slovane
Roke grabežljive smotrno se zgane.
S prošnjo do cesarja se obrne udano,
Da pred Vis bi peljal vse brodovje zbrano.
Čakal je nestrpno z Dunaja besede,
Odločilne Dunaj, Pulj, Fažan uvede
Razmotrivanja v kritičnem slučaju.
Stori kar li hočeš - čin je pomišlajev.
Boj se iti v Vis - šala ni z brodovjem.

Meriti se z vdobnim, ki preti z grobovjem.
Četovodju - četi - vstreženo je bilo;
Tegetthof uvažuje bojaželjno silo.
Lovovodja hrabri src junaških kremen;
Urnobesni klici - iskrijo vrh slemen.
Vinca Viškega Slavi zmago vlijem
Po končani bitvi, v zmago vsem napijem.
Z bleskovitim svitom sablje zarožllajo,
Vitezi junaški za povelje znajo.
Nad otokom Viškim plava bela smrt,
Otok Vis in morje krvolitja srd.
Lovec po strminah gorskih plaho dirja,
Tegetthof valovje mirno vznemirja.
Razoglav brez puške tu stoji vojak,
Ves električen - veleum orjak -
Iskr tisočerih ranjeno srce,
Duši vzbudi srčnost le do nje.
Vdnu morjá na svodu v zemljski osi plava
Muze moje Slava z njo narava zdrava
Po beljavi čisti - po modrini morski -
Pih z Albanskih gor veje hladni gorski.
Tajnovita radost srce mu prešine,
V lovovodjo duh zmagoslavja sine,
Venčaj mi Slovene novi ti Orfej,
Krvolitje šviga prek jadranskih mej.
Na Parnasu našem vlada še praznina,
Slovstvo čaka vedno zmagoslavjev čina.
Pesnik lovec vneti narodu zasveti,
Čista umetnost plove mu v obzorje sveti.
Pesniški je genij iskra eksplozivna,
Voda, oda, soj duh moč agresivna.
Lestva idealov - genijev je divna,

Duh še vekoviti v pesnikih prebiva.
Soj ovekovečen Ikar z njmi sniva.
Ideale svet smotrno preganja,
Realiste išče, z njimi se seznanja,
Z njimi duh božanski se naravi klanja.
Dvignejo, se sidra, v kotlih že gori,
Lice vsem žari - ladje duh podi,
Iz Fažanske luke dvigne se brodovje,
Klice in pozdravi meče jim valovje.
Tegetthof obvesti Dunaj o ukrepu -
Vkrca se na ladjo admiralsko v sklepu,
Rešiti domovje - Liso - domovino
Za brodovjem teče čast in rujno vino.
Broj oklopnice ladij brez oklepov reže.
Z pomagalkami morskih valov mreže.
Bazdeli brodovje se v odprtem morju
Na tri glavne dele v upih zro k obzorju.
Bog pomagaj vera - trdna živa vera -
Domovina v boj žrtve mlade tira.
Oče udano te kličem sini v brodovje avstrijski,
Hrabrosti srčnosti duh, čut in ponos dinastijski
Kličem te oče nebes svoda in sinjih zaves,
Vpelji nas hrabro v boj žrtve, smo mlade zares.
So oklopnice in fregate močne,
Topničarke ladje pomagalke točne.
Karol vitez Lindner kapitan fregatni,
Attlmayr Ferdo kapitan korvetni.
Sile proti Visu morja val podi,
Hurra tisoč grl glas okrog zveni.
Bdijo naj mornarji pri topovih svojih,
Da brodovje laško ne zdrobi v povojih.
Našega napada - našega naskoka,

Sinja morska plan - rakev je globoka.
Šumi se napad - nočni - strahoviti,
Vsaki naj orodje bojno hrabro štiti.
Petje se razlega hrvatsko, slovensko,
Vbrano z harmonijo božjo rožnevensko.
Piha vlažni jug v jutru suha burja,
Pot se nadaljuje tek je kot dihurja.
V meglo ves zavit - Visa je otok,
Pajčolan megleni krije ves obok.
Vrani jutra zarji treska topov pok,
Gladil ji je lasi, božal ji je lice ;
Brzokrile, nagle, skočne so vse tice.
Sedma ura - treba jadrati je dalje,
Čuj brodovje laško se peni v valovju,
Vzdrhtijo srca našim na skalovju.
Došla je pomoč sinja iz nebá,
Naši obnemogli v sponah so gorjá.
Živijo naš dom - ogljušljivo piska,
Glas trompet mornar Avstrije zavriska.
Gromoviti vsklik - zrak se trese v svod,
V valih zabuči - šum jadranskih vod.
Cesar domovina dalmatinska naša :
Molk, tišina, vsojev božjih divna časa.
Pride Italjánom dvajstega v pomoč, (20-7-1866)
Parobrod „Piemonte“ pelje grozno moč.
Persano veli moštvu - naj se skrca,
Otok je krasán - vzrastel je do srca.
Samokrese, sablje častnik hrabri zabi,
Z krovov moštvo goni srčnosti ne zabi.
„Gradec“ in „Oključ“ „Rogačič“ so luke,
Trde so kosti vraščene so muke.
Ribiči z Dalmacije z čolni že gredó,

Smešijo domovja - Lahi njih sladkó.
Vzre „Eksploratore“ parobrode naše,
Svoje brž obvesti - morske velikaše.
V vojni red postavi se brodovje Laško,
V polukroga svodu - za poraz - za fiasco.
Niso bojne ladje, morske so pošasti;
Kremplje grabežljive stegajo in pasti.
Roparske so ladje - hočejo Dalmacjo,
Ji vsiljujejo novo okupacjo.
Triintrideset parobrodov krasnih,
Topničark koles in fregat preglasnih.
„Formidabile“ v boj ni mogel iti,
Ne „Terribile“ v stran se obrniti
Triintrideset sedem in dvajset Vej
Viljem Tegetthof - Persano - Orfej
Velikanski medved grabežljivi volk,
Po valovih vlada ravnonesja molk.
Pavi in Fazani kitijo dvorane,
Zajci, race, goske pitke so zaklane.
Nagajivček val zmago že očita,
Ko poraz se v duši velikana svita.
Kličemo udano - Oče te vladar -
Zemlje in nebes, glej naš skromni dar.
Žrtvenik rastljaka dalmatinskih rož,
Dinamit že poka - tam je polno mož.
Blisk in tresk pretresa našo mlado kri,
Tvoje smo orodje tvoje smo cevi.
Pelji nas v zmago, pelji nas v smrt,
Vseh zapovedi tvojih znan je srd.
Bojev si voditelj - vojskovodja večni,
V tvoji slavi zmagi bomo vedno srečni,
Blagoslovi udane Ti sinove hrabre,

Pelje nas v ognjenih skušenj Visa tabre.
Tvoje je življenje smrt in vstajenje
V tvoji je oblasti bitij vseh vrvenje.
Oče te častimo kličemo udano,
Kažemo ti srčnost kažemo ti rano.
Bitja vse stvari Tebi so v proslavo,
Reši nam domovje, reši našo Slavo
Zmagamo mi častno padamo prečastno,
Tvoje je kraljestvo - krasno veličastno.
Kličemo, pomagaj Oče nam nebeški
Odprtine žil vsoj so vekoveški!
Vsa prirota čaka le ukazov tvojih,
Vsa narava kiti te v hojih, sojih.
Oče daj pomoč, vre že tam premoč;
Angeljev duhov pošlji nam pomoč.
Na dvoboj z trocevko kliče naš že Vis
Troedini Večni sojev bojev stis.
Venčajo vrhovi te svetov edini,
Zmago ti domovju našemu vdinji,
Nadv. Ferd. Maks - Drako - Princ Eugeny
Don Juan D'Avstrija - mojstersko jekleni
Habsburg - Salamander - Kaiser - Maks ob
[boku]

Šli se v prvi vrsti kakor v ribjem skoku.
Velebit, Seehund, Dalmata, Hum, Reka,
Streiter, Greif in Val z balzamom je leka
Krka, Andreas Hofer, Velebit vro rádi,
Dvajsetsem ladij - zmage vrag ne kradi.
Nadvojvoda Friderik - Radecki v drugo vrsto
Pazite pozorno vztrajno hrabro čvrsto.
Kaiser, Elizabeth, Adria, Novara,
Donau, Schwarzenberg ne veljá prevara,

KRANJSKO

(Dalje.)

Mesta česki kralj Otokar se drugi,
Polasti, vlada kraj ob Save strugi.
Habsburžanov prvi Rudolf ga premaga,
Skrb sinovoma za okraj nalaga.
Majnhard, grof Tirolski Kranjsko pridobi;
Vlada on s Koroškim vse dežele tri.
Vojvoda Avstrijski, Albreht drugi, vzame,
Kranjsko-Slavjo plodno na oblasti rame.
Vedi, zmagi soje poje Slave sin,
Vbrano se glasi glas zvonov iz lin.
Kranjsko opisuje Valvazorjev krožnik,
Park obsežni Tivol, Siške hrib in Rožnik.
Valvazor je mož, dika in ponos,
Naše domovine, naših žlahtnih rož.
Domoljubja čut viskril je v srea;
Da ga strast nobena nikdar ne izkrea.
Dal gradove imetje svoji očetnjavi,
Vojvodini Kranjski je v poroštvo Slavi.
Cerkve in poslopja - stolpi čarokrasni;
Naroda napredka so spominki glasni!
Levstik, Bleiweis, Jurčič, Vodnik in Kopitar;
Medved, Čop in Šubic, Aškerc, slavni Stritar.
Slavljeni možje - mojstri umotvorov,
Šol, cerkva in društev, dike mirodvorov.
Duh njih čaka mirno božjega vstajenja,
Materi so Slaviji dali rast življenja.
Te in druge kiti narod zvest in verni;
Z uma mečem rili v znanstvo so prodirni.

V soje naših rož, v ume naših mož;
V čarokrasje slovstva - umetnosti vseh lož.
Srebrolista breza domovine naše,
Slovstva nam bogati vedi zlate čaše.
Naraščaj, dobivaj znanstveno ti moč,
Z njimi plemeniš polno bornih koč.
Bela ti Ljubljana - sredotočje sojev;
Z žarometi svita roj ti novih vsojev.
Vtihnij, čakaj mirno, s svoda se iskri;
Čaro-vodometov soj te srebrni.
Tihotajno teče - časov mirni tok;
V boju zdaj je tisoč, tisoč hrabrih rok.
Kamniške doline imajo več jam,
Hribolazec drzni gleda jih rad sam.
Krško in Ljubljansko polje rodovitno;
Sadonosno plodno, žitorodno vžitno.
Z biseri in z zlatom tkane so zavese;
Domovine naše sojne so vse lese.
Žarometov soj - z luno meni sveti;
Vodometov broj sojev noče imeti.
Damoklejev meč - piše ljudstvu smrt;
Kuge, lakote, vojske strašne srd.
Z živim srebrom, smrt bom podkupil vsodno,
Da ohranim seme domovini rodno.
Z Noetovo barko grem na Ararat,
Pegasa mi skrije tiskovine škrat.
Kritik me mrcvari - noče poezij,
Klasikov, Korana sojev in vizij.
Kranjskih Alp orjak, Mangart in Triglav,
Karavank pa Stol skoro gologlav.
Javornik in Rop Kraška sta orjaka;
Narodna, zavedna vas je skoro vsaka.

Glavna reka Sava, z Bistrico in Kokro,
S Soro Mirno Krko, Kolpo lije mokro.
Idrija, Vipava teče v bistro Sočo;
V strugi po planoti sinji se vijočo.
Idrija sloveča živega srebra,
Škrlatnega cinobra, soj bogastva da.
Slovstvo je srebro - živo se pretaka,
Naroda vse struje srebrni, namaka.
Rudniki bogati - Idrije sijaj;
Mesto je nastalo novodobno zdaj.
Blagotvore vživa naraščaj vneti,
Mestna že realka višjim šolam sveti.
Rije tam rudar, kakor krt tiči;
Vedno pod zemljó, dan na dan vihti.
V zemljskih duplinah, pri brleči luči,
Koplje in odbiva kamenje v gruči.
Tiho dolgočasno kuje blagostanje,
Živo mu srebro vzbuja sladke sanje.
Božič, Novak, Levstik, Jnglič so učili,
Z Juvanom detinstvo naše so sladili.
Oh sošolci vrli vi delate v jami,
Klatimo po svetu mi se radi sami.
Pesniki domovja plemeniti žar;
Sila ne vstavi bojev več nikdar.
Zarja pas škrlatni živega srebra;
Soje in bogastvo tvorijo srca.
Avstrija ponosna je na Idrijo;
S silami odganja jez v Iudrijo.
Z tutti frutti Soča zdajci krvaviš,
Z Idrijeo srebrno žrtve ti vališ!
V morje sinjih valov mrtve si izdala,
S pesnikom vsoje (Gregorčič) si prerokovala.

V Idrijo, v Sočo, v Idrijco sem gledal,
Domoljubja vedno sem se jaz zavedal.
Čuj pod njo se peni in šumi valovje,
Ki srdito bije v ljubljeno domovje.
Domoznanstvo v šolah novih naj vzklije;
Žarneje naj solnce domovini sije.
Prod ovinkov tihih - Pivka še poljublja,
V jamo se Postonjsko jezna skoro zgublja.
Kaže ti prirode čudotvore same,
Diven - veličasten prostor je za dame.
Kapniki, kristali, svetli in pa čisti,
Pesnikov domovja Slavje to so listi!
Iskajoč poti Pivka po gerovju,
Vzniknila je v strugo vloženo v robovju.
Jamo je dolbila - sklade je dobila,
Vedno globokeje drla je nje sila.
S Soviča so rile kapljice v zemljó,
Tvorbe so postale kamenje trdnó.
Ogljika, kisline, apna tvorna zmes,
Strop, oboki, jame soj - so blesk zaves.
Stalaktitov soj - stalagmitov broj,
Blesk škrlatnozlatih dvorov je ovoj.
Kapniki, okraski zemljski izreski,
Duha in telesa so vsoji rezki.
Tvorbe so različne - stebri kapnika,
Žitja, bitja, srca dihov sapnika.
Leco, leva, slap, prestol, krstnik vzreš,
Tartar, zagrinjalo na Kalvarjo greš.
Kam bi ti pogledal? Kaj občudoval?
Svet in vstvarjenje sredotočje skal,
Lilij božjih soj jamoto krasi;
Pivke val pevkuje tihotajno nji.

Domovini Slavje - Avstriji ponosni;
Strun srebrnih glasi jo penijo rosn.
Plodonosna zemlja - polna si življenja;
Krasoslovja sojev, nudi nam Slovenja.
Blejško, Cerkniško, Klanško in Bohinjsko,
Jezero Krasi dol in plan dolensko.
Kamnik je zdravišče - tvornica smodnika,
Krasno letovišče tujcem je kot Ika.
Dom naj naš poraja - varčnost in krepost;
Pridnost reve vzklije prijaznost in norost.
Žitorodno polje - sadonosni vrti,
Vinorodni doli Kranjskih miz so prti.
Pere prod domovja reka Donava;
Z njo v soglasju Sava, Drava, Morava.
Vera narodnost naša bodi prava;
Da bo Kranjska vedno čislana in zdrava.
Plovi Bog in narod v Kranjski vojvodinji,
Domoljubje tli v vrli gospodinji.
Narodnost in vera poje naj dolini,
Vztrajajo naj sini Kranjski v vrlini.
V soju žarometov svita se obal,
Kranjsko se poraja čisto, kot kristal.
Naroda in vere stene mi smo ene,
Stranke treba druge menda ni nobene,
Složni med seboj vsi in vsak za vse;
V vojni in po vojni bije naj srce.
Sladkonemi čas - v zlatu koplje morje,
Vse beži v kraje, kjer še kmetič orje.
Vojna nas uči, kmet in plemič spi,
Drugo vse od doma kroginkrog beži.
Kamor se še orje, seje seme, žanje;
Morje le počiva, sniva sladke sanje.

Val se pne za valom - mara se ne zanje,
Premišljujem vedno žrtno blagostanje,
Kruh, polento vspije suho - dan je stanje.
Z bledimi obrazi plašijo me sence;
Delavnost in varčnost kiti naj Slovence.
Optimizem vara - pessimizem straši;
Socjalizem gloda mrliče s pristaši.
Nihilizem spi, dualizem bdi;
Dušo in telo z upi še krepi.
Kaj klerikalizem, kaj liberalizem?
Saj povsod se zre piramid in prizem!
Necessariis unitas naj bo;
Dubiiis libertas sporov manjših zlo.
Charitas povsod - naj poraja svod.
Viribus unitis geslo hrabrih bojev;
Osvojitve tvori, solnca zlatih sojev.
Čarometov sij - odemetov lij
Narod plemeniti - v sojih vzgoji;
Pridobi domovju zlatonosnih dni.
Longum iter est - per praecepta breve;
Efficax z vzgledi „Seneka“ navede.
Poetis omnia licent je balzam in maksim;
Le kritikom preti še starodavni Rim.
Otvoril bom Emoni zakrknjene kosti;
S svetovni vojni boji potres se obnovi,
Ki v vsaki duši vneti le do spoznanja sveti.
Prerokbe to so tajne - postanejo sijajne,
Nesloge plodni zal - rojil je kraj obal.
V Kremoni in v Emoni zaprti so duhovi;
Rešijo domovje novi naj sadovi.
Domorodni, zložni, verni duhoviti;
Strankarstvo le soje mirnih časov kiti.

Znova vstani dan - krasen in prostran!

Severa in juga si jekleni bran.

Prapor naš, naj krov domovine ščiti;

Blagoslov naj nov naša srca kiti!

KORAN

Bismi al-llahi erráhmani errahijni

Reci. V imenu dobrotljivega vsmiljenega Boga,

114 (Ljudje) Vsklikni: Jaz iščem zavetja v
[Gospodu ljudi,

Pri kralju ljudi, maliki alnnaasi,

Pri Bogu ljudi, il-llahi alnnaasi

Pred zlobno nakano podpihovalca,

Ki prsa vznemirja vsa polna uteh,

Pri džinih žavetja in pri ljudeh,

113 (Obzorje) Vsklikni: Zavetja jaz iščem v
[Gospodu obnebja,

Pred vstvarjeno zla hudobijo,

Temot bližajočih se črno vizijo,

Pred zlobo le spletke hujočih devic,

In pred nevošljivci zveni naj moj klic.

112 (Očiščenje) Vsklikni: Saj Bog je le eden,

Mogočen in svet vsegaveden, Allahu alssamadu,

Rodil ni, rod ga ni Eden, valam junladu,

Enak še ni njemu nobeden.

111 (Pogubljen) Vsklikni: So „Abu Lahaba“
[roke omahnile!

A kam bo bogastvo, ki so pridobile.
Kot žrtev nesrečna le v ognju gori,
Mu žena na hrbtu donša drvi,
Z privezano vrvjo okoli vratu.

110 (Pomoči) Vsklikni: Ko pride „Allaha“
[pomoč in pa zmaga,

In ljudstvo prešine že vera predraga,
Ti hvalo Gospodu zapoj - odpustil ti bode takoj.

109 (Neverniki) Vsklikni: O čujte neverniki
[trezno motrite,

Saj jaz ne častim, kar vi častite;

I vi ne častite, kar jaz častim.

Pa nočem častiti, kar vi ne častite.

Vztrajajte v vaši - vztrajam v moji (veri)

108 (Obilnost) Vsklikni: Obilnost smo dali mi
[tebi duha,

Le moli, spoštuj Gospoda Boga.

Pohabljeni sami so brez otrok.

107 (Sila) Vsklikni; Li njega si videl, ki sodbo
Sirote uboge - osorno lotil je; [tajil je?

Uboge je sitil odurno.

Gorje mu, ki moli preurno,

Bližaje Bogu se brezbožno,

Proslavljeni vidni pa hočejo biti,

Prispevke sirotam v silah hrotiti.

106 (Kurejšiti) Vsklikni: Trdnó Kurejšiti so
[zvezo sklenili,

Po zimi, po leti so potniki bili.

Naj hiše bi božje Gospodu služili,

Ki revnim jedil - zavetje deli,

A v strahu jim z brambo ob strani stoji.

105 (Slon) Vsklikni: Si videl, kako je Gospod
[tvoj prodr?

Kako njih naklepe je zvito zatrl,
Smo lastovk mi vojno v pomoč podkupiti,
Kamnjali so jih in z opeko smrtili?
Kot setev pokošeno plan smo obrili.
106 (Opravljujev) Vsklikni: Gorje opravljujev,
[preklinjevalu,

Bogastvo le zbira, številke prebira;
Popravlja dalji - življenje pretira.
Pa vržejo ga v ognjeni topič. - El-kótamah.
Kaj kaže, kaj znači ognjeni topič? - El-kómatah.
Ta ogenj je „Allah“ mogočni prižgal,
Da srca očisti kot lastni kristal.
Gori žrtonosno - plamenoma poka,
Kot - steber se vspenja v višine oboka.
109 (Večno) Vsklikni; Ob solčnem zahodu
Človeku le zlo je daritev, [molitev!
Izvezeti so verni resnično pravični in potrpežljivi.
102)Vživanje Vsklikni : Bogastvo, pohotnost
še jaše vaš tek,

Doklér ne pritira do groba vas beg.
Takrát boste smelo zatrdno vsi znali,
Spoznali in s strahom usodo priznali.
Osupnjeni boste vi gledali kraje!
Nevzdržni plamteči peklenski plamen.
Z očmi boste zrlí vi srd ves ognjen.
Izpričani boste kaj vživanja slaj je.
101 (Sodnji dan) Vsklikni: Kaj kaže sodnji bo
dan - kaj vsoden strašan?
Kaj kaže vsodni razsodni ti dan?
Kako boš poznal vsoj ti grozan?
Frleli ljudje bodo v mrvah do čolna
Rešitve - hribovje bo oskubljena volna,

Vesel bo, kdor imel dejanj bo shranjino
Zaslužnih, a pekel zapade z praznino
Zaslužnih dejanj - kdo razkrinka prepad ?
Objetje plamena trpičenja skad !
100 (Tekalec) Vsklikni: Pri tekmah tekalci
[prav brzo teko,

Z podkovi že iskre po tlaku kreso,
Za rano junaško se dvignejo v boj,
Z udarci prahu se vzpenja ovoj,
V sovražnem spopadu rohnijo v bitvah.
Uporen je stvarniku človek edini,
Spričuje to sam a upornež se hlini,
Blaginjam posvetnemu slaju se pini,
Ne zna li, da speči nekoč ožive.
Z grobov in odkrijejo svoje želje,
Takrat o Gospod bo razkrinkano vse?

99 (Potres) Vsklikni: Ko zemlja se bode
[drobila in tresla,
Zaklade bo svoje z vsoji odnesla,
Osuplo vprašal bo človek: Kaj z njo ?
Vse tek in pa tok odpovedala bo.
S prirodno v Gospodu navdihnjeno silo.
Vsi narodi tirjali bodo plačilo.
Za težo kdor mravljice dobrega storin se bo
[veselil;
Za težo kdor mravljice slabega storil se bo
[togatil.

98 (Dokaz) Vsklikni: Neverniki, malikovalci
[so znamenja vsa vsprejeli.
Poslanec Allahov tolmači obzorje jim z znaki
[in deli.

Ko znake očitne vsprejmó - začnejo se v
[stranke deliti.

A vera je prva - Allaha ljubiti - moliti, vršiti.
Dobrote. Neverniki malikovalci so zlobneži bitij.
A verni ki dobro vršijo - so biserivstvarjenih bitij.
Plačilo jih čaka - v Edena vrtih so vekomoj srečni.
Veseli z Allaham in Allah je z njimi mogočni
[in Večni.

97 (El-Kadr) Vsklikni: Vročili smo zoran v
[El-kadra noči!

Usodna prestrašna v sijajih je moči!

Ta večjo kot tisoč je mescev na sveti,

Na zemljo vstopili so angelci vneti,

Da z jutranjo zarjo ji svit prineso.

96 (Kaplja krvi) Vsklikni: Le čitaj v imenu
[Gospoda, ki svet je vstvaril!

Človeka s krvi je prilite pripravil.

Le čitaj: Gospod je zelo dobrotlji v.

Peresa uporabo ljudi je učil,

8 skrivnostnimi vedami ga spopolnuje,

A človek upornež se v duhu dviguje.

Še sniva bogastvo - imetje - dobitev.

K Gospodu edino je prava vrnitev.

Si videl hudobneža, ki je mrzil,

Služabnika božjega ko je molil.

Dobil izveličanja pravo je pot

Strah božji je kažipot sinjih dobrot?

Se zdi, da je človek lažnik in ti hrbet obrača

Ne zna li da Bog Allah vse vidi in čine poplača,

Če on ne odneha, ga bomo zlasali,

A laž iz obličja mu bomo prebrali.

Tovarišem znake ovadne če daje;

Pripeljemo brzo mu pekla čuvaje.
Ne ubogaj poklekni Allaha le moli,
95 (Fige) Vsklikni: Kier fige, oranče in oljke
[cveto,

Ob gori Sinajski prekrasno lepo,
Miru pokrajino motrimo povsodi;
Človeka le vstvarili v soj smo prirodi
Potem smo ga vrgli v globoki prepad!
Brezmejno plačilo bo vernikom sad.
Kaj meniš se dvomiš - da sodbe ne bo?
Le „Allah“ pravični sodnik je za zlo?
94 (Odvoritev): Vsklikni: Odprli smo prsa ti
[silno oblastno,

Odvzeli smo težo osrčje ti mastno,
Smo zmanjšali hrbta ti silni balast,
Povzdignili tvojo s sijajem smo čast?
Trpljenje veselje živahnost rodi.
Kdor tukaj trpi - se tam vzradosti!
Ko delo skončáš brž skleni roke,
K Gospodu obrni misli, željé in srce.
93 (Dan) Vsklikni: Pri dnevu in lestnemu
[solnčnemu soju,

Pri noči in zvezdic bliščečih ovoju,
Zapustil, zavrgel te ni še Gospod!
Tam boljši bo konec kot tukaj porod,
Gospod ti bo dal zadovoljnost srca.
Siroto te rešil je sredi gorja?
Ko taval si iskal je tebi zavetja?
Ubogemu dal ti je precej imetja?
Sirot zaničljivo nikdár ne zatiraj,
Prosjakom trpečim duri ne zapiraj,
Gospoda dobrote in milosti poveličuj,

92 (Noc) Vsklikni: Pri noči, ki s tminami se
[pokori,

Pri dnevu, ki jasno iz svoda blesti,
Pri njemu, ki ženo moža oživi,
Različen stremljenja in cilj je ljudi.
Pobožno živeči dobrote dele,
In veri muzlimski udano živé
Jih moč izveličanja stalno krepí.
A kdor le bogastvo imetja želi,
In vero v „Allaha“ božansko preganja,
Valovje nezgod se mu v hrbet zaganja.
Kaj hasné bogastvo mu - ogenj je tam.
Pristuje molitev edino le nam,
Smo „Alfa“ in „Omega“ vsojev, pogledjte,
Svarilo pred morjem ognjenim imejte.
Porednejši bodo v plamenu goreli,
Z lažjó so le v zmotah živeči noreli.
Pobožni ostal je pa nedotakljiv,
Ker rad milostinje je z blagri delil,
Za upe plačila še vedeti noče,
Obličje Gospoda le gledati hoče,
Nekoč zadovoljnost ga vradosti.

91 (Solnce) Vsklikni: Pri solncu škrlatnemu
[zlatemu soju,

Pri luni in sojev lestnih ovoju,
Pri dnevu, ki z zarjo se svita peni,
Pri noči, ki s tmino se črno poji,
Pri svodu in onemu, ki ga pripenja,
Pri zemlji in onemu, ki jo razpenja,
Pri duši in onemu, ki jo upodobil,
Za dobro - za slabo vporabno vgodil.
Vsa slaya mu, ki jo očisti k Gospodu dviguje.

Proklestvo mu, ki jo grdi in omadežuje.
Povsod o Thamudu so zlobno tajili,
Srditez grdi jih in psuje še v sili,
Poslanec „Allaha“ veli jim : „Velblode napojte
[za pot“.
So kite mu drli kaznuje jih vendar v zločinstvu
[Gospod.

90 (Mesto) Vsklikni : Prisezem pri Meki le
čuj poslušalec,

Okraja dežele si ti prebivalec,
Pri stvarniku divi ga vse vstvarjenje,
Človeka smo vstvarili le za trpljenje.
A misli, da ni več oblasti do njega,
Veli imam mnogo na svetu vsega.
Baha se, da njega ne vidi nikdó:
Li nismo mu dali za vid mi oko,
Čeljusti in jezik v dar govorjenja,
Smo tirali ga na križpotje stremljenja.
Ukrenil življenja ni prave poti,
Le soj dobrodelnosti se zrcali.
Jetnike rešiti iz sužnosti ječe,
Ob lakoti sititi borno trpeče;
Sorodne sirote in lačne z jedili,
Uboge drhteče obupane v sili,
Vztrajati z verniki v sojih resnice
Le ti so boritelji božje desnice.
Levičarji vero tajijo vsekdar,
Z objetjem ognjenim preti jim požar.

89 (Zarja) Vsklikni : Pri jutranji zarji - z
[desetmi nočmi,

Pri stvarniku v bitjah z vsemi rečmi,
Pri noči, ko ista se v temno ovije,

Razsodne prisega že kaka obsije ?
Si videl, kaj storil je z Adom Gospod ?
In z Iranom vtrjenim skoro povsod,
In takega v kraju ni bilo domovja
Z Thamudom iz Vade okrazki robovja ?
Potem z Faraonom, ki vojno je zbiral,
A ljudstvo izvoljeno v srdu zatiral ?
Provzroči je polno nesreč, kudobij,
Gospod maščevanja mu bič zavihti ?
Gospod je na straži s prestola motri,
Človeka li skuša časti milosti.
Gospod me še ljubi na to vskljuje,
Če skuša ga in mu oskrb omejuje :
Mrzi in preganja me reče Gospod,
Nikakor - ne čislajte dosti dobrot
Potem mladoletnim pristojnih jim dot
Lastite imetja in blagrov se v strasti !
A zemlja drobi se v mrve in plasti.
Gospod bo prihajal z duhovi po sveti,
A pekel ljudjem se bo bližal prokleti ?
Vsklikal bo človek - ne najdem zalog.
Življenja le on je oblasten vlog.
O duša skončala vsa dobra si dela,
Povrni nazaj se k Gospodu vesela,
Le vstopi s služabniki v dvore sijaja,
V vrt ki ga voda življenja poraja !
88 (Strašni dan) Vsklikni : Si čul obvestilo

[prestrašne ti ure ?

Obličja potrl izbruh bo iz Sure,
Trpinčeni bodo in mučeni v ječi.
V žerjavci ognjeni s plamenom goreči,
Iz vrlih studencev jim treba bo piti.

Z osatom in trnjem telo še krepiti,
Brez vsakih redilnih sitljivih snovi.
Porajal izvoljence božji bo sij,
Veseli od zemlje naporov po tu.
V vrtilih prelestnihu sad in medu,
Tam vika in krika in stika ne bo,
Življenja studenec sijaj jim se bo.
Tam troni so lestni, visoki,
Tam vinski so vrči globoki,
Stolice, blazine po vrsti stoječe,
Preproge razgrnjene soje kraseče,
Ne zro se na svodu oblaki velblodov,
Obnebjje je polno vzvišenih rodov.
In hribov prostranih visokih gora,
In zemlja zemljišč vodenih morja.
Ljudi opominja reditelj poslani,
Oblast vsa ostane na naši le dlani,
Izjemši do slabih nevernih ljudi
Sam „Allah“ kaznuje jih vsled hudobij,
V okrilje naj naše se vrnejo udani,
Računi so z njimi potem poravnani.
87 (Najvišji) Vsklikni: Proslavljaj Gospoda
[najvišjega ime,
On vstvaril - vpodobil na svetu je vse,
Določi, krmili, postavno vse sodi
In pašnike pašne razgrinja ob vodi,
Z zelišča zeleno odejo jih kiti.
A korana hočemo pridno te učiti,
Kar hoče - kar noče - on vsoje vsebuje.
Ljudjem izveličanje s tem olajšuje
Lepo opominja mi ljudstvo z vzgledi,
Svarila uvažuje boječi se vedi.

Hudobné odtegne se naukom obsedno,
A v ognju bo gorel plamenoma vedno,
Ne bode umrl in živel ne bo,
Očiščen vžival bo radost sladkó,
In tisti ki moli Gospoda Boga,
Pri nas le življenje posvetno veljá.
Posmrtno je boljši soj večnostno traja,
Uako razodenja knjiga vzgaja.
To Abraham Mojzes očitni trdi
86 (Nočno zvezda) Vsklikni: Pri svodu pri
[zvezdnih sijajnih nočeh !

Kaj zvezdic sjaj je - kaj blesk je vteh.
Podrejen čuvaj je sleherni duši;
Zato vstvarjenja mi človek ne ruši.
Iz vode vlit - z vsoji priteče,
Z oprsja iz ledja iz meče
Z oblastjo k življenju nazaj ga vpodobi.
Skrivnosti razkrinkajo vznešeni drobi,
Moči - pomočnika ne bode imel,
Obnebja ko svod Gospod bo odpel.
Ko zemlja bo žrela iu brezna odprla,
Razliko besed vsa tolpa bo zrla.
Igrače, zadače zbodljajev ne bo,
A kujejo še maščevanje in zlo,
Načrte vsebujem, zvijačno poslujem,
Odpusti nevernim, vdanost njih čujem.
85 (Zvezdni stolpi) Vsklikni: Pri nebu, ki s
[stolpi oboki okrašen je,

V obljubljenem dnevu ki vsoden in strašenje,
Pri pričah zapričanih vsode bahate,
Pobiti se bilí so drugi lopate
Gorljivih ognjenih peklenskih snovi.

Dotaknili so se iskr moči
So priča zločinstev do vernikov pravih.
Da „Allah“ mogočen, nazorov je zdravih,
On zemljo nebo vlada reči,
Mučiteljem vernih „gehena“ gori.
Soj vernim pravičnim so vrti, potoki,
Maščevanja in srd je Gospodov globoki.
Vpodobi - vstvari - pokliče iz groba
Ljubeče odpušča on sam je miloba,
Na sinjem prestolu vlada, kraljuje,
Kar hoče brz stori in vresničuje.
Si čul Faraonove vojne dogodbo,
Thamuda pristašev vsodno obsodbo?
Neverniki trosijo samo laži;
Pa „Allah“ zahrbtno jim z grožnjo preti.
Resnično častitljev je Koran na sveti,
Na ploščah je vdolbljen in shranjen v cvetji.
84 (Raztrganje) Vsklikni: Ko svod se obnebja
[če trga kroji,

Gospodu pokoren kot on mu veli;
Ko zemlje osrčje drhteče odpre se
Izmeče prvine vsebine odnese
Gospodu pokorna uboga, vstreže,
O človek, dolžnost do Gospoda te veže
Kdor knjigo njegovo - desnico prizná,
Vsmiljeno sodbo v področje mu da,
Povrne se k svojcem veselo domov,
Če knjiga se njemu na hrbet odprta.
Pogubljenca duša bo skrajno potrta
V plamenu gehene bo mučena strašno.
Veselo med svojci živel je skakaje
Na Allaha mislil vi niti na raje.

Gospod ga je videl in čislal v rodu,
Prisežem pri zarji večerni na svodu,
Pri noči in kar ji temoto priganja,
Pri luni ko polne se z biseri znanja.
Resnično da stanje sledilo bo stanju,
Zakaj ne vernjejo in so se v klanju.

PAŠA

Spravili pradedje dom so do prepada,
Vsmili se ga mati - pride v Čeples rada.
V dovetnajstem letu. Vodi jo ljubezen,
Kremenit značaj - delaven, železen.
Koplje, seje, orje zemljo izboljšuje,
Z doto kos za kosom plača in rešuje
Hišo, trate, njive, senožeti, grive
Rešila je mrtve - rešila je žive.
Celoskupnost hoče premoženja imeti,
Z božjim blagoslovom očetnjavi sveti.
„Z Gatteja ustanovo“ rod je okrasila,
V študjah me podpora precej je krepila.
Oče samouk nemško me je učil,
S šibo me na delo češče je podil,
Skrival sem se v slami, v kotih in v kleti,
Bal sem se volov v jarm trden vjeti.
Hodil sem v Davče k Jemcu v gostoljubje
Blago rodoljubje - blago domoljubje.
Čisla, hvali, graja pesnike ves svet,
Narodov so cvet - za blaginje vnet.
Na domača tla stopil sem jaz z Scottom,

Z nedosežnim umom - čepel sem za plotom.
Kolovoz v kozolec z grobljo sem vzdignil,
Pegaza po hrbtu z knjigami sem švignil.
S šolskimi otroci vozil sem robovje,
Od vseh vetrov - za mogočno krovje,
Svežih belih lic - črnih lepih las
Smeje se cvetoči rajski jim obraz.
Narodni je glas Čepleskih otrok,
Strah jih božji spremlja - dobrotljivi Bog.
Vse živi se giblje - vse se veseli.
Stvarnika nebes ljubi in časti.
Jzpod grma skoči dolgokljuna ptica,
Trst obdaja morska, višnjeva vodica.
Slavospeve pojem Škofju - Trstu - svetu.
Vzrastel sem krepak - v varstvu naših gor.
Porezna in Škofja, Kojce, vaznih zor.
Svital je gorovje, dol in rodni breg,
V zametih zametel hišo nam je sneg.
Kidal sem in kidal s šubljo li lepato,
Vozil sem robovje - težko in robato.
Klatil sem orehe, nove zasadil,
Debla vrt kraséča lipe sem klestil.
Smukal sem jaz, smukal listje raz vejovja.
Lip, jesenov, hrastov, hitil sem rogovja
Naših molznih krav, volov in ovac,
V hiši smo imeli polno pitk in rac,
Mačkov, psičkov, vši, bolh, stenic li ložcev
Znaj kraljestvo božja, soj je le vbožcev.
Bil pastir sem dober - malo takih ima
Naša rodna zemlja, priča lahko zima.
V skedenj sem nabasal detelje, otave,
Vinkov in sena, vse za naše krave.

Zidali smo hišo, zidali kožolec,
Plaho je pridirjal iz Ržišja lovec
Harmel, llovlar stari že Jeram
Pasli so nam dušo - svet je verski plam.
Prva dva kaplana, tretji bil dekan je
S tem otvorim pašnik - duš Čepleskih sanje.
Grela me je peč, vitre sem za kože.
Za nahrbtnne noše rezal v cvetju kože.
Čislali gospode mi smo kot bogove,
Svet jim zlobno kaže zdajci rogove.
Mlatil sem jaz, mlatil ajdo; rž, pšenico,
Ječmen, ovs, sočivje, pasel sem drobnico.
Krave, vole, koze, ovce in teleta,
Blažena pastirska - zornolika leta.
V Cerknico Zapoška - mirno pridrvi,
Tam poslopje novo šolsko zdaj stoji.
Zidali sodišče zraven so vdobno,
Staro vse se vmika, raste novodobno,
Cerkev sv. Ane, svetega Jerneja,
Farna prva - druga mirodvora meja.
Hiše so ob produ Cerknice deroče,
V rožnem vencu krog so vasi in koče.
Ob pobočju Škofja - Porezen in Lajš
Za priboljšek jedli kašo smo in rajš
Štruklje, mlince, bob, žlikrafe, lizanje
Če ženjica klasje žitno pridno žanje.
Narodna jedila polna so skrivnosti
Polna so svaril, radosti je dosti.
V Breah moja mati bila je doma,
Toraj sem Cerkljān hribovskih gorā.
Sinko Čepležan - očetnjave Slave,
Tiček zaostali matere narave.

Breo dajo meni skoro v vsaki vasi,
Čudni se življenja našega zdaj časi.
Brez dvorišča gradič - brez gradu gradišče,
Plava še nad Cerknom vsojev mi svetišče.
Po dolini voda v strugi tihi teče.
V vsaki hiši mati že potico peče.
Za zidovjem hiš vinska trta rase,
Kolodvor obeta novih sojev čase,
Da otroke vaške v jeseni napaše
Vesna že na konju mimo hiše jaše.
Šibe vaje otrok smeje se ne joka,
Ko ga vsoda tepe poskakuje stoka.
Sv. Nikolaj nas je počastil,
V škornje nam je šibo brezovo vsadil -
Jabolk in orehov poln je klobuk,
Na vipavki naši glásil se je čuk.
S svečo, srečo vrgel sem v očetov grob,
Hočem da vsklije bakelj žarnih trop,
Sinja rž se ziblje, klanja se mi klasje,
Očetnjava naša, domorodni glas je.
Žvrgoli škrjanček v zraku poje tič,
Zlatoklaso žitje se ne zmeni nič,
Vozi v zarji jutra se rumeno solnce,
Peljejo konjiči v vojsko zlate lonce.
Žarnooke zvezde pašnike zlatijo,
Solnce žarkozlato nemo zre visijo.
Rose čiste, hladne, srebrnijo trave
Cvetja in zelenja radostijo krave.
Lilija že kelih zlati, ti ponuja,
Pij naliž ga pesnik! - poje nova struja,
Čepleski studenci vsi so oživelj,
Mitro so na glavo modro ti pripeli,

Zjutraj in zvečel pel pastirski rog je,
Vso na zemlji priča, da v nebesih Bog je.
Kazala mi mati moja je v nebó,
Govorila duši moji je sladkô :
„Nad zvezdami Bog - oče tvoj prebiva,
Čednosti, kreposti narodom naliva
Strasti pokori, z vojno obiskuje!“
Kukavica, sova - vedno ti pevkuje.
Vodopivec, Širca šolo sta imela,
Tam kjer vitez Močnik snival je vsa dela,
Matematike, zemlje merstva spise,
Dala moji duši prve sta vtise,
Črk in stavkov, stihov, stariši vzdihov,
Vgojo slikovito pesniških navdihov.
Umotvor, umetnost, soj je poezij,
Milost in narava narod vzgoji.
Pesnik in umetnik vzbuja duši čuvstvo.
Z lepotičjem kiti narodov vseh ljudstvo.
Rast, obraz in stas nosim jaz očeta,
Mati mi v srce pamet, um vpleta.
Zrelo je že grozdje, zrela je pšenica
Čaka te gorica muz vseh modrica.
Vzemi dete to - vzgoji ga lepo !
Prišlo bo za tabo enkrat v nebó.
Rekla mi je mati, z rožnim vencem v roki,
Čudil sem se duši v mišljenju globoki.
Mene več ne bo - gledaj v nebo,
Da domovje rešiš sinje in sladko,
Trst mi zdaj ugaja - polno je sijajev,
Polno je migljajev raj je tukaj rajev.
Kraj Cerkljanski del Avstriji učenjakov
Polno je duhovnov, vradnikov, junakov,

Klasikov poštenih, narodnih in vernih,
V boje za domovje - sinje Slave dirnih.
Z uma mečem, s srcem, - dušo in s telesom,
Skriva smrt se lovcu vedno za drevesom.
V šolo in na pašnik - to je bil naš glasnik,
Časnik vsakdanji Čepleski je pašnik.
Tepli so nas. topli v šoli in doma,
Vzgoja srednjeveška srečo zdravju da!
Nosil sem jaz, nosil listnike in kaše
Skrbel sem za naše ovce in za paše.
Tresel sam jaz tresel - tepke in butire;
Hobovke, kravojnce blejke in satire,
Vampajce, slive, vrhovke in vipavke,
Kosmativke čespe. Pisem stihe - stavke.
Vodovod (acquedotto) je poln - žubori sijaj
V samovarju vre moj večerni čaj.
Piskal sem z piščalko - glasno sem zavriskal,
Zgubljeno ovčico sem po gozdu iskal.
Koš drvi, polen, jabolk, češp in hrušk,
Svetu sem optal polno strelnih pušk.
Poje muza, poje, skrivni spev žgoli,
Zemlja in nebo, morje, vse drhti.
Išče muza, išče, novo ti svetišče,
Pesnikov križišče - vtihne noj plesišče.
Plešem tango, plešem v Trstu vsak večer,
Z tesero jaz iščem v rokah toplomer:
Kruha, olja, sira, makaronov, mleka,
Golaža, polpet, riža, duši leka,
Hrane domišlija, hrepenenje plodno,
Domoljubje rodno se vrši vsodno.
fanta fantazija, pokopala si,
Leva domišlija - vzgojila si,

Hrepenenje domovine sij.

Kosil sem jaz, kosil vrnico in otavo,
Bruhnil srd iz žrela - je smrdljivo lavo.

Vojsko pasem, vojsko, narod naš slovenski
Domovini udan - svet je rožnovenski -

Naroden premalo, kaj bo z našo skalo?!

Krvolitje drago bo še mnogo stalo.

Smo prevzeli službo pašno oh že davno,
Stari sedem let gledali smo v Ravno,

V Labinje, v Novake, v Poče in Trebenče,

V Jagršče, v Šebrelje, niso prazne čenče,

V Oslico v Planino, v Vogel, v Tuškov grič

Feniko je najlepši zlatokrili tič.

V Črnoprst, na Krn, v Bevkov, vrh Triglav,

V Jalovnih, na Kopro, v Lajše, bodi sdrav.

Čednost bistrumje - božje so cvetice,

Po drevesih gozdnih žvrgolijo tice

Jakec, Mihec, Blaž pasli smo govedo,

S krasno pastorico vso voščansko čredo.

Čredniki smo bili vsi pastirji čili,

Vsi so nas ljubili - vsi so nam snubili.

Koplje pesnik, koplje se v penečih valih,

V biserih jadranskih v sojih in kristalih.

Srne, jerebice, pave in fazane,

Pasem zdaj po svetu raznih tičev stane.

Svetohlinstvo, laž nosijo seboj,

Srčni in prijazni vendar so z menoj.

Pavi in fazani kitijo dvorane,

Zajci, race, gorske pitke, so zaklane,

Svetega duha - pašnikov so radost,

Seme božje, cvetje je pastirska mladost.

Angeljev so ljubčki dediči nebes,

Peljejo govedo v hudi uri v les.
Naokoli večnost - zrem samoto tajno;
Duši moji sviram melodijo bajno!
V moji knjigi najde učenik izrazov,
Svečenik dokazov, oče, mati vkazov,
Vera sojev zlatih - narod bojev novih;
Vse se skriva v jarkih po bržinah rovih.
Nad zelenim grobom materinem prahom,
Toži pesnik mahom - muzi svoji s strahom
V svojih poezijah bolest in britkost,
Mati mu izprosi pridnost in modrost.
Poluglasno kašlja, mati pokašluje
In po svojem sinu vedno poprašuje.
Živa urav - narave - matere je slika,
Duhovita polna cvetja je in mika.
Gibčnega je stasa - milega obraza,
Jasnega je glasa polna vsa je krasa.
Skrb za domovino skrb za očetnjavao,
Večno, časno družji, moli zre v naravo.
Noč in dan molila - k delu nas bodrila,
Kregala sva se skupaj sva molila.
Poezija dvojna, poezijó keti,
Sveto in posvetno združeno je v Leti,
Zmanjkalo je vina - skoro že v kleti.
Blagor je otroku - materi enaki,
Če vzklelo seme z božijmi je znaki.
Oče Joahim - mati mi je Ana,
Hči Marija moja dražestna je rana,
Slikarji umetni - pesniki so z liro,
Tekmovali vedno vglazbiti to miro.
Rana ta me skeli, vedno me boli,
Matere več ni - morje se smeji.

Zvezda morska bajna kažipot si mi.
Slabega storiti nikdar se ne sme,
Bog je večni oče - on vse vidi ve.
Kar se vjema z voljo božjo to storite,
Slušajte očeta, matere molite.
Kdor spozna, ta ljubi, moli in časti,
Stvarnika očeta smotrno slavi.
Putifarka grda v hišo se priklati,
Z mojo ljubo muco v Trstu se pobrati.
Makabejska mati - materam vzor je,
Z božjo pomočjo srpe klepje, orje,
Tri sinove v vojsko ljuto je poslala,
Sama pa v svetišču moli kraj obala.
Judita odseka Holofernu glavo,
Reši s tem domovje, reši očetnjavo, -
Deva Orleanska na grmadi tli,
Za domovja čast - plam jo vžepeli.
Estra stopi v zakon z perzijskim vladarjem,
Narod obvaruje, reši pred viharjem.
D'Art Ivana narod v srčnosti navduši,
Spore in sovraštva gonje, vse zaduši!
Viterbska Rozalja v brambo domovine
V tabor gre sovražni - meče jim izvine.
Karolina Korda polna blagih čuvstev;
Strahovlado Francje reši sloje ljudstev,
Krvnika dežele Marata vbije;
Mir domovju rajski z mečem brž zasiže,
Čednost - bistrumje materine cvetko,
Bajte krste s slamo so v klanc visele;
Kmečke pa ob eesti nevi so slonele,
Polpodrte stare gostoljubja strehe,
Brez dolgov kmetije studile so grehe.

Kras Mrkuš, Zapoškar, Luka, Bočer, Zima,
Bajtarje in kmete moja muza rima.
Šemče, Bregar Blek, Leskovec, Pulin,
Mrtelja, tonklja, iz Cerkljanskih lin.
V Bajt, Poljane, Palenčk, Črednik in Oblak
Šemčk, Marinkave, drugi muzo ima vsak.
Prosi, nosi, kosi, orje, seje, žanje
Žito in seno - grabi ljubi sanje;
Krste smo nosili - zraven smo svetili;
Prste smo rosili - s srebrom srebrnili.
Strah, modrost, krepost, um, razum in pamet;
Vzdržnost in pravičnost up, molitve, žamet
Nad, so naših čaj - Čeplenski značaj
Trsta so sijaj - svedoči naraščaj.
Romar zemlje znaj - čaka te migljaj.
Māne, Tekel, Farez - vera, up, ljubav;
Duh telo združuje - vsojena prav.
Delaj, orji, sej kliče izmed vej;
Slavček in skrjanček mene rad imej.
Prepelica poje - ped pedi, poglej;
Uro ključ in luč vedno sabo imej.
Svet brez petja ptic - ni več božji gaj;
Gozdič brez dreves ni prijeten kraj.
Pod vasjo gre cesta - preko vaških njiv;
V Lužco in na Južco do vrtaških griv
V vasi je studenec - boč krasan stoji;
Čeples vas krasi ljudstvo okrepi.
Bočerjev studenec, boč je to vaščanski,
Črednik tu napaja in ves ljud špartanski.
Kolovozen pot vodi v senožeti;
V pašnike zelene kjer je vse v cveti.
Raznovrstni zvončki vrtič naš krasijo;

Vrtnice dehteče daleč krog dehtijo.
Pri studencu vaškem zbrane so deklice,
Brhke, zarnolične, sojne krasotice.
Mehki ljubki glasi so le v naši vasi;
Čarodejni krasi z biserov so stasi.
V krasni svetli noči zbirajo se vile
Vodne pri studencu slačijo se tajno,
Vpletajo si v kodre v kite dolgih las,
Bisere kristalne lišpajo si stas.
Plešejo koló - rajajo po vasi,
Domorodja glasi - narodni so krasi.
Žuborijo valčki bistrih vod v boči;
S kamena na kamen v vsaki vaški koči.
Moli rožni venec glasno hišni oče
Z vso družino zbrano, joče se otroče.
V zibki hoče mleka, leka, rasti teka;
Bela smrt objemlje vsakega človeka.
Klanjajo vse bilke, travje se lijaku,
Biserno plodijo v urnem se rastljaku.
Kaj šumljajo listi? Kaj šepeče veter?
Krst je bil že krsto meri zlobni meter.
Nad vasjo se vspenja Krasovo bregovje,
Zvano Kras križpotje - gnezdo tam je sovje.
Na Kržišču vije v jelšovje se pot,
Vovšje zove kraj naš domači rod.
Vtrjeno križpotje nad vasjo Čeplesko
Z naših lip jesenov je plotovje hesko.
Pot je v senožeti v pašnike zelene,
V spodnjo v zgornjo vas čolje kamenene.
Kitijo križpotje - skaloviti klanc,
Kras bregovja, tabor dviga se vrh šanc.
Pod velikim Robom strašilo je vedno,

Trgajo se more za pravico dedno.
Na krožadi stal dvorec je krasan,
Trle so tarice v jeseni tam lan;
Vsojenice jezne rob so razdrobile,
Švignile iz njega so ognjene sile.
Vnela se je vojska stražna in velika,
Pleše tango ples - Čeples z njo vsa klika.
Trst je poln vstika, mika, slika, vsklika:
Sela in vasi, mesta, zemljo, morje,
Preobrazi meč, - svet zdaj vse preorje
So požgale vas - so požgale kras,
Pravi šumnih valov meni morski glas.
Trese vdinja se, trese drevja listje,
Pada in odpada v zemljsko obistje,
Pesnik sem poet - pedeset že let;
Klanja se mi svet klanja se mi cvet.
Hodil sem brez ure - črez skalovje Ščure;
Plešast sem in siv, čital sem vse sure.
Korana mi znan Kalamon je slavni.
Kalomon mi znan je pesnik vedno žanje,
Ker izdaja sanje amor ljubi znanje.
Materina šola je najboljša šola;
Žrtve vse varuje - olla in razkola.
Evterpa, Klija, Talja, Melpomene, Errata,
Kalijopa, Uranja, Tersifora bogata
Šle so za menoj muze milooke;
Zemlje in nebes dale so mi stroke.
Bilo je devet božjih krasotic;
Narodov in ver - vzor in soj modric.
Zadnja me popelje v blažene Atene;
Vojno mi svetovno dalje razodene.
Sinko moj ko čital boš ti poezije

Rudečica, radost rajska te obsije !
Zdrava si kraljica naša pomočnica ;
Si pastirjev mati sojev krasotica.
Gledajoč to sliko čutim v sebi silo
Nadnaravno božjo pesnikovo žilo.
V svetlobelem pasu Rimska cesta plava ;
Tisoč, tisoč zvezd s sojem jo obdava.
Tihe in oprezno kakor sladke sanje ;
Prišlo je kesanje prišlo je spoznanje.
Mati mi je rekla, da sem njeni sin !
Vgibam vse življenje mučim si spomin,
Kje, kako se kupi Slave vrli sin.
Grob vrsti se z grobom ves zaraščen s travo,
Ustajenja čaka - narod vsak z naravo.
Vojna mu pripravlja ublažuje pota
Svoboda, prostost, gre v ovinke kota.
Duša večno traja vzvalovi v večnost,
Bojem mi človeškim voščimo vso srečnost.
Klas Čepleskih njiv - glas Cerkljanskih trat.
Idrijski, Goriški, Tržačanski sad,
Vitežki, lananski, celovčanski meč
Pesmi in pesnitve moje srebrneč.
Vpleten v kitò cvetja - s soji je vizij,
Starodavnih mest, zlatih poezij.
Tu sem se učil - tam sem jaz počival ;
Sadje sem po morju v Ameriko porival.
Komenski, Podmelški, Nekrópolski, krasi
Jagrški, Prvaški, lovov prvi časi
Zápotoški, Banjski, mačje godbe glasi,
Senožeti ravnih vekoviti krasi.
Vse v girlando z cvetjem rajskim jaz opel sem,
Muzo, muz božanskih pesniško objel sem.

Viteško spočel sem rojstvo, smrt, življenje
Večno vstajenje! Venča vsoj bogove
Z zlatolaso vesno odpre jim grobovo.
Težke šole, težke - knjige učne težke;
Službe še bolj težke, poezije veške.
Sveta leta sveta - v večnost so mi všteta;
Pašnike krasi sveta naj prosveta.
Očetnjava Slava! Vse na svetu mine,
Soj je le mladine - duh jo moj prešine.
Domu bil sem hlapec, oskrbnik, pastir;
Zraven še učitelj svečenik za mir.
Narodov jezikov, plodonosnih stikov.
Pasel sem jaz, pasel v pašnikih Čepleskih
Pri vremenih lepih v gromih, v bliskih, v treskih.
Božič, Novak, Levstik, Jnglič, so učili
Z Juvanom detinstvo naše so razvili.
V Idriji sem dihal z muzami zefir,
Živega srebra - z nardo pojen vir.
Sv. Ahác, akacije meni so svetile;
Poezije svete - vekovite sile.
Umotvorov večnih duši, umu srečnih,
Z uporabo sredstev blaženih in lečnih.
Pasil sem jaz, pasel v prvi vrsti sebe;
Muza moja brska zdaj, po zemlji grebe.
Dviga se v višave svet ves premaguje,
Tisti je junak - ki se sam zmaguje.
Svet prezira ljud trobi v lastni rog;
Se mrtviči tiska z abstinenco Bog.
Duh telo mu vodi svod mu plameni
Pero, meč in plug - zrak, voda, kri.
Plug mi dal je kri, - voda daje meč;
Bistroumja pero svita zrak iz ječ.

TRST.

(Dalje.)

Oglej si romar zemlje - zdaj drugi lepši Trst;
Obrila kraška burja po ulicah je prst.
Baron Žiga Cojz je oče, varuh slovstva
Literature naše a Trst branik je svojstva.
Prekрасne očetnjive svetovno mesto seme,
Je narodov prosvete, preganja večne teme.
Elektrika in para poraja zdaj svetove,
Razburkane nestrpne grobove in rodove.
Promet svetoven, splošen postal je s parobrodi,
Vrvenje, tekmovanje nastalo je med rodi.
Oddaljenih dežel pridelki sadeži,
Raztekajo po svetu se skupno z madeži.
Prihaja na svetovna tržišča cvet blaga,
Neznanega vse novo se kupi in proda;
Zato je v Trstu vedno na prodaj čednost, strast,
Napredek in propast - duhov različnih past.
Tu divide je geslo - et impera je teslo;
Oblasti vsaki veslo je to koristi neslo.
Propalost - hudodelstvo, zakotno se potika;
Vlačug je cela klika - kam došla je omika.
Vse hvalevredno hvalim, vse grajevredno grajam;
Z trgovstvom, z obrtništvom rastljak Tržaški
[rajam.
Večerno solnce zlato potaplja se v morje
In zvezdice večerne že lišpajo obzorje.
Se mesto razsvetljuje, pomol se napihuje,
Prirodo obožuje - hudoba se bližuje.

Valov penečih jeza v skalovje brega buta,
Na morju sred viharja besni nevihta ljuta.
Kako se bliska, treska - grmi, buči, šumi;
Ves valolom se ziblje ko morje se peni.
Sovražnik grom topov valovje vznemirja,
Po svodu zdaj pridirja letalo vsoj primirja.
Variatio delectat - spremebla radosti;
Posvetno vse izgine, ostane božji sij.
Vi čarokrasni dečki - ve milooke deve;
V svetiščih sn Vam skrite vse materine reve.
Britkosti in nadloge to „Corso“ dobro ve,
Po ulicah hoditi po noči se ne sme.
Soj stari, srednji, novi Trst je vedno isti;
Praveški zgodovinski svedočijo nam listi.
Valovja ga škropi jadranskega zaliva,
In milosti usoda božanska mu odkriva.
Na morju sred viharja se bliska in grmi;
Nevihta to bo strašna, vse morje se peni.
Potaplja solnce v morje se v nardi in dišavi,
Prikaže v mesečini priroda se v goljavi.
Propalost, sramežljivost po Trstu se sprehaja,
Strah božji iz svetišč svetinje naj obdaja.
Tu narodnost in vera se smatra za kupčijo,
Vse družbe tajne s sredstvi zvršujejo misijo.
Le soj, srce, bogastvo utrinjajo vizijo.
Prisega strast kreposti in morje zemlji boj;
O Trst branik domovja - na straži hrabro stoj,
Duhovi se valijo - duhovni vsi molčijo;
A čas zahteva novi računov revizijo.
Svetišča, samostani so naša odkupnina,
A kje je naša hrana - kje duš je vžitnina.
Govori morje sinje kam dete si mi skrilo,

Najlepši Trsta kras slovenskih solz kadilo.
O sinko moj pobožni - o hčerka moja brdka;
Nedolžnost je srcá najlepša mesta tvrdka.
Trst poln je stremljenja in poln hrepenenja;
Pričakovanja sojev in lestnega življenja.
Svetišča so vseh ver vseh narodov jeziki;
Nebesa so vsa jasna s krepostmi Trsta v stiki.
Slovenski rod je čislal očetje jezuitje;
Ker najdel je v njih edino še zaščitje.
S pravičnimi ukrepi - povsod enakopravno;
So narodom delili duševno hrano pravno.
Katoliških načel zaščitnike vzorne;
A mestni svet jih psuje kot vsiljence vporne.
Da mešajo v stvari posvetne se pereče:
Da niso v zvezi z stanom izživajo nesreče.
Zatre sam papež Klement - to družbo duhovito;
Ki svetu je svetila z gorečnostjo prikrito.
Kot ovce vdomačijo - volkovi grabežljivi,
A orle pomladijo - nazori svetov krivi.
V tem zmislu zsklikuje redovni poglavar;
Frančišek Borgja slavni, ko jim preti vihar.
Do „Chiozze“ v Aquedotto gre morske roke dlan;
Se razprostira mesto na vzhodno ravno stran.
Od te strani obokan podzemski vodovod;
Potrebne vode mestu donaša pitni tok.
„K Kjadinu“ in „k Rocolu“ v okoličansko vas;
Razširil se je mesta sedanji čarokras.
V dolini med Farnetom in med Kjadinskim
[vrhom.
Med Suhim mlinom dalje sv. Jakobovim vrhom.
Iz jutra gor do mesta priteče reka ključ;
Pri voltih se pridruži mu potok brežnih gruč.

Se zove stari breg li starobrežni potok;
Ki daje ključu moč vodovja čvrsti dotok.
Narašča se narašča obočja stari breg;
Vodovje se peni - ko taja gor se sneg.
V objemu časov sreče se ključi do zahoda;
K jadranskemu zalivu ga tira vsa priroda.
„Torrente“ zval maggiore je Kandler reko ključ;
A drugemu potoku ni dal imena luč.
Sanjavi v domoznanstvu o neki tretji reki;
Ki v Trst priteče skrivno s podzemljskimi teki.
Let šestdeset pokrita sta mestna dva potoka;
Z obokanim zidovjem ju krije mestna roka.
Po ulici Torrente gorovja ključ drvi;
Skoz Stadion stari breg vsojeno drči.
Okolica je breg - a mesta soj je ključ;
Življenju, odnošajem, volitvam, šolam luč.
Kvarljivi smrad sta zdravju razširjala potoka;
Po novem mestu v jugu se znalo ni vzroka.
O zdravstvenih vzrokih nikdo ni razmotrival,
Pokritja priporočal, da sveži zrak bi snival.
Deželni poglavar „grof Stadion“ svetuje;
Po sklepu zapove obokati vse struje.
Le ulica slovi moža meščanov diko;
Slovencem hotel dati je narodno omiko.
Prepričan, da mladina le v rodnem vstiku vspeva;
A žalibog je Poljska uradnika vzela.
Šest let je tukaj živel - za blagor ljudstva vneti;
Slovel je tam enako naj večna luč mu sveti.
Vse rože, rose, mane kot srebrni so valčki;
Peneči se lovijo na produ ribe malčki.
Naj straši moč viharja - naj grom na grom
[vdarja;

Valov morja ne vžene šrčnost še mornarja.
Po svetu srečna hodi - te angelj božji vodi;
Moj up je šel po vodi, me čaka še na prodi.
Usode nove vsoj - ljubezni, nove soj;
Od pamtiveka traja ljubezni jeze boj.
Še sredi „Acquedotta“ vodovoda košato je drevo;
Mladik in vej vse polno kostanja mnogo bo.
Tam zbira se mladina, motreča nežni cvet;
A meni je odklenkal že z listopadi svet.
Po morju čolnič plove - na barko kliče strel;
Glej romar zemlje jadra valovje je objel.
Marije Pomočnice svetišče se razvije;
Tam na planjavi Lipski nasproti je škofije.
„Sv. Anton Padovanski“ kristjanil je ljudi;
Na Portugalskem mož se sveti porodi.
Trdi se, da svetnik je v hiši prenočil;
Ta dom se je pozneje v svetišče posvetil.
Popotni sv. Anton izpreobrača ljudstvo;
Tu v Trstu prenoči in vnema versko čustvo.
Asizijski mladenič Antona vzgoji;
Oba Tržaško mesto svetnika zdaj časti.
Francišek, frančiškane in kapucine vodi;
Sv. Anton stari, novi obrača verne vsodi.
Pridružen bil je cerkvi redovni samostan;
Očetov frančiškanov - odpravljen je že v stran.
Prenovljeno so cerkev Mariji posvetili;
A sv. Antona so v novo preselili.
Oltarjev sedem kiti Marijino svetišče;
Veliki šest je stranski - kot kaže jih zidišče.
Muzej je „Vodovod“, muzej je „Miramar“;
Muzej je vsak pomol in Corso cvetni dar.
Visoke, srednje, nizke in vsakovrstne šole;

Muzeji so modrosti podobe, sohe gole.
Glavar deželni Stadion je osnoval muzej;
V svetovno vojsko Trst mogočni ti poglej.
Dinastičen si bil - dinastičen ti boš;
Evropskih inozemskih orsrče si ti rož.
Devet je bilo krasnih božanskih krasotic,
Različnih narodov in ver vzor modric:

„Evterpa“, „Klija“, „Talja“, „Melpomene“,
[„Erata“,
„Kalijopa“, „Uranja“, „Terpsihora“, „Poli-
himija“.

Hodile za menoj so muze milooke;
Ponujale nebes in zemlje so mi stroke.
Umetnosti, učenosti, bogastva in modrosti;
Prešini so Duh z darovi me kreposti.
Uránija naj sprejme me v čarobne Atene;
Ljubezen razodene in s smrtio me odene.
Tržaçani imajo sprehajališča tri;
Razkošje siromaštvo vse kaže blesk in sij.
Za slovstvo, za trebuh - denarja našim ni;
Do sv. Jerneja do sv. Andreja,
V Boschetto smoter vseh je blažena aléja.
Madonna delle grazie - Marija Milosti;
V armenski cerkvi slavni razgrinja veš svoj sij.
Sezidala na stroške armencev se je vernim;
Z pridruženim poslopjem vzgoji prav primernim.
Kjer zase za mladino všolano skrbijo;
Mladeniče sinove bogatih vzgojijo.
Dijaki vsi nosili obleko so enako;
Profesorji, profekti redovno istotako.
V okolico, po mestu so v spremstvu le hodili;
Gimnazijo, realko so imeli v lastni vili.

Krščanska vera prava edino jih krepi:
Preganjanje po sveti jih daleč zaloti.
Omikan izobražen narod so Armenci;
Imeli svoje kraje so v Palestine senci.
Mahomedanstvo Turki jim vsiljujejo;
A vtrjeni v veri ves Izlam psujejo.
V edine, needine - Armenci se dvojijo;
Za papeža brez njega osamljeni živijo.
So skoro kakor Grki imajo svoj obred;
Bogastvo in imetje krasi trgovstva cvet.
Zjedinjeni spozuajo vsi papiža glavarja:
Vrhovnega obred razkol in srd viharja.
So sploh katoličani enako kakor mi;
Razliko kaže samo le ceremonij sij.
Armenci ti so zvani Melhitaristi vsi:
Melhitar - tolažnik - armenstva se glasi.
Povzdiga narodnosti v književnosti skrita,
Je slovstva sila živa - je iskra vekovita.
Ustanovil Melhitar je v Carigradu družbo,
Povzdigniti če narod za višjih vstikov službo;
Da pride do omike in narod do veljave,
Ter z vero duhovito ohrani soj si slave.
Iz Carigrada v Trst - v Benetke in na Dunaj,
Povsod so ustanovili tiskarstvo, šole, zunaj.
Zatirali so Turki armenski čili rod,
Postavili zapreke povsod so vedi v plot.
Godilo se Armenceem je skoro kot Slovencem,
Domovje zapustijo po svetu z rožnim vencem.
S trebuhom in za kruhom usoda jih podi,
Nebo jih sinje večno le z vero tolaži.
Armencev živo vero in narodnost mrzili,
So krvoločni Turki jih kot zverjad podili.

Slovenci so lojalni, dinastični in verni,
A žalibog premalo so narodni - obzirni.
Bojijo se razmere se bratijo z vsemi;
To muza ti zameri za to si k srcu vzemi.
Opešali so v boju - godi se jim še huje,
Ker nočejo probuje jih snubijo vse v struje.
Ta hujska proč od Rima a drugi k Rimu rima,
Nebes za vas premnogo nebeški oče ima.
Ta „konjaka“ nalije, a drugi ga izpije;
Obema solnce božje le v tajne žepe lije.
Deset let sem prevajal svetovnih duš vzore.
Pevkuje duše val zdaj lastne umotvore.
Kalisterjeva hiša napis slovenski ima,
Vodovje skrito v strugi - Slovence naj zanima.
Vi Kraševci, vi Brici, Vipavci, hribov strici,
Iz src, iz usten vaših naj glasi, vzdih, klici:
Vzklijo zdaj slovenski - domovju veri v čast.
Naj prapor vaš kroti brodovja besno strast.
Svetovna vojska vžgala duhovno vojsko bo,
Ko narodnost in vera - na prodaj zopet bo.
Napraviti je dal slovenski bogatin,
Kalister Janez dom - deduje naj ga sin.
Slovenskega domovja vzorni gospodar,
Ki narodnosti vere ohranil naj bi dar.
Nek čudesni vetriček, prta se v valovje,
Vkrca se v skalovje - življenje skoro lov je.
Zboli, umrje mož, ni bilo njemu dano,
Seliti se v hišo nanovo sezidano.
Ponosen, imeniten slovenski bogatin:
Ohranil je domovju Tržačanom spomin.
Ni gledal na denar, ko trebalo gostiti;
Prijatelje in znance je znal vzradostiti.

Slovenec bistre glave mož kranjske korenine ;
Bil korenjak, rojak je senčnate Slavine.
Naj duh njegov v srea Slovencev vrlih sine.
Oh koliko se naših je tu potujčilo ;
A koliko se tujih je poslovenilo ?
Nobeden - brezštevilno - odgovor bo težak ;
Ko sodnji dan dajal račun bo zase vsak.
Oh narod si zagrešen - očitanja bojiš se,
Odpadniki ti vkleli so cvet in še smejiš še.
Svetovno vojsko vžgali odpadniki so naši ;
In narodov različnih pristaši in ustaši.
Priženjen pa v Goče nedaleč od Postojne ;
Se lotil je kupčije predrzne in opojne.
Po usnje in po žito je hodil v Ljubljano,
Kupčijo za kupčijo je vodil prav pretkano.
Kot pravi žid je tržil, dobiček za dobiček ;
Kupiček na kupiček obrestonosni griček.
Cestnino - užitnino - vzel je v zakup ;
Gromadil trgovino imetje je na kup.
Cesarski konjereji, žrebčarnici je dajal ;
Seno in oves - krmo potrebno je prodajal.
Pristranek Kranjski v Trstu „Lipico“ dobi ;
Imetje smotorito on znanstveno množi.
Dohodke in izdajke je imel v evidenci ;
Porajal se je v lastni in tujih žuljev senci.
Iz kraja v kraj je hodil, ob vseh vremenih grdih ;
Po noči in po dnevi po skalnih stezah trdih.
Pred krajem, kjer združuje se struga breg in
[ključ ;
Prižiga upihuje se žrtvenikom luč.
Zamólklo zvon zvoní iz sv. Justa lin,
Za očetnjavo umira Tržačan verni sin.

Kalister Franc sošolec - prekrasni ti fantiček,
V proslavo tebi venčam nagrobni vzdihov griček.
Sošolci so mi križ pogrebni vročili;
Z veseljem sem ga nosil ti k dražestni gomili.
Kot knjige češče v šolo - ker bil si narodnjak;
Ne vem če rod je tvoj ostal še vedno jak.
Ker svoboda pesti Tržaški zemlje rod,
Okrogelj je denar - zakrožen sinji svod.
Ker žarovodometi cerkve, šole mestne;
So lestvice vsojev blaginje so prelestne.
Riskantno je podjetje narodnega slovstva,
Če narod ne vpoštevava vrlin in sojev lovstva.
Povodom odprtije čitalnice Rojanske,
Razsajale so furje zverinske in špartanske.
Druhal pri Voltih čaka okoličanski narod;
Napade, da potolče probujeni naš zarod.
In kdo je ta druhal? Odpadli so Slovenci,
Ki skrivajo v okrilju se pavov tujih senci.
Največ smo krivi sami brez mest smo in trdnjav,
Želodičen nam rak odtegne polno krav.
Drevó brez krasov, cvetja, brez klasja rmeno žito,
Kot ladja brez zavetja je domoljubja sito.
Kot dan brez solnea svita - kot noč brez lune
[blede;
Brez varstva očetnjave so znanosti in vede.
Planjava vsa pobita po grozni, grozni toči;
Je mesto če nasilstvu in ropstvu se izroči.
Človeštvo brezobzirno brez mile domovine;
Obupano in strto brez vojske vse pogine.
Osvitljeval je plamen podobe, sohe, kipe;
Fantastična je noč hladila src vtripe.
Porusite, požgite po poti vse razbite;

Zatvornice, ovire vi s silo odstranite.
Po pesnika besedah je v Trstu laška noč,
Pokazala zobe dinastična je moč.
Se jedlo je in pilo, se kradlo in drobilo;
Prijetno, smešno, bridko se v krogu je vrstilo.
Kak bil je prvi majnik, še vsaki dobro ve,
Ni čudno, če požar izbruhnil naglo je.
Ko spravil „Piccolo“ je Trst, na rob propada;
So grehi irridente vžgali vsoj spopada.
Svetovna vojska žrtvam je križe sreče vzela;
Kavarna znamenita je s Piccolom gorela.
„Tržaška laška noč“, je vdobljena v spomin;
Meščanom in organom v svarilni vsojev čin.
Prižigali duhovi so, ropali in kradli;
So „irridente stebri“ sijaji veka padli.
„Ginastica“ v plamenu in „Piccolo“ gori;
„Milano“, „Fabris“, „Volti“ kavarne znane tri.
Trst pristanišče mesto vse polno je življenja;
A v prah pepel zdrobi se, če srd noči ne jenja.
Vsi elementi skriti v človeški so naravi;
Ekcentričen je človek - tiran - trinog je pravi.
Ko irridenta spi - Jernejska noč vsplamti;
Ogreje vojna baklja Tržaško vročo kri.
Italja verolomna - ko vojsko napove;
Avstrijsko Ogrski - se ivridenta vžge.
Pričela „z mačjo godbo“ je laška „Lege noč“;
Smejanje žvižg in krik, prepevanje vso noč.
Posode, mize, šipe, biljarde, lestnice;
Drobil je žvenk in cvenk izbruh iz beznice.
Na ulico so vrgli lesovje, mize, stole;
A z žganjem z alkoholom zakurili so čole.
Z petroljem, s špiritom, oblili so gromade;

Papir in olje, barve - snovi gorijo rade.
Gori, povsod gori, požar plamen in dim;
Kaj storil si ti večni o starodavni Rim.
Gasilce se podi, se množica smeji;
Z bodali, z meči komaj se red ljudi vzdrži.
Nasilstvo, vničevanje privatne tuje vlasti;
V nevarnosti je mesto do jutra vtegne pasti.
Enajsta ura bije, še Piccolo gori; 23. V. 1915.
Iz tisoč, tisoč grl se legi srd roti.
Iz sobe v sobo šviga, žareči ogenj plam;
Miljonska vrednost pade pepel ostane sam.
Al municipio dalje, kričale so druhalje;
Z orožjem golim v roki zadušen ognja kal je.
Gledalec ves osupel v prizorih čudnih stal je.
Kam prišlo bi meščanstvo brez vlasti in oblasti;
Nasilstvo, ropstvo, strásti - morije, slojev pasti.
Marija Terezija dobrotnica ljudi;
Tržačanom solin planoto razdeli.
Brezplačno, zidajo palače novomestne,
Ter ulice moderne široke sojev lestne.
Terezijansko mesto idiličen je soj;
Romantičen je kraj sarkastičen ovoj.
Tlačilnico odpravi - natveznico ljudi;
Pramatična sankcija ji daje moč in sij.
Da nasleduje zarod i zemski rodovine,
Vladarske monarhije nerazdeljivost zgine.
Ne smejo razdeliti razkosati se kraji,
Avstrijske monarhije stasiti zemlje raji.
Postavo to je Karol deželi šesti dal;
Nahaja hip njegov se shranjen kot portal.
Zvestobe mesta - trg Veliki kip krasi,
Meščanstvo dinastijo avstrijsko radosti,

Terezijansko mesto je materino delo;
Bo vekomaj slovelo - vse narode bo grelo,
Naj matere slovenske bi delo to umele,
Da sad svoj vzgojile kot skrbne bi buče (cebele.)
Krvavordeče solnce na nebu vas roti,
Da zarodu ve daste očetov Slave sij.
Odpadne izdajice od debela očetnjave,
Brezbrižne price vsojev zbezljane so to nrave.
Zahteva soj božanstvo - zahteva boj narava;
V objemu duš svetovnih probuja se ti Slava.
Vsa čast in slava prija le stvarniku nebes,
Ki vžiga z slovstvom plodnim probújenja nam jez.
Bogastvo in proklestvo vzkliko je iz tal;
Izpodkopuje vedno zavednost kraj obal.
Iz čistega srca - izlite poezije;
Dosežejo svoj smoter, ko jutra zor zasi je.
Bo vzkriknilo srce od bolesti velike,
Se hrabrijo vse klike za zmagovalne vzklike.
Pod kuratelo narod slovenski koprni;
Ker mož in žen zavednih že skoro najsti ni.
Ob mejah in v mestih se jezik naš prodaja,
Ko z angelji z bogovi se tuji soj poraja.
Utrujenost, globoka pisatelje potere,
Veselja zadoščenja le malo se nabere.
Ker narod je premlačen le v tujo strujo sili,
Po tujem lepotičju po tujih šegah škili.
Domače vse mrzi - prezira in odklanja,
Le muzi nemški, laški se Trst bahato vklanja.
Bučiš ti morje v strasti in klanjaš se oblasti.
Nadstrankarsko si v časti, ne moreš pa ukrasti.
Prepričanja srca, jezika vere vstika;
A žalibog pogreza se naših ladij klika,

Šepečejo fontane in vodometi Trsta,
V škrlatnozlatem blesku pomika se vsa vrsta.
Okrašena v večerni sijajni promenadi,
Ki s soji kril in noš gledalce iznenadi.
Mnemozina ti mati spomina, muz modric;
Pomagaj mi opeti Tržaških soje tic.
Povito cvetje v stihe izliva samo vzdihe;
Ker narodno življenje še sniva dno ve tihe.
Za kruhom hodi umetnost - trdi vesoljni Trst;
Od pamtiveka Trst je božje roke prst.
Trstinaste so palme vse tanke vitke veje,
Nebeško solnce sinje iz svoda se jim smeje.
Orehove ljupine so poljske miši k morju,
Iz hribov nanosile penijo se k obzorju.
„Cabóro“ zove „Kandler“ nekdanja tabor grad;
SedANJI očetnjave pradedov naših sklad.
Stoji nad lesnim trgom tik grada hrib krasan;
„Montuzza“ italjansko je kraj imenovan.
Kjer „Pondarez“, „Podnárec“ slovenski zdaj stoji,
Ki staro novo mesto z Barjero omeji.
Patrón sijajne cerkve, očetov kapucinov;
Je sv. Apolinar zaščitnik vernih sinov.
Za časa Antonina rimljanskega vladarja;
So dnovi nastopili razkola in viharja.
„Lucinij“ širi v Trstu paganstvo in nevero;
Apolinar poddjakon oživlja ljudstvu vero.
Naj Jupitru žrtvuje se to je vsebožanstvo;
To hoče Antonin, ki vlada v semeščanstvo.
„Apolinar“ protivi odločno se ukazom;
Le Bog vda kristjane preganjanja porazom.
Lucinij ga ovadi - mu preiskavo oprta,
Apolinar umrje obglavljen zunaj vrta.

Kršćanstvo svita s soji in semen rast plodi ;
Le milost božja sama kristjane oživi.
Tržaški mestni svet potrebo uvažuje ;
Bolnišnico oskrb duhovno naj zvršuje.
Redovništvo očetov, vzornih kapucinov,
Poverijo jim delo dušnopašnih činov.
Posebno se je trudil primarij „Lorenzutti“ ;
Da ukrene se potrebno pomanjkanje se čuti.
Duhovnikov. Se sklene menihe iz Italje,
Porabiti v pastirstvo, ukrep ta obveljal je.
So prišli kapucini - prvotno štiri v Trst ;
Potem še trije drugi iz Romanije vrst.
Imeli so začasno v bolnišnici svetišče ;
Kapelico domovje bolnišnično zidišče.
Očetom kapucinom in svetovalstvu tudi ;
Ležeče je na tem da mesto se potrudi,
Jim zidati poslopje - primerno stanovanje,
Da delokrog razširja še dušno blagostanje.
Potrebne denarja se mnogo je nabralo ;
Zidovje se prične, ki bode mnogo stalo.
Z dobrotnikov prispevki se svota pomnoži,
To delo omogoči in slave božje sij.
Baron jim „Revoltella“ po smrti zapusti ;
Denarjev svoto večjo s to delo dovrši.
Dozida srečno cerkev se s samostanom skromnim,
Veliki šest postranskih oltarjev čast ogromnim.
Na Pondareškem kribu domuje vrli stan,
Očetov kapucinov trdnjava - verstva bran.
Opravljal zastonj so vse pastirstvo dušno ;
V bolnišnici vzgledno vzpodbudno blagodušno.
So šestdeset že let v svoji lastni hiši ;
Zapluskali valovi so sčasoma že višji.

Nasitijo na hribu vsaki dan ljudi,
Prosjakov vedno polno ta hribček pogosti.
Beračijo po mestu - žrtvujejo vse;
Da sebi siromakom olajšajo gorjé.
Z govorništvom pečajo se smotorito radi;
A pridige so laške, le z laškimi nasladi.
Zdaj mestno prebivalstvo bolj svobodno misleče;
Bolnišnično jim službo odvzame in odreče.
Naj stane kar to hoče - le v stran z vso zadačo;
Duhovnike namesti za dobro letno plačo.
Svobodomiselni se vzbuja verski duh;
Tolažbe in krepila preganja nemogluh.
So bili kapucini tu v Trstu v starih časih;
Imeli v starem mestu domovje so v krasih.
Kavarna to spričuje in zgodovinski glasi;
Življenje se menjuje z življenjem tudi časi.
Zaliv Tržaški del jadranskega morja;
Vdrt je v Trstu v mesto deset minut se vije;
V umetni strugi ladje v nevarnosti zakrije.
Za varstvo ladij s tem preskrbljeno je spretno;
Pretaka se po strugi imetje mesta umetno.
Ta struga je široka - dve vrsti slokih ladij;
Je uvrščenih z lahkoto med njima in v ozadji;
Prostora je dovolj, za manjši ladje čolue;
„Mornar“ blago razklada in zraven strašno kolne.
„Madono“, „Dio“, „Hostjo“ oh to je že preveč;
Kaj rekel bo v vojski sedaj bliskavi meč.
Naklada in razklada ob strugi se blago;
Prevažá v svet se daljni v zaloge prav skrbno.
Shranjuje za kupčijo se v trdne magazine;
Vsa mesta óskrbujo če mu potreba sine.
Mostovi trije trdni, železni izpeljani;

Čez strugo to široko poslujejo udani.
Vozovom pešcem ladjam in čolnom ob potrebi;
Za rabo plovbeno se dvignejo vsaksebi.
Na desno in na levo odpira se razgled;
Krasan na morje v mesto življenja vspored.
V ozadju struge dolge je cerkev sv. Antona;
Dviguje veličastno se kupula kot krona.
Predvežno lopno krovje, krasi stebričjev šest;
Pročelje veličastno je čista verska vest.
V dokaz pobožnosti se ljudstvo prekrižuje;
Gredoč raz mostov cerkev in morje ogleduje.
Ob strugi sv. Anton na straži tu stoji;
Valovje morsko pljuska in šumno se peni.
Sezidana nanovo je cerkev sv. Antona;
Od severa do juga, od vzhoda do zatona.
Vse vabi, kliče v cerkev zaščitnik mučenik;
Proslavljen in češčen kot vzorni pomočnik.
Marijo Pomočnice, sijajna bratovščina;
Izprožila je misel do zgradbenega čina.
Prispevala je sama tu s sredstvi z milodari;
Zidišče da se zgradi in okraši z oltarji.
Prvotna cerkev štela je pet oltarjev malih;
Velikega in štiri postranskih pestrih zalih.
Z razširjenjem je mesta spoznalo svetovalstvo,
Da treba večje cerkve za novo prebivalstvo.
Podreti treba staro in zidati tam drugo,
Sijajno - veličastno - simetrično za strugo.
Umetni arhitekti priznavajo umetnost;
Svetišča umotvor svetišča divno spretnost.
Sedanja cerkev druga, ta ima šest oltarjev,
Velikega postranskih duševnih sil vladarjev.
Sv. Anton, sv. Jožef, Marija večna Geja;
Sv. Križ, Evfemja, Thekla, Erazma, Doroteja.

Morska bitka pri Visu l. 1866

K pedesetletnici zmage našega brodovja.

(Dalje.)

Razdeli brodovje se Avstrijsko v vrsto;
Kljukasto v dvoboj z laško silo čvrsto,
Upajo Taljani, da brodovje naše
Hitro razpršijo - trčijo že čaše.
Imajo topove grozne, velikanske,
Naši slabe - stare - trde a špartanske.
Imajo vse novo Lahi vzorno krasno;
Naši staro šaro, pokajo še glasno,
Ribiči Dalmacije nesejo seboj
Srčnost domoljubja - vere Slavje soj.
Pred začetkom bitke Persano seli se;
Iz oklopnice „Re d' Italia“ zdi se.
Admiralski prapor še vihra na nji,
Admirala ni - Lahe sum slabi.
Persano povelja z „Affondatore“ daje,
Lahi niso znali ladij šah igraje,
Hladnokrvno stali smo sovragu v bran,
Love pri lovcu čaka - medved dere v stran.
Slave li sramote - smrti li življenja,
Čas se je približal, bitva že začenja.
V cvetu si mladosti - v sójih če radosti;
V sanjah si norosti - bojni srd je v osti.
Židane si volje - v rožicah vesel,
Hrabro in pogumno si za meč prijel,
„Vis“ iz rok sovražnih hrabro boš otel.

V vrtu mladih dni gledal sem tvoj čar,
Klanje vse zverinsko - vidim in požar.
Vspel se blesk je zvezd - krokarjev in vran,
Krvolitje strašno rudeči vsa dlan.
Spijo pesmi v strunah peezije viške,
Trkale in pele, pile so deviške
Kóranov studence - Mahomedov venec,
Veren je Slovenec zvest udan lestenc,
Talmudov izvir - Svetopisem vir;
Spremlja ga Brevir - v dušni rajski mir.
Bogoslužje ljubi - bogočastje snubi
Slovstvo s pavjim perjem narodom še skubi.
Hidroplan, avjatik bliskoma priplove,
Ogleduje soje - duš in hiš pokrove.
Samopašna zver ti ljubav božanska,
Vrata so zaprta - Visa vas je španska.
Atmosfera viško vsak es' etik hvali,
Pen dehtečih soji kitijo obali.
Spojena je kri z vodo vekovito,
Z zmag porazov slavnih - starodavnih kito.
Sidr, jadr, čolnov, ladij, in fregat
Vitezov junakov prostih in veščakov:
Narodov različnih dik in korenjakov.
Dinastija naša vse spomine hrani,
Grabežljivo sklad vzamejo naj vrani?
Lovec je navdušen za posebno vrsto;
Lova zgrudi češče se prerano v krsto.
Pri pisalni mizi kip moj je lesen,
Zunaj približuje skoro se jesén.
Tihi molk prekinil Hurra je vsklike,
Gromobojne čuje vike se in krike.
Zlatoroga dom je kraljestvo sinje,

Spravni dar gori brinje pestro pinje.
Rano jesen, dež, dolgčas listopad je,
Nam prinesla vsoda, krvolitja sad je.
Mahoma zabliska se in počj strel,
Komaj v duhu vojsko strasti sem spočel.
Listje pada z drevja, pihajo že sape,
Iščejo za zimo se kosmate kape,
Bržkone bo treba iti še na lov :
Ziblje ladij slokih se moderna krov.
Britka čustva tró pesnikov spomine,
Kavska žlahta rada se za dedne čine.
Konjaka nalili tvoji so pristaši
Ti v proslavo lire ob peneči čaši.
Prnak sneg pebelil je planoto sinjo,
Gledal sem v domovje, gledal sem v pinje.
V lipo, v hrastje, v brinje moje Slave čin je.
Pesnike bodriti - domoznanstvo peti.
Rodoslovje vedno v jamo božjo sveti.
Vis otok porok sojev je božanskih ;
Milosti in nad letošnih in lanskih.
Najsvetejši boj - bije Vekoviti
On državo svojo vse oblasti ščiti.
Jádranski Gibraltar - Dalmatinska stran,
Jstrija je naše očetnjave dlan.
Sladkonemi čas - morja mi ne draži,
Skrit v njem zaklad biser je najdražji,
Domorodni čut Hrvatje Slovenci, -
Bivajo naj z venci v lastne grude senci.
Oče, mati, brat, sestra, domovina,
Očetnjava ima v kleti polno vina,
Vse pozdravlja, čaka, zmagoslavjev čina.
Čakali spopada - mirno smo, pohlepno

Pili smo vodovje - pili vince tepno.
Vse motri povelja, pazi v Tegetthofa,
Prvi gre v boj - lev prvak je lova.
Tegetthof Persano z ognjem in orožjem;
Grob človeški morje z vali in z okrožjem.
Naša admiralka de: „Skočite tja
Na sovražnika, podušite ga.“
Zaori do svoda „Hurrá“ vnet je boj;
Rdečih jarbol soj - znači kruti boj.
Dalmatinci hrabri - pomorščaki vrli;
So potolkli Lahe, Italjane strli.
„Nasto“ pesnik ljubi Naste le svetisče.
„Mora“ njega tlači, meče na smetišče
Radogost in Zgaga z Vesno že prihaja
Triglav, Svetovit zopet se poraja:
„Tres“ z „Morano“ pleše „Górazdu“ na čast
Narodom nastavlja Jupiter že past,
Naj vzklije zopet Slave naše rast
Znanost, vedo umetnost, bistroumje širi;
Mir a vojna kruta - val morja vznemiri,
Slavohlepni - laški - general podi;
V ropni boj mladino kakor broj zveri.
Vojska strahovita - strašna je beseda,
Zlobni duh mori - ljudstvo in obseda.
Človek - Bog - človeku - krvolitje veku;
Plemeni svetove v kruhaborstva leku.
Mali narod sod kritikov je vkleti,
Narodi cvetó slovstva luč jim sveti.
Pesnik sam s trocevko muzo svojo išče,
Vraščno mu k srečju božje je svetisče.
Vsaka pesem moja vredna je zlatá,
Biserov, koralov, demantov, srebrá.

Z valčki pen v nji Muza se igra,
Pavje perje Pegas nosi ji gorja.
Konjak mi pokaže pesnikov Parnas,
Grlo duh krepi soj božanski kras.
Šla vizija je za vizijo v duši,
V jutra zarji zlati ob poletni suši,
Polk za polkom gre - ladja gre za ladjo,
Vojskovodja hrabri zre nazaj v razdaljo.
Kar se zdaj viši - videl sem takrát,
Ko v vodnjaku spal z koranom sem mlad.
Lovec s samokresi pil je vince v kleti,
Abstinira skoro dvajset dolgih leti
Z vodo je zaročen val mu kaže v cesti:
Pesniški je genij iskra eksplozivna,
Voda, oda, kri noč je agresivna.
Pesnik nasprotuje tisočletni temi,
To čitatelj večji k duši si vzemi.
Vest je trda pest - v Rim je polno cest,
Vest in gladkih cest - soj so lepih mest.
Samoniklov duh : muzo obožuje,
Vsiplje iz rokavov duh mu sam pevuje.
Kavska žlahta rada se med sabo sporno,
Vreme suhoparno krvi duhomorno
Tajnike „rub rosa“ vinar omeči,
Meč in samokres so ljudi uši,
Kánoni - kanoni so svetovna moč:
Marjonete ljudstva tisoč in tisoč.
Kritik kritizira - pesnik obožuje,
Svet je bil in bo! Struja strujo čuje,
Kliče domovina polna je še vina;
K zmagoslavju strela - činov velečina.
Slep in gluh zaljubljen - kroži lovec skriti,

V zdravi koži gleda sproži zviti
Roži se nasmeje - vince ga ogreje,
Vsi zro razodeje - konec ode je
Šah, tarok, igra - cvenka polna imá
Bog mu zdravje da - vse ga tam spozná
Luna sije, pije lovec v brinju skriti
S smodko že tobaka tička komaj čaka,
Tička vedno čaka - da mu zreže raka.
Trajala je bitka štiri ure cele,
Kroglje so v brodovje švigajoč letele.
Z zmago to ponosno je Avstrijsko moštvo;
Nado boljših časov daje nam poroštvo.
Kanonade krogelj v boju se vrstijo,
Skalnatí odlomki tolpe oslepijo.
Groze - lakote - žeje in strahu,
Ljudstvo vžilo trudov trnja je potu.
S vis pacem, para bellum - geslo sveti,
Hočeš mir imeti - z bojem je začeti.
Rujno vince čaka te še v vinski kleti;
Sulico in meč treba bo vihteti.
Človek prekosi v grozovitosti;
Divjo zver vsoj silovitosti.
Vse je ogenj, plam - gosti dim, zareza;
Svod se niža - pada - zemlja se pogreza.
Ruši v globočino morje se razburi,
V smrtonosni bojni bratomorni uri.
Dvajstega je julja - solnčna ura sije,
Krogelj in granat - toča strašna lije.
Ogenj - živi plamen - gosti dim potres;
Pekla in nebes krvavobojni ples.
Vsaka ladja išče - le nasprotnice,
Nimamo mirú mi pred lovei psi;

Branimo domovje očetejave sij.
Z mikroskopom išče učenjak - napak;
Kritik nas mrcvari slovnice veščak.
Ljubilo nesrečno pesnika srcé;
Idealov sanje - bol je in gorjé.
Pesnik viško trto sadorodno vsklije,
Pesnik v poeziji seje le vizije.
Sanj junaških bojev - lovce gladko brije;
Nektar viško vince v čuhu obožuje.
Sebi grob in krsto drugim žrtve išče;
Zemlja in nebo - pesnikov svetišče.
Sinje vekovito - duše navdihuje;
Časov vsoje ljudstvu pesnik narekuje.
Bikoborbe ladje so pomorske bitke;
Starodavna arena - vživa nove vžitke.
Molči, trpi, moli - delaj za domovje,
Časno, večno, sinje - vsojeno grobovje.
Bakljo, handžar, križ trozobne vile nosi;
Jupiter, Pozejdon smrtonosno kósi.
Hrepenenje žene mene le do ene,
Divijo jo morske srebrnosne pene.
Lote, Lite, Lete, v klasju žito cvete,
Na morišče zdravo se o strasti žene.
Jezdec, pešec rosi v begu si življenje;
Morje nenasitno večno je vrvenje.
Tirja žrtve brezen žreló vekovito;
Otok dete tvoje z zmago duhovito.
Ladja vrta ladjo - v špranjo bruha voda;
Dolga si postala pesniška mi oda.
Ladjo val topi, z njo več žrtev ni.
Vse pogoltne val - biser in kristal;
Videli sledu ni več kraj obal.

Živo in neživo mično in premično;
Vse pogoltne žrelo morsko presebično.
Nenasitni val ne pusti sledu;
Žrtve tre in žre v jok in stok rodu.
Krčevito debl - ljudstvo se drži;
Da ne pade v strahu vse ječi, drhti.
Grom topov nadvladal ves je bojni hrup;
Živi mrtvi v mreže letajo v kup.
Prebivalci Visa, Šolte, Hvara, Brača,
So se zbali morja - svet ki preobrača.
Katastrofe vsodne - preobrata morja;
Strašno je drhtela zemlje puste skorja.
Ladje so zgubile ravnovesja smer,
Blaženi pravir - vskljuje naj vsemir!
Vsakdo obstreljuje - kakor besni zmaj;
Strašni bitk je morskih tužen položaj.
Laške ladje sive so, temne, naše črne;
Prizadeta ziblje se po valih zvrne.
Dvigajo roké matere zaupno;
K nebu, da bi Bog slišal prešnje skupno.
Krogelj da varuje hrabre njih sinove,
Zmaga da orožju našemu priplove.
Hiše Dalmatinske imajo vojakov;
Vslužbenih brodovju vrlih korenjakov.
Polno cvetja hrastov in orjakov skalnih,
Vse drhti in moli v upih brstnokalnih.
Trese se zdihuje k svodu blaga deva;
Svojega čakaje - moli, plaka reva.
V cerkve dere ljudstvo - moli na sprevodih;
Misli na sprehodih - vgiblje po povodih.
Vsemogočni reši hrvatsko Primorje;
Kiti nam obzorje - plan in dol pogorje.

Šli so vrh gora - bližje so neba;
Prosijo za zmago naj nebo jo da.
Rokodelski narod - narod si trpinov;
Z perom z mečem dvigneš se do velečinov.
Plug ti bo pomagal, čuk bo zraven pel;
Slave sin prerojen bode še vesel.
V tihih, mirnih časih po vaseh hrvaških
S trudom, s stroški spojen duh brni prvaških.
Naroda borilcev pesnikov, učenjakov,
Narod vzgojil broj je korenjakov,
Hrvatice slavne nepozabne prve,
Narodne probuje ščitile so mrve.
V naroda razcvit, v naroda razvoj,
Šle device hrabre so pogumno v boj.
Žrtve so kosile v naroda korist;
Zarod je ostal plemenit in čist.
Idealen, veren, naroden ponosen,
Meč bliskav in spičast zlatosrebrorosen.
Nečemo mi tuje zemlje in posestva,
Ljubimo le soje našega kraljestva.
Bisere, demante, vinorodne trte,
Trate in livade, sadonosne vrte.
Duš slovenskih src, krste, grobe, soje,
Viteški nam duh izbojuje boje.
Nismo le v podnožje drugim samosvoji.
Hočemo mi biti z naroda vsoji.
Vojska nas zaščiti z lavorik vstiki,
Klanjal se bo svet naši lavoriki.
Mest dežel in pravov nočemo mi tujih,
To so glasi Slave narodni le čuj jih.
Srca naj rosijo v uha naj zvenijo,
V ustne naj brenčijo - dom naj naš plodijo.

Dedščine očetov nočemo prodati;
Na livadi naši hočemo ostati.
Nočemo, da drugi bili bi nam sužnji;
Vztrajamo pri skvomni pičli naši jažaji.
Gospodarji čemo biti zemlje naše,
Smrtiti, pestiti hočemo ustaše.
Domoljubje mnogim na jezik tli,
A v trebuhu srd - ogenj jim gori.
Nikdo ne potujči Slave korenjaka;
Peklo naj kaznuje mlačneža, čudaka.
Ogljušljivi grom poka noč in dan;
Dalmatinski kras ziblje se v stran.
Tegetthof stoji kakor kip sijaje,
Z admiralke svoje on povelja daje.
Točna, trezna, resna vsem špartanskim levom;
Kri slovanska v žilah bije slavospevom.
Zmagoslavja venec Močni Re d' Italja,
Se odgrinja halja - kaže se razdalja.
Ves gori v ognju pride mu „Palestra“,
Hitro na pomoč slabo kaže pestra.
Ves pobit, poražen, bitvo zapusti;
Re d' Italja ranjen v valih se hladi.
San Martino boj bije z Karl Maksam;
In z Don Juanom trdnim, z miroljubnim Laksam.
Italjanske ladje trdne so železne;
Naše pa lesene - stare in povezne.
Mehki les avstrijski - žge železo laško;
Viteško orožje hrastje sveže kraško.
Znanost, vedo, umetnost univerze seje,
Vojska vse spopolne staro mlado vgreje.
Sova žrtvi vsaki v grobu se posmeje.
Ostri kljun obrnil Ferdinand je Maks,
V Re d' Italia skoče bojeviti Saks.

PAŠA

(Dalje.)

Quidquid agis prudenter agas
Et respice finem - Gnoti sauton!
Ranjeni vojaki ljubice dobijo,
Žrtve novih rož sčasoma vzklijo.
Vera je božanska, up, ljubav enako
Žrtev! Kje ti najdeš duši udano jako?
„Io“ smo gonili našo čredo v Rupe,
Kjer sena pokósi zdaj se cele kupe.
Gnali smo s pastirsko šibo preko šanc
Črez križpotje bajno preko slokih šanc.
Našo vaško čredo, Čeplesko govedo
Vtrjeni v detinstvu z bajeslovno vedo.
Slavni klanc robat - kakor ulic tlak;
V mavhi nesel sabo živeža je vsak.
Zase vsi za vse - suhih hrušk in kruha
V jutra sojih zlatih svežega vzduha.
Solnce božje vzhaja - izza sinjih gor;
Poje čast in slavo njemu tičic zbor.
Svobode altar - tajnika krasi;
Tajnik je priroda - kras si Večni ti.
Mirten venec z glave sname črna noč;
Oče nas pokliče daje nam pomoč.
S križem nas pokriža, s šibo nas poniža,
Šiba novo mašo poje vsoj je križa.
Povže, slepce, kače, mačerade, gliste,
Kuščarje, zelene raznih vojev liste.

Srečevali zjutraj smo grede na pašo,
Ravno ko zvonilo je za prvo mašo.
Zvončkljali zvonovi cerkvice in črede,
Skupaj so ko solnce božji stol zasede.
Leze ta počasi - teče drugi v breg;
Skoči na drevo vsaka ima lek.
Kalamonov strup - pokopan sred Rup;
Čeples bajeslovno je očaral vkup.
Se razlega zvok daleč naokrog,
Zvončljanje zvonov čuje se in rog.
Klenkali zvonovi Ave so Marijo,
Zjutraj in zvečer vedno še zvonijo.
Semčevi petelin rano nas pozdravi,
Zimovi domov psiček nas odpravi.
Čeplenski sijaj naš planinski raj;
Tičev skritih kraj - rožic belih gaj.
Škofje ga krasi z vsóji plemeni;
Solnea, lune soj morje zreali.
V Rupe dopoldan - v Vovšje popoldan;
Gnali smo na pašo čredo vsaki dan.
Kosci vi kosite, kar smo mi kosili;
Volčjim kravjim gobcem bilke smo mudili,
Travo, vresje, cvetje krasno je poletje,
Pesnikov je svet - ljubo mladoletje.
Božje razodetje poezija seje,
Duh božanski srea pesnikov ogreje.
Narodom poet vojsko novo vseje,
Vekovito sveto narodov in ver.
Rupe to so kraj vidi se nebo;
Modro sinje jasno ga slovelo bo.
O ve krasne Rupe polne ste topolov;
Zgodnje črešnje rdeče polne ste sokolov.

Prepelic in šoj, orlov, srak in vran;
Pašnik bil Čepleski soj je prekrasan.
„V Rupe“, v „Šumje“, v „Vovšje“, v „Jazne“
[in „pod Rob“
„V Golo“, v „Dolgobrdo“, v „Osojno“, v „Babji
[zob“,
„V Laze“, v „Podvrtačo“, v „Lačnovce“ in k
Smo gonili čredo v pašnike [„Mlinu“,
Skaklja, ptica skaklja po drevesnih vejah;
Po planotah cvetnih - po šumečih mejah.
V bukovju zelenem kukavica poje;
Po topolih rade skakajo vse šoje.
Plemenitih rodov pesniki smo vsi
Vitezi, jedo češče nas uši.
Narod nas preganja, svobode želi
Sebi vse poete toži in smrti!
Viteška še kri v meni plameni;
Novicjat je zvršen - žrtve vendar ni.
Klatijo se psi - mački zdaj po Trstu
Tekmovalec hrabri pisec jim je v vrsti.
Sili nunc domov zdaj na ladje krov
Tujce smo pregnali - strašen bil je lov.
Zdaj bo dosti kruha, olja in soli,
Premoga, drvi, žrtve pravne ni.
Čredo nam je gonil psiček v hladni les
Prisopiha z lovcem, kliče žrtvi kes.
Res so moje sanje, značijo resnico
Križam se z desnico v boju za pravico.
Tu ostanem revček v verzih zlatih skriti;
Jadransko me morje vekovito ščiti.
Saplja veter, saplja, brije kraška burja,
Ob skalovje sinje, piha srd sv. Jurja.

Lovec s smrtjo gonil je v prepad dihurja.
Vitko dekle spremlja troje krasnih psičkov,
Rožic je nabrala na strminah gričkov.
Težko čaka v strugi prepelica rose,
V razorju čepi - kosec, kleplje kose.
Sadje zrelo rade srkajo i ose.
Solnce luč bliščečo z viška nam razgrinja,
Žarkov vroča zemlja se pastirjem vdinja.
Hodil sem po tlaku, gledal sem k oblaku,
Z Bogom gore, z Bogom žvižgam, pojem raku.
Žalostni spomini sreč duši zlati,
Znano mi je dobro, kak se v skednju mlati.
Dinamita sklad v mojem sreč poči,
Duša se od duše nikdar več ne loči.
Ob poslednji uri se Bogu izroči.
Klatim in potepljem pedeset se let,
Klanja se mi cvet - ljubi me ves svet.
Jaz vse mrzim z dušo govorim;
S kraja v kraj popotnik zemlje se selim.
Brcam brezobzirno svitam nove čase;
Elegantna noša ruši stare krase.
Z bakljami k zornicam v Cerkno smo hodili;
S treskami po hišah rojstnih smo svetili.
Kolikor jedil - toliko bolezni;
Jed priprosta vžge naraščaj železni.
Z reveži z berači obedujem bajno,
Z bogatini vozim se okoli tajno.
Z Bogom mati, oče, vskliknil sem pred kočo,
Z Cerknico sem šel z Idrijco in z Sočo.
Lajnarjev, Jeramov, Bridukov gospod,
Z bakljo so svetili meni že povsod.
Dobri Bog jim plačaj broj dobrot in svod.

Sključene ženjice se nam žele žito;
Mati je sejala in vrtela sito.
Vprašal sem, kaj bomo štruklje, žgance, mlince,
Budle, masovnik, riž - mastne dobre pince.
Škofje so ob birmi knjiga nam delili;
Z tajniki z naravo vero so krasili.
Narodnost bodrili - Allah - il - Allah;
Živijo, Hurà! Vse mrtviči strah.
Slovstva literatov vse se zdaj boje,
Bič se šiba božja - Attilov so kij.
Spremenljivo mlndih domoljubje krivo,
Je da narod naš prta se le v privo.
Devo deček išče - narodnost proda;
Službe boljše išče - narod svoj izda.
Šolska leta redko vzdržijo vztrajno,
Narod naš propada smotrno sijajno.
Vsojeno prokletstvo - lakomnost, požrešnost,
Bisere nam trga strast, sebičnost, grešnost
Kalabrež in Prus brusi jezik svoj;
Slave sin Slavjanka meče ga na gnoj.
Vrže pred vrata mest najlepši sij:
Matere očeta doto čast povoj.
Pljuvaj le opljuvaj ustne sramotilne;
Naroda propad in odpad grozilne.
Sram vas bodi deve — sram vas bodi hčere;
Kradete po mestih narodu večere.
Narod naš brez mest nima več obstanka;
Matere so krive morfij je zaspanka.
Biti sin je težko naroda nesreče;
Lastni sad polena nam pod noge meče.
Žolča in sovraštva polno je povsod;
Rod za rodом pada v tuje zemlje svod.

grof RADECKI.

K stoinpedesetletnici rojstva. 2. 11. 1766.

Radecki stari oče, boritelj vekoviti,
 Že sniva smrtno spanje ga „Wetzdorf“ večno ščiti
 Pri Dunaju, a hitro počitek mu prekine,
 Kanonov grom, ropot ki v črno zemljo sine.
 Ti ljubeznjivi Bog podeli ure tri
 Mi časa, da navdušim Avstrijske vojne sij.
 Vsklikne, ker vojaki - armade so že zbrani;
 So združeni v vojni mogočni hrabri stani!
 Ti Večni, Vsemogočni obudi me iz spanja;
 Mi dolgočas je v grobu želim vstikov, znanja.
 Krasoto jaz opevam avstrijske monarhije,
 Naj solnce božje vedno ji blagostanje lije.
 Odklenejo vezi na tihem se, vzdihne,
 Nebeški oče luč življenja mu vdihne.
 Mu udje oživijo, oči mu zaiskrijo,
 Začuden gleda v duhu vpriзорjeno vizijo.
 Osredotočen duh nalaga mu misijo:
 Tri ure ti podelim, povrni se nazaj
 K počitku, ko si videl domovja ves sijaj!
 Pravično vojno vodi tvoj cesar in gospod
 In blagoslov mu božji prinese sinji svod.
 Koristi domovini in očetnjavi tvoji,
 Da okrasijo dom Avstrijski novi soji.
 Te hočem na bojišču obvarovati častno,
 Da videl bodeš čete boreče se oblastno.
 Hurrà! zakliče starček, veselo zaori,
 Se omladila v vojni je moja sveža kri.
 Se krste pokrov odpre - Radecki z groba plane;
 In hitro prekoračil bojišča je poljane.

Vihti v roki meč, za svojo očetnjava
V blaginjo domovine, za miljeno mu Slavo.
Konjič je tekel, v skoku, hop, hop, galop po
[plani;

Radecki oče, mož na svojem mestu gleda;
A straža ga ustavi dolžnosti se zaveda.

„Armado pregledujem“ odvrne, polke moje,
Da vidim, če vsposobno je vse za hrabre boje.
S častjó mu straža reče: - „Povej mi geslo bojno;
Brž gromobojno svod nebeški vsklikne sojno.
Zveni, brni že geslo: „Bog živi Avstrijo“!
Ohrani na vse čase udano hrabre z njo!

Zdaj straža prezentira, stopivši trdno v stran;
Zakliče: „General zdaj vstopi v vojni stan“.

Radecki vsklikne ginjen - veselo se nasmehe;
„Več moja disciplina v armadi ne vsehne.

Moj duh živi, cživlja ves pestri Slave cvet;
Avstrijskemu vojaku pripada celi svet.

Radecki jezdi hitro po bojnem polju cvetja;
V galóp, najprvo v trap, potem ves poln vnetja.

Veli: „Kedo zamore armado to vkrotiti;
Zamorete še vraga vi k zemlje tlom pribiti!“

Se bojno polje hitro sovražnikov izprazne,
Pozdravijo ga polki in tolpe gorostasne.

Radeckija napev - koráčnica zveni;

Avstrijska dinastija se nikdar ne zgubi.

Otroci prija hvala vam delež ste občestva,

Današnji dan je čar nebeškega kraljestva.

Ste vredni spoštovanja, proslave in časti,

Sem zadovoljen, meč vihtite v slave sij.

Svetovne vojske več ne zabim lestnih sojev,

Bog poln Hötzdorf zdi strategičnih se vojev.

Vejevje lovorja - ohranite v spomin;
Pozdravite cesarja vi starega. Iz lin
Zvonovi zazvonite je zmagoslavja dan;
Pomagal je do zmage - Bog ljubi in Slovan.
Pobožnost, milost naša je venčala grobove,
A milost božja sinja je včvrstila rodove,
Ki združeni so stali ob krvolitja mlaki
Junaki, korenjaki avstrijski so vsi jaki.
Zdravstvujte čujte glas: Radecki mene kliče
Kraj „Wetzdorf“ hrani grob njegov tja ljud-
[stva miče.

Dopust treh ur je ravno trenutkoma preminil,
Za vojsko sem svetovno počitek ti prekinil.
Gospod Bog, kralj nebes in zemlje se posmeje
Veli Radecki ljubi - odeja naj te greje.
Tvoj duh živi še sveži, vojake navdušuje;
V gomili grob ponos duhov ga nadkriljuje.
Radecki z ravnovesjem je blagodušno vblažen;
Odvrne bol je moj zdaj grobni potolažen.
Nebó prelestno odpri mi zopet ti oči;
K počitku v „Wetzdorf“ kliče me stari, rajski sij.
Orožju našemu in praporju za zmago,
V svetovni vojski (914-15) je krvolitje drago.
Ko bil sem mali deček nam pravil je Pulin,
Ob košnji v senožeti ves zmagoslavjev čin.
Parmo in Verono mesta imenuje
Laška, kosce naše k delu navdušuje.
Slikajoč jim žrtve - hrabrost in značaj
Avstrije vojakov za domovja sijaj.
Južnali smo v svislah - pod debelo črešnjo
V Stromcu pod drevesom jablana tam resno.
Snivali smo sanje bojov, gonj in paš;

Svet je poln spletk, vancev, sojev maš.
Ves slovenski narod vojskovodja čisla,
Njemu je Radecki oče poln zmisla;
Za razvoj države - Slave, očetnjave,
Z šolstvom bom oživel elemente zdrave.
Narodne ga pesmi bodo oživele,
Slovstva umotvori Slave so čebele;
Vzrojijo v panju - letajo po paši;
Mučeniki naši prvi so prvaši.
Narodni junak naš Radecki slavni,
Slavo okrasil voj je zmagoslavni.
Lece, katedre polne slavospevov
So do naših mož do junakov levov.
Narodov pesnitve divijo junake;
Z epopej jim lovor božji vije znake.
Nevenljivih mož lavorike hrani,
Vekoviti oče - žrtve smrti brani.
Meč, pogum in hrabrost - biseri jadranski;
Vojvodje, vojaki naši so špartanski.
Laudon in Radecki s hrabrosti naravo
Narodom sta našim v vekovečno slavo.
Nam Slovencem oče je Radecki pravi;
Zvezda zasvetila materi je Slavi,
Čisla in spoštuje Slave sin ga vsaki
Kitijo vrlin hrabrosti ga znaki.
Pridgar ga slavi, pesnik ga časti;
Lovorjev in mirten venec mu je sij.
Slavo pridobival Avstriji je naši,
Ki jo očetnjavi strli so vstaši.
Bronast spomenik - Češka mu postavi,
V Pragi v prvostolnem mestu ga pozdravi.
Avstrijo je branil njeni zvesti sin,

S slavo pridobival ji je broj vrlin.
V tvojem taborju Avstrije je zmaga;
Tabor tvoj je grob - zlata češka Praga.
Le nadvojvoda Karl in Radecki;
Zmago pridobila z narodov sta zvezki.
Domoljubja vsoji rosni so in rezki,
Združeni avstrijski narodi za boj
So, če tirja žrtve - mrtve božji vsoj.
V rahli zemlji v grobu večna luč mu sveti,
Svetu je odslužil vojni je prosveti.
Služil je z vnemo - z hrabrostjo - z močjó
Domovini, rešil končno je njo.
Avstrijo domovje - očetnjavo našo;
Dušno in telesno vsojev sinjih pašo.
Med občane častne, vstela je Ljubljana;
Hrabrega moža, vojskovodja stana.
Lep doprski kip v „Zvezdi“ mu postavi
„Tivoli“ pa kip celi kaže Slavi,
Očetnjavi naši kot spominek slavni
Bo Radecki vedno vojskovodja davni.
Izprehode krasne divi spomenik;
Mesta čarokras Tivola so mik.
Zaostal ni Dunaj vojskovodju časov,
Stolnica postavi sredi mestnih krasov.
Njemu spomenik - časov žrtvenik;
Vzgojuje vedno duš junaških vstik.
„Zvezda“, „Tivoli“, „Dunaj“ in „Ljubljana“,
Vojno ministerstvo hrani velikana.
Kip, spomin krasán - obožuje stan
Vojni in civilni Avstrije obran.
Ob vznožju venci krasni so veneli;
Lovorjev in gabrov, bukov, smrekov les.

Naše očetnjave je mogočen jez.
Koncentracja čet njega je krasila;
Zvezda mu je v vojni prelestno svetila.
Divni velikani starodavnih časov;
Nevenljivi soj polni so vseh krasov.
Radi grejo v boj za domovje Slave;
Naši hrabri levi imajo vse zdrave.
Ude, prsa, srca, panet in razum;
Krogelj ne bojijo smrtnih se dumdum.
Izobražen narod ne pozabi sinov;
Hrabrih in junaških umotvorov činov.
Dušo in telo ima vsaki zarod;
Kdor spoštuje to ljubi sebe narod.
Skoro vsaki gaj - skoro vsako mesto,
Hrib, pečina, priča narodu še zvesto.
Žalostne, vesele zgodbe očetnjave,
Slavni spomeniki last ponos so Slave.
Slike, zgodovine našega življenja;
Vžiga v domišljiji mladi vstik stremljenja.
Moja sveča vžgala - bode tisoč sveč;
Brstonosno cvetje kitilo bo meč.
Jedna sama utegne razsvetliti pot,
Naj Marija sčiti naš slovenski rod.
Ti slovenska zemlja idealov vzor;
Domovina naša, polna lepih gor.
Navdušuje ženstvo se, zanima vedno,
Za probujo našo za svetinjo dedno.
Čustvo narodno - z novim žarom vzbuja;
Naraščaj bodri k delu nova struja.
Slavnih mož spomin - veleumov naših,
Rod za rodom pričal bo o hudih časih.
Znamenit Radecki je za nas Slovence;

Avstriji pradedov branil je vse sence.
Zvesti sin do smrti dinastiji svoji,
Vztraja združen z Bogom - z vojnimi vsoji.
Ivan, Jožef zove se Radecki slavni;
Vojskovodja, voj. Avstrije pradavni.
V Třebnici na Češkem je zagledal luč
Bojnega življenja, nosil on je ključ. (2. 11. 1766)
Severu in jugu - vzhodu in zahodu;
Duh njegov kljubuje peklu, zemlji, svodu.
Osem ur od Prage proti jugu svet
Rojstva mu zasveti - domu, nebu v prid.
„Veltava“ domovje jutrovo tam raja;
Srebrno peni reka se sijaja.
Tičice so gaja probujene Češke
Staro, srednje, nove vekovito veške.
V zorni mladosti - stariše je zgubil,
Prago je domovje novo srčno ljubil.
K staremu očetu Vaclavu v zavetje;
Dečko pribeži - ljubo mladoletje
Moli rad in delaj, stariše spoštuj,
Z angelji in z Bogom v duhu mi občuj.
Vzpenja se kot cvetje - z lozami bršljana;
Odgojiteljev vzorna rodnega mu stana.
Varuha mu smrt kmalu pokosi;
Ujec grof Ignacij dečka vzgoji.
Pošlje ga v Brn na akademijo; (1781)
Tu pa tam zahteva vzgoje revizijo.
V terezjansko višjo pošlje ga v Beč,
Da se izobrazí za vojaški meč.
Zvane rodovine je po selu Hradcu;
Vstavil se je vselej brž porazu, padcu.
Ko akademija se odpravi dela

Mora se lotiti - vsoj zahteva jela.
Mladi fantič star osemnajset let,
Se odloči hrabro za vojaški svet.
Čtiva vsoj ga vodi do vojaških sukenj,
Vojvodov zmagalcev strelnih jarkov, lukenj.
Grobov, do prosvete pušk, bliskavih mečev,
Do beraških palic - smrti nemanečev.
Sta's strohni in kras v bitki ves obras,
„Hurrà“ bojni glas - naglo teče čas.
Trst se maja v vetru, burja vse drvi,
A Radecki hrabri v boju v smrti rdi.
Kakor „kenks“ tič duh se spenja višje
Pridobiva vedno z zmagoslavjem hiše.
Pesnik in pisatelj narod plemeni,
Vojskovodju daje nevenljivi sij.
Zemlji, vlasti, Slavi, domovini čtivo;
Slovstvu, vedam, strankam smotno gradivo.
Zadovoljen s stanom kot kadet, prostak,
Bil vojak je pravi - vojskovodja jak.
V prah, v pepel strohnela si Slovenka v prsti,
Tipljejo še prsti - brskajo po vrsti.
Speve, slavospeve, epopeje tebi;
Žarnih zvezdic trop te krasi na nebi,
Ker vzgojila hrabre si sinove, deve,
Domorodne, pridne, narodne, pobožne
Za probujo Slave - sestre, brate zložne.
Vse za vero, dom - geslo naših paš,
Geslo naših maš, pade naj vstaš.
Irredenta vlasti, vere se zmanjšuje,
Kuratelo novo putifarka snuje.
Starčevič, Strossmayer - Bog, Hrvatje, narod;
Rešili vzajemno združeni so zarod.

Morska bitka pri Visu l. 1866

K pedesetletnici zmage našega brodovja.

(Dalje.)

Ostri kljun obrnil Ferdinand je Maks
V Re d' Italia skoči bojeviti Saks.
V bok ohlopnice levi se zabode;
Rani vse železje, hrastje, trdne hlode.
Brezglasú - sledú - v vale se zaorje;
Re d' Italia zgine brez vsake glorie.
Kakor kaki pjanec vale morske tiplje,
Vtone, pomorščakom laškim srce vtriplje.
Globočina morska - nenasitno dno,
Koliko gorjá - vsiplje v brezen zló.
Konec zdihtovanja - konec je ječanja;
Žrtve pelje morje v dno tihot seznanja.
„Viva Italia“ čuj - zaorijo klici:
Še iz morskih valov v pozdrav kraljici.
Rešili bi bili naši žrtev več,
Ogenj, meč, napad - je oviral reč.
Prvi „rendez vous“ drugi „rendez vous“,
Vse brodovje laško je v domovje všlo.
Skočita na ladjo laško dva vojaka;
Zgrabiti zastavo hočeta orjaka.
Z njo v vodovje skočil častnik je Roseti,
Noče on blamaže vekovite imeti.
Kapitan sovražni Emil fa di Bruno,
Obožuje v duhu solnce, zvezde, luno.
Z nedrija vzame dragocen spomin;

Vrže v morje nekaj samomorni čin.
S sanokresom brzo že možgane meri,
„S svojo ladjo tonem, de poveljnik s tiri“.
Petsto žrtev z ladjo se je potopilo,
Sabo je blagajno v zlatu potegnilo.
Več milijonov lir - šlo je v dno morjá,
Koliko požrlo žrtev je gorja.
Nadskokuje dalje „Kaiser“ se junaški,
Rè di Portogallo ga mrvi orjaški.
Jambor, dimnik, lomber vse je šlo na kose,
„Petz“ poveljnik vidi da pretijo ose.
Devedeset sedem počí baterij,
Strašni tresk in pok - otok ves brenči.
Več minut odmeva grom po morja valih,
Po skalovja stenah po morja obalih.
Skozi nos, ušesa vdari kri mornarjem,
Kaiserja v strah in v trepet barbarjem.
Ranjeni, razbiti tečejo v vse kraje;
Kaiser gre ponosno v Viške luke raje.
Kakor strela skoči „Karkovič“ na brod,
Strga tam zastavo - reši doma svod.
Tegetthoffu vroči dragoceni dar,
Domovini, carju nudi na oltar.
Lahom je požrlo morje glavno ladjo,
„Palestra“ gori plameni v razdaljo.
Ranjena potrta Vis zdaj zapusti,
Zloben hripav smeh Lahe prepodi.
Grozna bitka neha - v dveh popoldne ravno,
Človek in žival - morje kopno slavno,
Vse se odpočije v strahu in trepetu,
Solnce zdaj zasije mir in slavo svetu.
Tegetthoff odkrije glavo skupno moli,

Z hrabrimi vojaki v krogu jih obkoli.
Čepice je snelo moštvo zmagonosno,
Marsikomu bilo je očesce rošno.
Po gladini morski žalostinka plava,
Z Bogom mili bratje - srčnost vam in slava.
Vidi se „Palestro“ v ognju gre v zrak;
Rudeči plamenov še žareči trak.
Morske pene niso vidile še bitve,
Operacije take iskrile so britve.
Strti so mornarji - strt je ves njih čut;
Silni grom odmeval mnogo je minut.
Morje in ozračje trese se drhti,
Moštvo na Palestri v sinji zrak leti,
Smodnika zalogo vžiga katastrofa,
Strese smrtonosno kmetiča in grofa.
Prišla sta k Palestri v skrajne borbe sili
„Governolo“ hrabri - ter „Indipendence“;
Rešiti vse moštvo hrabrih je tendenca.
Kapitan drži moštvo še na krovu
Častno vendar ni ladjo zapustiti
V morje samomorno plahoma skočiti.
Malo pred nesrečo čujejo se vsikliki;
„Viva l' Italia“! „Viva il rè“ in kliki.
Žalostna usoda zapečati bitko,
Strahovito, grozno morskih pen vtripko.
Voda, zrak in kri so prvine tri;
Vzvišene božanske - stvarnika snovi.
Dijamanten soj našega brodovja.
Venčan z zmagoslavjem sojnim je domovja.
Srboriti Lah plaho je pobegnil,
Ko mu strah je v srce rahločutno segnil.
Se vedri nebó - solnce zlato sije;

Po valovih morskih lavorike vije.
Vse ljubezni stare zopet oživijo,
V sporazumih v zvezah Venero častijo.
Harem si arena - svet svetovja klika
Smrt, vstajenje rod modernizma slika.
Stiksa reka rase - tirja žrtne krase
Z Amorjem Bak hodi - križa križev stase.
Glej na utrdbah Visa godbe svirajo,
Tolpe se po cestah zopet zbirajo.
Čaroben prizor ladje gredo v luko,
Streljajo utrdbe milijo vso muko.
Rane smrtonosne radost naj hladi,
Ranjencem veselje zmaga daje sij.
Tegetthoff ves ginjen v solzah se topi;
Ljudstvo vsklikuje z njim se radosti.
Staro, mlado v Vis dirja in drvi,
Glas topov in pušk možnarjev brni.
Med zvonjenjem glasnim - ladje se proslavlja,
V viški luki krasni vsidrane nazdravlja.
Radost in veselje - srca srebrni,
Rosne mnogoterim sinje so oči.
Z robci vse miglja - vse se poljubuje,
Živijo ori, da se daleč čuje.
O jadransko morje mnogo si trpelo,
V strahu in v trepetu često si drhtelo.
Grabežljive roke - trgajo obali,
Ti si vekovito zidano na skali.
Vrtajo vsoji Dardanele krasne,
Vtrdbe so orjaške staršne gorostasne.
Tegetthof, Radecky stebra domovine
Rešila sta Slavo - naše vrle sine,
Lavorik, zaslug čas več ne izvine.

Staro, sveto, večno morje vekovito,
Ljubiš ti Slovene s silo v valih skrito.
Grabežljive roke vedno v stran odganjaš,
Se prirodi sveti - se Hrvatom klanjaš.
Mirodvor veliki sinjega morja:
Si grobišče žrtev blagrov in gorjá.
Vence pletejo deklice iz rož;
Kitijo junake korenjake lož
Vžigajo po cerkvah mire - vonj dišav,
Spravni dar božanstvu dajejo v pozdrav.
Svetni in redovni vrli svečeniki,
Bogoslužje, poje Slave lavoriki.
Pevajo Gospodu vojskinih vsojev,
Hvalo in zahvalo v miroljubje slojev.
Kak bi pel Gospodu pesmi v tuji zemlji;
Biserov, draguljev deci ti ne jemlji.
Skrbna mati kiti narod svoj z jezikom,;
Z domorodnim glasom z domoljubja vstikom.
Vitezi vodovja - vitezi hribovja;
V dušah naših spijo čolni in brodovja.
Plove, narod plove v zmagoslavje častno;
Strah ga božji spremlja vsajeno oblastno.
Vitezi, vojščaki smo junaki Slave;
Rek, dolin, potokov, jarkov in bregov.
V spremstvu smo Bogov - up naš vedno nov.
Soje nam odpira, solze nam otira;
Koče in gradove duh naš vse odpira.
Venomer prosilo ljudstvo je Boga;
Našemu orožju zmago sinjo da.
Alkohola srd pili so vstaši,
Brzobjavno zvezo skvarili ob čaši.
Smrt orjaška bela v Vis po valih plove;

Z križem v roci gleda morje Sin Jehove.
Kip vzbledi v beloti - spev krasan v celoti,
Božje vstvarjenje kaže se v lepoti.
V čaru zvezd nebeških solnce žarno sije,
Zmagoslavju vence zvesti narod vije.
Snežnobela cvetka v prelestnem soglasju;
V ravnosti klanja žitnemu se klasju.
Plahonogi tat - obžaluje čine;
V poželjivo srce strast se rada vrine.
Čarobna in sladka tihotajna noč je;
Primitivna žalost seje novo smer;
Tegetthoff prinese mestu pestri mir.
Domovini naši zmagoslavje krasno,
Tičice po gajih pevajo mu glasno.
Triumfalen vhod znamenit pohod,
Kiti in oživlja znova Visa rod.
Strun srebrnih glas - vest omadežuje;
Duše napihuje vse politikuje.
Žarki solnea, lune - narod plemenijo;
Slave duše božje v milosti blestijo.
Sredstva, smotri, uzori svitajo ves Vis,
Sloga, mir, edinost src je naših vtis.
Etablirali mi smo postojanke;
Našega življenja sanje in uganke.
V Vis, v krst, v raj Slave če sijaj;
Da ohrani narod - narodni značaj.
Ta in ona mati leze v tuji panj,
Krade med bučelam kdo bo maral zanj.
Moder ni vrtnar če zasaja vrt,
Tuji s cvetjem svoj pa zapušča strt.
S smrtjo omladim se, v duhu prenovim se,
Jupiter, Perun naj jih navdušuje;

Da ne vsehne narod z padcem v tuje struje.
Vilinska Dalmacija - ponosita Bosna;
Istrija, Primorska, Štajerska tla rosna,
Kranjsko in Goriško, tužni Korotan
Dete si ti Slave - Visa si obran.
Žarki solnca, lune narod plemenijo,
Slave duše božje v milosti blestijo.
V izobilju vsega imamo na sveti,
Preko male reke tečemo mi k Leti.
Don Qnijota duh - sam idealizem:
Samoljubje tli vname egoizem.
Truda in britkosti polno je življenje,
Boja in trpljenja prazno je veselje.
Skačejo kresnice - svetlokrile v noči,
Valčki žuborijo v vsaki Visa koči.
Moli se za zmago našega brodovja,
Naše očetnjave - našega domovja.
Virhastih se hlačah narod še ohrani,
Izveliča dušo in telo ubrani,
Strasti in nasilju in potujčevanju,
V žametu in v svili uda se negovanju.
Tujih ver, jezikov - modernizma vstikom.
Up in negotovost poljeta po duši,
Matere spominja zarod se ob suši.
Mačehe pretijo - narodu grozijo;
Šege in navade narod vzgojijo.
Lah, Anglež, Francoz vsaki išče kos,
Visa in obal morskih gorskih ros.
Svetlorumen ogenj - sivobelkast dim,
Vse proslavlja vero starodavni Rim.
Žolča in sovraštva polno je povsod,
Z verami z jeziki brati se ves rod.

Svetlorumen žar bliskov in požarov,
Zablešči po dolu noč vztrepeče čarov.
Habsburžanov prestol dom je naš otel,
Tegetthoff osrčeje Slave je objel.
Solnce zmagoslavja - Avstriji zasije;
V lavorikah greje žeslo dinastije.
Bodi mi junak - bodi korenjak;
Za domovje umreti soj je presladak.
Levstik, Bleiweis, Jurčič, Vodnik in Kopitar,
Medved, Čop in Šubic, Aškerc slavni Siritar,
Krek, Gregorčič, Slomšek, Jenko, Zois, Prešern,
Čehovin, Erjavec, Valvazor obširen
Vilhar, Toman, Krilan, Janežič in Kette
Visa so trdnjave slovstva očetnjave,
Dike in ponos domovine Slave,
Občuduj Slovenec drevja soj mladik,
Slovstvo bo pognalo pestrih broj sadik,
Lavorja vejá, nevenljivih množ,
Loze so bršljana - vonj dehtečih rož!
Trgaj, cvetje trgaj, narodna mladina,
Polna je planina sveže vode, vina!
Polna je cvetic - polna krasotic.
Drami te na delo tičie božjih klic!
Po Komizi krasni - po otoku vlada,
Nepopisna radost, nova cvetja nada.
Ljudstvo v hrame božje trumoma vré,
Cerkve hiše venča udano že srce.
S svoje admiralke - zmagi v dekoracjo,
Tegetthof razvija laskavo ovacjo.
Záori vsklikuje laskavo zahvalo,
Ker nebo je milo zmagoslavje dalo,
Srčnost in pogum smotorito zmagó.

PASA

(Dalje.)

Zapustivši Rupe šli smo na Ravan,
Škofje, Jazne, kiti domorodna plan.
Trsje, vresje, brinje krilo je planoto,
Vznožje in pobočje goljavo in pustoto.
Ptičji ravs in kavs zjutraj ožlvi:
Jastrebi, vrani, orli in zveri.
Pene morske z vali prode srebrnijo,
Rose zlate grive, pašnike zlatijo.
Srebrni so meči, plug v jutra rosi,
Lovec in pastir umikata se kosi.
Zdaj že trava rase v brinju, kjer smo pasli,
Vresje naših stihov - kiti prazne jasli.
Treba je ljubiti narode vse sploh,
Vzlasti narod svoj to zahteva Bog.
Ovce brez pastirja tavajo okrog,
Jezus se usmili reši jih nadlog.
Zbiral je otroke, kakor koklja zbira,
Piščeta pod krila solze si otira.
S čela križ njegov domovino ščiti,
S križi zaznamuje se kristjan in kiti.
Čredo poškopili z žegnano smo vodo,
Ko smo šli na pašnik v ljubljeno prirodo.
Z svetim Jurjem pasti vedno smo začeli,
Vztrajali, da sneg z zameti pobeli.
Oče, mati, jaz smo orali njive,
Žitorodne južce - do vrtaške grive.
Ogledalo mati zrcalo je malčkov,
Žubori po morju polno šumnih valčkov.

Zadovoljni, srečni, blaženi pastirji,
Imajo nebesa tu na zemlji verni.
Koliko talentov bistrournih glav;
Zakopanih v gorah pase čredo krav.
V blatu so življenja že vtonili eni,
Drugi so brezbrizni, mlačni, vedno leni.
Biseri korali, demanti v smeteh;
Zakopani vedno gazijo le sneg.
Kos je čislan pevec zjutraj žvrgoli,
Drobni palček v hosti milo se glasi.
V Skofje pot, v Jazne kolovoz zavzema
Vso Ravan, Ravnico smrt je gluhonema.
Rastejo tam dinje - srebrnjo pinje;
Preobrazi človek zemlje lice sinje.
Njiva je Ravan - njiva so vse Rupe;
Poljskih bo pridelkov letos cele kupe.
Krava je doma vječena skaklja,
Prej s pastirčki v gozdič je pohajala.
Pašnikov ni več vsojenih vizij;
Voli, krave, ovce so še v zaprtiji.
Srkali smo med, lizali satovje
Čmrļjev in sršenov. Rezali grmovje,
Leskovje, robidje, jelšovje smo radi,
Oh pastirska služba nežnosti zakladi!
Lubje sočnih vej rabili smo spretno,
Palice dolbili, ljupili smo vmetno.
Venčaj mi Slovence novi ti Orjej,
Krvolitje vpije veje vonj raz vej!
Z bakljami svetili smo ti mi do gričev,
Do mladičev, tičev. bičev in mrličev.
Ti si še dekličil, mene si mrtvičil,
Ko me gad je prvi v vinski kleti pičil.

To so tiste rože, takrat so vsklele,
Ko volov in krav gmajne so dehtele!
Po deževju lahko saplja sapa gorska,
Mila si gladina pen in valov morska.
Prva poezija mojih si vizij,
Naglčkov in vrtnic pestrih zorni sij.
Lilija mašuje, kelih povzdiguje,
Solnce vse žrtvuje, da jo obožuje.
Pesmi pridige skrite, ve se zrcalite,
Čar narave krasne, krave so že site.
Vležejo se v senco v Jazneh na Ravan,
„Huma“ solnčna ura kaže že poldan.
Srečonosni zarod naš slovenski rod,
Slovstvo literatov Slavi kiti svod.
Lastovke v kraje tuje se selijo,
Tičice božanske v Jazneh se solzijo.
Muze, nimfe, vile dajo mi zaščitja,
Vžitja in okitja v časih krvolitja.
Tiplje, poiskuš pevec če posreči,
Se mu slavčev spev zvrgoleč v seči.
Ljubijo ovčice dobrega pastirja;
Krav, volov in bikov, koz, ovac ne zmerja.
Švigne z bičem; rahlo, glasno, žrtev kliče,
Prikupljivo nudi jim soli in piče.
Z vinom se gasi jeza, srd, ljubezen;
Z vodo vtrjuje se značaj železen.
Nismo še poznali alkohola bojev;
Konjaka, šampanjca, slivovica, sojev.
Vermuta, altfatra. Bočerjev studenec,
Kitil je naš venec v gaju hladnih senec.
Razposajen veter ziblje žitno klasje,
Rž, pšenica, ječmen, oves kakor las je.

Osli in kragulji roparji veliki,
Skrivajo se v Jazneh s plenom so v stiki.
Davijo in žró žrtve brez presledka;
Ne poznajo petka - post prikazen redka.
Po valovih morskih pesmi moje grejo,
Kri, meso, kosti le mrličev zrejo.
Hvali jih vodovje - graja jih skalovje;
Prototip abstrakten ladij jim je krovje.
Misticizem sveti v bajeslovju struji,
Sveti zvezda mila narodni probuji.
V Jazneh mi smo peli - pesmice zefirja;
Sapice donele tiho so premirja.
Petelina išče muza moja v gaju;
Čipke čopke putke najde v svetem raju.
Kava muka, rjove - z repom bije vol,
Jek odmeva v pesmi tihotajni bol.
Čredica počiva vdano se priklanja,
Dobremu pastirju čudeže oznanja.
Domorodni glasi so pastirski listi;
Gromobojni časi združeni so listi.
Klik in strank in ver narodov vseмир;
Svita čase, svita - pašnikov pravir.
Obnovimo pašnik - srednjeveštva novi;
Tlake in barake z vojskinimi dnovi.
Mati in ljubezen pojma nedeljiva,
S čednostmi počiva v grobu spanje sniva.
Vonj dehti iz klasja ljubeznjivih dev;
Brdkih dečkov pridnih prostih spon in rev.
Vrtnarica cvetke v vrtu skriva mrazu;
Čakala je mati mene na Romlazu.
Ona hoče dete sveto, čisto božje,
Ga varuje vedno, nosi mu orožje.

Srečni vi vetrovi blaženi valovi;
Ste življenja plini vsi pastirski dnovi.
Zuboreči vir bočev in potokov,
Provzročuje ljudstvu polno vzdihov stokov.
Z praktičnim življenjem se tolaži mlačni;
Izgovori plitvi, prazni so in zračni.
Narodnost in vera pije ljudstvu kri;
Blagoslov nebeški daje dušam sij.
Skriva duh se vinski vedno za drevesom,
Z solznorodnim licem s solznatim očesom.
Čredico govedo v Šumju smo pustili;
Pisane metulje Vrhčevja smo lovili.
S cepci smo mlatili češče prazno slamo,
Zrno je odpadlo zrelo v zemljo samo.
Zlato jabolko - zlati križ se bliska;
Iz zvonika cerkve farne fantič vriska.
Glasi koscev naših so še v les zveneli,
Ko so Lahi v skok - hop, galop leteli.
Kosec bil je fant - lepega obraza;
Kolovratil s koso krog je zemlje stasa.
Abstinenčne knjige meni je zapustil;
Kdo se jih lasti tega ni izustil.
Kosec naš Cerin klepal nam je kose;
Vojna, gonja goni gologlave, bose.
Huda ura pride - gromov, bliskov, treskov;
Tečemo za grm jelšov, brezov, leskov.
Strela udarja, bliska se čez sinjo plan;
Vse pobočje Škofja stresa blisk strašan.
Čas ustvarja, zida - gnoj iz hlevov kida;
Vojska je poraz delo samoprida.
Narodna in verska irredenta laže;
Mavrica po vojni cvetju soje kaže.

Bojni grom in strel vrlega pastirja,
Po nevihti hudi k črednici pridirja.
Južnali smo v risu kroginkrog goveda,
Naša vrla čreda z nami še poseda.
Snivali smo sen. Mi smo se učili,
Zgodbe, katekizma zraven pa smo vili.
Vence lavorik Veleži Bogu,
Črede in govede voju in strahu.
V šegah in navadah - narodnost poslana,
Črti in preganja fata jo morgana.
Šege, običaji narodni so stebri,
Polni repe, zelja bili so nam čebri.
Promenade gorske - promenade vidov,
Ve ste polne sojev, polne čarovidov.
Starodavno vero zopet oživimo,
Slavo mi Perunu kraljevo dobimo.
„Z Elkadra močjó“ narod okrepimo.
Iščejo pastirji mojih poeziji,
Evangelji novi, nove vere sij.
Pisani metuljčki v zlatih solnce žarkih,
Skačejo po naših sojnih Škofja jarkih.
Z biseri posuta naša senožet je,
Ko sem kose klepal - polno, polno let je.
Cvete sinja rž, ajda in pšenica,
Po drevesnih vejah skače veverica.
Iskra iz plamena mesto vpepeli,
Vas domovja kras vse zaman ihti.
K bistremu studencu hodil sem po vodo,
Potok naš vaščanom piše sladko odo.
Vsem smo mi oprali - platno in mršlin,
Šrajce iz hodnika polne so vrlin.
Pijejo Cerkljani našo svežo vodo,

Škofje jih krepí z žilavo prirodo.
Gozdnega mahu polno smo nabrali,
Jaslice Bogu v kotu smo postlali.
Jablanove veje - bezgovo grmovje,
Ptičie in čebelic pridnih je domovje.
Gledali pastirji mi smo gola gnezda,
Milo nam svetila je čomovja zvezda.
Pasli smo mi v Šumje na vrhove krása,
Čudotvor prirode jek je tukaj glasa.
Krasen je razgled - s Šumja poln ulic,
V Oslico, na Kladje, v Lajše, na Vrh ulic.
V Gopalše, k Kacinu, v Kalarše se vidi,
Tihotajni Škofja gričevja so hlidi.
V Rzišje, in k Ratovžu, v Kojco, v Tuškov vrh.
Drevje ima polno hijegene svrh.
Kras, Vrhčevje, Šumje gričevje stasito;
Z brd Polanca vije v Škofje se vlito.
Kače mastne plače s pokojnino io;
Lahom že dišijo - v srebru, v zlatu spijo.
V židi ti živiš, v žametu ležiš,
Miši le loviš - krte pa pustiš.
Delajo nam škodo vrtajo povsodi,
Po prirodi vince je zaprto v sodi.
Nizki, valoviti Škotja griči, holmi;
Trnja in osata, brinja so vsi polni.
Strebili so kmetje pašnikov prosvete,
Golo, je vse golo - z žuljami vkleto.
Naši rodni kraji, naši pašni gaji,
Polni so rudnin - sojev so sijaji.
V pašnikih dobili polno mi smo rud,
Z njimi vzgojili pesniški smo čut.
Rude smo muzejem v varstvo izročili.

Trkajte, odprite rudnike, kopljite,
Čarokrasje kras v zemlji vi dobite.
To bo pokojnin - dot bo polno svot;
Vinca polni sod - srebrni bo svod.
Kneginje, grofice, plemenitnice,
Praznejo dvorane, hrame, žitnice.
Dar si lep dobil - meč si mi izbil;
Vsojeno plačilo s smrtjo hoš dobil.
Golobrdο glavno naše šhajališče,
Bitk, rabuk pastirskih zorno vežbališče.
Pekli smo krompir - snivali pravir;
Bitjom in stvarem prileti že zver.
Iz goščave pes zajca pripodi;
Tik pod golosekom - bosonog leti.
Pes in zajec skrije se v goščavo brinja;
Golobrdο sojem se pastirskim vdinja.
Golo v Dolgebrdο mi smo prekrstili,
Ko z drobnico peli smo božanski vili.
Slavo in proslavo vsem pastirjem našim,
Z bojnimi jih pesmi smelo več ne strašim.
Golobrdο zbrali mi smo v šhajališče,
Naših bitk pastirskih - zidali ognjišče.
Živi smo boginji v čast ga posvetili,
Kjer smo mi kurili, cvrli, likof pili.
Vince zlatih gor, srebrnih potokov,
Lačnovec skladišče svežih je dotokov.
Jutra mrak je svital gričevje in brije,
Golobrdο naše vseh pastirjev vrt je.
Igr, bitk in bojev, spletk, rabuk in sojev,
Čestokrat vsodnih - vstikov in usojev.
Vsako leto kitil kres je Golobrdο,
Pokalo lesovje z brinjem je še trdο.

Plam je švigal krog - žar je vžigal Bog;
Lovec sproži lok - žrtev dere v skok.
Slamo, listje, brinje z žganjem smo polili;
Veje, polen in trsk v kupe smo nosili.
Hamada, hamdan hvalil se ne bom;
Z Muhamedom hodil v harem sem na dom.
Gledati kresove vseh ognjišč svetišč,
Dim ni okadil velbanih zidišč.
Oglja kup pepel - veter je že vzel;
Pesnik se mrtviči, poje je vesel.
Pesnik in pastir - kakor divja zver;
Skače venomer nosi svetu mir.
Rušijo se cerkve, padajo prestoli,
Svetu so razkrite vse človeške boli.
Zidali smo hiše - zidali gradove;
Ladij morskih krove, čas beži in plove.
Dalje, dalje v večnost - tira nas vsaj;
Listja krvolitja svetijo za boj.
Cerknice valovje pašnike dolenje;
Čepleske meji krije jih zelenje.
Jelšovje, borovje, leskovo grmovje,
Bukovje, robidje, skalnate robovje.
Sapa šepeta - drevju in robovju;
Pesnik piše ode, sebi in domovju.
Okrasil bo narod vzgojil bo zarod;
Pašnikov bršljan je pastirjev dlan,
Slovstvo stran nove struje bran.
Zgornji je goljav - spodnji ves goščav;
Pasnikov nekdanjih Čepleskih нрав.
Pusto, suho, prazno trnjevo grmovje;
Praskalo mi udov mladih je členovje.
Skočnost in brzina - naša je vrlina;

Dol in plan, grmovje, pašnikov planina.
Brž pastir poskoči, da zabrani škodo,
Tuji lasti njiv - ščiti vso prirodo.
Pašnik naš Čepleski poln je bršljana,
Naglica mu zlata rajska je poljana.
Plazi se po tleh prekrasan bršljan,
Šibka je rastlina zimzelen prostran.
Dika je dreves - skal se rad ovije,
Vzpenja se po njej z listjem jo zakrije.
Vzpenja se na dvev - gleda rad vesel;
Dobrega pastirja čredo dobrih del.
Mnogobrojne zračne korenine krepke;
V zemlji razprostira, krije Slave tepke.
Lip in skal je dika - čislana mladika;
Polno ima stika z zarodom in mika.
Suličast in srčast, usnjat je ta list;
Upanje ljubezen znači kakor Krist.
Siva skala mrtva brez vsakih čustev;
Žalosti človeka mišljenja vseh ljudstev.
Z lozami bršljana lepša je prijetna,
Vsakemu pogledu tipna in vzetna.
Žar altarja stli - svobode altar,
V duši skrito tli milosti mi žar.
Smo zapeli pesem - mladih čvrstnih dni,
Duh je poezije s soji omladi.
V duši skrita sila - kvišku plameni;
Dneva solnca išče vekoviti sij.
Sedli smo na skalo starih bukev, sinrek,
Senči jo gozdovje jelšovje vprek.
V rahli sapi plul memo nas metul je,
Raz cvetlic dehtečih prah na nas vsul je.
V vlažnohladnem gozdu zglasil se je drozg,

Spev njegov glasan šnil nam je v mozg.
Narodu je treba hrane in zdravila,
Rane so globoke bo jih zacelila.
Pridnost in marljivost, varčnost in pozor,
Svital duš obzorja milosti bo zor.
Krasen je bršljan - pašnikov sijaj,
Kratkočasi kiti žuboreči gaj.
Kje so zorna leta - kje detinstva časi?
Vse na svetu mine, minejo i krasi!
Iskal, sem jaz iskal celo noč sem iskal,
Zgubljeno ovčico žvižgal sem in piskal.
Treskalo, grmelo, strašno je po svodu;
Čez skalovje golo tekel sem po produ.
Skozi drn, trn gonil me je kes,
Moker kakor miš, lačen kakor pes.
Bal sem se očeta ljubil je drobnico,
V trnju, v šipju najdel trduo sem ovčico.
Gledam zdaj v zahvalo - sinje večno morje,
V večnost zganja s koso hribov me pogorje.
S palico mravljišča brskali smo češče;
A zvečer pri luči smo smrtili vešče.
Resni, tožni, tihi so obrazi naši;
Rdijo se zlatijo le ob rujni čaši.
Oče, mati v grobu - v večnost oba;
Občudujem v duhu soj gorá, gorjá.
Stroga da prestroga bila sta oba;
Stan, molitev, dar to največ velja.
Rigorizem sadja malo dozori,
Sina, hčere svetu strogost ne pusti.
A laksizem pleše - s strastjo vedno raja;
Čednost mu nagaja - trikatraka vstaja.
Snival sem iz njenih usten vedno bajno;

Kaj, kako, zakaj bilo mi je tajno.
„Stori kakor hočeš“ sta mi vedno rekla;
Skrival sem se skrival v grob sta mi vtekla.
Strop krasil je mizo - sv. Duh v podobi;
Belega goloba v srednjeveški dobi.
Modrnizem šege in navade jemlje,
Moloh se lasti že narave zemlje.
Zibelj, pruka, ždič, peč, klopi, police,
Binkle in klopi - sklede, lonci, žlice.
Žličnik in reči gledal sem po hiši.
V golem grmu - peva pesem tiho kos,
Gologlav in bos - vbočen ima nos.
Spreten zrakoplovec - vrli hribolazec;
Pevec in pa godec golojebradalec.
Zvezda moja mila, mi je še svetila;
Da me ni potrla gorska ropna vila,
Golobrdro kaže zdaj še luknje tri,
Kjer imeli takrat naše smo peči.
Ničle tri - trikatraka - do vodnjaka;
Mihec, Jakec, Blaž gnali smo srnjaka.
Liže morje skale - val peni se bajno;
A na nebu sinjem vse je tihotajno.
Bakljo plamenečo moja muza nosi,
Bosonogo vse gologlavo prosi.
Tjavendan so pridege, pesmi, cvetke, sadje,
Milost jih rosi vsprejme jih na ladje.
Parnasa in narde narodu obeta;
Novih časov struja, hrabrobojna četa.
Pašniki so nosni vselej le ob košnji,
Prste se goljave - trav cvetočih rož ni.
Kot zastopnik imel sem pravico dedno;
Z zemljemercem hodil sem po gmajnah redno.

Nemščino sem znal, strašna gre nevihta,
„Ihnatun“ jo spremlja li slovensko ihta.
Srd, sovraštvo, jezo, narodi gojijo;
Turško se učijo - v panju vzrojiijo.
Bajtarji in kmetje vse je v razprtiji,
Kravice s pastirji so še v zaprtiji.
Večji, lepši kos, hoče ta in oni,
Tožba na pritožbo - z zdražbo svet se goni.
Škoda je pastirjem - škoda to je čredi;
Z vojsko obnovi pašnik se mi vedi.
Jezero je Zima - Zimovim dobil;
Hiša na samoti polna je strašil.
Osem smo oralov pašnika dobili,
V sili smo trebili - sami pokosili.
Koscev je premalo - lovcev je preveč;
Divja zver se skriva - reže kite meč.
Razdelitev griv vnela je prepir;
Svet je vedno kriv, da ne vlada mir.
Trop čarovnic pride in začara vas,
Razočara kras - razočara stas.
Zemlje črno prst - vojna pognoji;
Čepležanov starih več na svetu ni.
Starososlavani pristne korenine;
Starotržčacani vzgajili sine.
Slave so krščanski primitivno isti,
Pričajo nam listi mono - atejisti.
Trenta trentatre - ura teče vsaka;
Traka trikatraka smrt na srno skaka.
Krave le molčijo ob vročjih pasjih dneh,
Dirjajo v galob črez skalovja breg.
Na altar domovja dajemo mi žrtve;
Domovina naša kaže sohe mrtve.

Očetnjave čut domovine soj;
Tira hrabre sine v krvolitja boj.
Božjega strahu več na svetu ni,
Srp hitreje žanje - kosa svet kosi;
Z kačami ti biser zastrupila si.
Mater domovino obtežila sij;
Nosimo, nosili bomo vedno boli.
Dokler Bog živi - trajal bo naš sij;
Avstrije sijaj venec naš zlati.
Minejo nevihte strasti src uporne;
Brato - duhomorne sile - zobotvorne.
Nase - na ljudi - nikdar mi ne glejmo;
Le Boga dolžnosti pred očmi imejmo.
Z rožnimi se venci grejmo mi Slovenci,
V mest vasi in trgov naših hladni senci.
Križ dobi nam vojni novih mest, vasi,
Očetnjave zopet dvigne s tem se sij.
Ko težave časov vdarijo na nas;
Iz kreposti vsake vzklije novi kvas.
Vedno smo molčali - kimali v zborih;
Z rameni majaje v zmislu bolnih, norih.
Smotorito mejnik naš so premaknili,
Slavo so pestili - tujčili in rili.
V našo zemljo pili vince smo in peli,
Časi novi časi so nas prehiteli.
Putifarka grda - irridenta vlačí;
Narod naš razkači v tuje gnezdo tlači.
Bržčas piha veter, severni in južni;
Časi so nevarni sloji vsi okužni.
Domoljubje mnogim na jeziku tli,
A v trebuhu srd, ogenj jim gori.
Gologlav stoji narod brez klobuka;
Z lepotičj em pase sovo, srno, čuka.

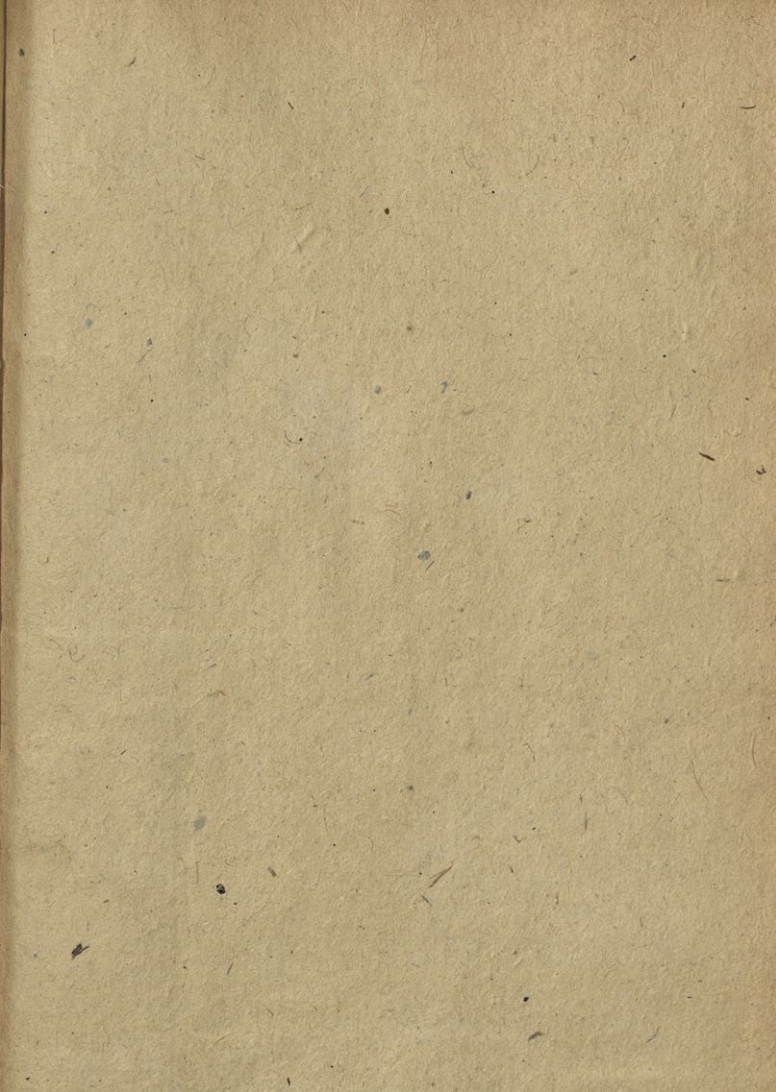
GENIJ

Verjem li vprašáš me ti, besedi kot verni učijo :
Kojo učencev že trop - trdno v prsih goji ?
More li veda peljati me v mir, ki edino je pravi
Grušč le zistema trdi - srečo in pravo povsod ?
Moram nagon jaz prezirati, ki me svari pred postavo,
Koja naravna je moč - vdolbila v moje srce.
Skoro do sv. pisma v zakup je vse šola vzela,
Kaj le posoda oblik - uma bo plitvega vez (?)
Ti mi razkrinkaj, ki stopil si davno v globino perečo
Ali iz groba črvov, - vrnil ohranjen si se.
Tebi je znano kaj jama že hrani vseh temnih besedić,
Li je tolažba ljudi - tamkaj pri mumjah doma ?
Moram hoditi po nočnih le potah ? Je groza ! Priznavam !
Vztraja naj vendar moj hod - bodi resnica mu pot.
Znaš ti prijatelj za čas, ko so pisali pesniki vzorni.
Razno, poljudno o njem - prav na otroški način.
Čas ko je sveto na svetu gotovo še nekaj veljalo,
Čist in deviški povsod - čut se je ohranjeval.
Takrat velika postava, ki gori v višavah domuje,
Vmestno ohranjena še - točko živahno vžge.
Bila potrebna je tiha postava, ki sodi pravično ;
Bila človeških je src - valov prostejših odmev.
Mišljenje bilo ni blodno, a zvesto kot urno kazalo,
Samo resnično vse, večnost porajala je ?
Saj še posvetnih maziljencev takrat ni videti bilo,
Kar se občutilo je, - v mrtvih se iskalo ni ;
Slično priznan, od vseh bil ukaz je še večni v veljavi,
Skrit bil je sličen še vir, tok, ki prežene vso moč.
Blaženi čas je zbežal. Samoljubje predrzno kipeče

Zvesti naravi vseмир - božji potrlo je k tlom.
Čustvo je onečeščeno, ni glas več bogov vsemogočnih
Vtihnili orakelj je že - srca so zdaj brez vrlin.
Ona le v tihi sebičnosti čuje glas ta še doneči,
Misli posvetnih ves sij - hrani skrivnostni le zvok.
Tu zaroti ga motritelj, ki čistega srca vstopi,
Brzo narava mu da - delež modrosti nazaj.
Nisi presrečni branitelja angelja nikdar še zgubil,
Nikdar pobožnih sledilj - ljubo svarilo reči,
Seva z nedolžnih očíj ji še zvesto in čisto resnica,
Ali doni še nje klic jasno z otroških teh prs,
Kaj v zadovoljnem srcu molči še dvoma upornost,
Bode kot danes li veš - tudi molčala še dlje,
Boj li počutkov ne bode zahteval sodnika več nikdar,
Jasni in sveži razum - trlo ne bode srce?
Hodi potem le ti dalje, zdaj v tvoji nedolžnosti zlati?
Veda ne more te učiti - uk naj od tebe dobi!
Tista postava, ki uporneža z palico trdo krmili.
Zate ni učinila vse - kar se ti zdi je ukaz.
Božja mogočna beseda velja za rodove na svetu,
Kar upodobil z rokó - z ustmi, kar kdo govori.
Vse bo z začudenjem misli ti enkrat zadostnih vžgalo;
Ti ne spoznaváš Boga - kateri ti v srcu je skrit,
Gesla ne vplivnih moči, ki duhove ti strašne upogne,
Prosto in tiho ti greš - skozi premagani svet!

19. VIII 1946

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJI2NICA

COBISS

00000075688

